

Tisdagen den 5 april

Kl. 13.00–15.50
18.00–21.58

§ 1 Justering av protokoll

Protokollen för den 8–11 och 15–18 mars justerades.

§ 2 Avsägelser

Tredje vice talmannen meddelade
att *Julia Kronlid* (SD) avsagt sig uppdraget som ledamot i Europarådets svenska delegation och
att *Johan Nissinen* (SD) avsagt sig uppdraget som suppleant i Europarådets svenska delegation.

Kammaren biföll dessa avsägelser.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Tredje vice talmannen meddelade att Sverigedemokraternas riksdagsgrupp anmält *Johan Nissinen* som ledamot i Europarådets svenska delegation samt *Markus Wiechel* som suppleant i Europarådets svenska delegation.

Tredje vice talmannen förklarade valda till

ledamot i Europarådets svenska delegation
Johan Nissinen (SD)

suppleant i Europarådets svenska delegation
Markus Wiechel (SD)

§ 4 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Tredje vice talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2015/16:26 för torsdagen den 17 mars i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från justitieutskottet.

§ 5 Anmälan om faktapromemorior

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2015/16:FPM58 Direktiv om yrkeskvalifikationer inom inlandssjöfarten
KOM(2016) 82 till trafikutskottet

2015/16:FPM59 Rapport om genomförandet av riktlinjerna för europeisk statistik *KOM(2016) 114* till finansutskottet

2015/16:FPM60 Beslut om ekonomiskt partnerskapsavtal med Östafrikanska gemenskapen (EAC) *KOM(2016) 63*, *KOM(2016) 64* till utrikesutskottet

2015/16:FPM61 Meddelande om EU:s handlingsplan mot olaglig handel med vilda djur och växter *KOM(2016) 87* till miljö- och jordbruksutskottet

2015/16:FPM62 Transatlantiska dataflöden: Återuppbygga förtroende genom starka skyddsåtgärder *KOM(2016) 117* till konstitutionsutskottet

§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

EU-dokument

KOM(2016) 82 till trafikutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 18 maj*.

KOM(2016) 159 till miljö- och jordbruksutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 18 maj*.

§ 7 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Socialförsäkringsutskottets betänkanden

2015/16:SfU14 Migration och asylpolitik

2015/16:SfU11 Medborgarskap

2015/16:SfU15 Anhörig- och arbetskraftsinvandring

Socialutskottets betänkande

2015/16:SoU10 Åtgärder för ökad folkhälsa på tobaksområdet – genomförandet av EU:s tobaksproduktdirektiv

Försvarsutskottets betänkande

2015/16:FöU4 Riksrevisionens rapport om regeringens styrning av SOS Alarm

Kulturutskottets betänkande
2015/16:KrU7 Konstater och kulturskapares villkor

Justitieutskottets betänkanden
2015/16:JuU19 Processrättsliga frågor
2015/16:JuU22 Våldsbrott och brottsoffer

§ 8 Svar på interpellation 2015/16:491 om giftiga kemikalier från brandskum i dricksvatten

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Ledamöter! Åhörare! Kristina Yngwe från Centerpartiet har frågat mig vilka åtgärder jag ämnar vidta för att minska spridningen av PFAS i dricksvatten och om jag tänker vidta några åtgärder eller ta något initiativ inom ramen för mitt ansvarsområde i regeringen för att försvaret ska sluta använda brandskum som innehåller de här giftiga kemikalierna.

Regeringen ser mycket allvarigt på spridningen av högfluorerade ämnen, PFAS, i vår miljö. Under 2011–2013 upptäcktes förorenade dricksvattentäkter i Tullinge, Kallinge och Uppsala. Släckskum vid brandövningsplatser har visat sig vara en betydande källa. Vi har i regeringen tagit ett samlat grepp om frågan, och det är viktigt att göra en samlad bedömning av riskerna och behovet av åtgärder för hela gruppen högfluorerade ämnen.

Fru talman! Regeringen gav i januari 2015 Kemikalieinspektionen i uppdrag att ta fram ett nationellt åtgärdsprogram för högfluorerade ämnen. Uppdraget ingår i regeringens satsning på en handlingsplan för en giftfri vardag och ska slutredovisas senast juli 2016. I uppdraget ingår att lämna förslag på reglering nationellt eller inom EU eller andra åtgärder för att minska riskerna med PFAS. Uppdraget omfattar även att arbeta för att en handlingsplan initieras inom EU. Kemikalieinspektionen ska vidare vara pådrivande i de nätverk som de upprättat tillsammans med ett flertal myndigheter och andra aktörer och verka för att öka kunskapsbasen om PFAS.

Fru talman! Kemikalieinspektionen redovisade i juni 2015 en delrapport av uppdraget som omfattar en kartläggning av förekomst och användning av högfluorerade ämnen och alternativ. I rapporten framgår bland annat att utbudet av olika PFAS på världsmarknaden är mycket större än förväntat och att nya användningsområden är under stark utveckling. Utifrån nuvarande kunskap och uppmätta halter i miljön pekar Kemikalieinspektionen på att brandskum är den mest problematiska användningen och att akuta åtgärder behöver vidtas i form av regler och andra åtgärder.

Fru talman! I en ytterligare delredovisning av uppdraget presenterade Kemikalieinspektionen i januari 2016 ett förslag på nationell reglering för högfluorerade ämnen i brandsläckningsskum. De föreslår sammanfattningsvis att brandsläckningsskum med PFAS som huvudregel bara ska få användas när skumvätska/släckvatten kan samlas upp och förstöras efteråt.

Kemikalieinspektionen har bedömt att det för närvarande inte går att genomföra ett heltäckande förbud mot all användning av PFAS i brandsläckningsskum. Ett fullständigt utbyte till fluorfria alternativ beräknas, enligt Kemikalieinspektionen, ta ytterligare några år. I syfte att skynda på övergången till fluorfria brandskum föreslår Kemikalieinspektionen att regeringen 2019 ser över och, så långt det är möjligt, tar bort dessa undantag. Förslaget remitteras för närvarande.

I oktober 2015 gav jag före detta generaldirektören Göran Enander i uppdrag att göra en analys av orsakerna till att spridningen av högfluorerade ämnen till dricksvattentäkt har kunnat pågå i många år utan att upptäckas. En rapport överlämnades i mars 2016 som omfattar bland annat en kartläggning av tillstånds- och tillsynsmyndigheternas och berörda verksamhetsutövers agerande i frågor som rör användningen av brandskum innehållande PFAS. Det gäller till exempel ansvariga för flygplatser, den kommunala räddningstjänsten och Försvarsmakten. Utredarens förslag till åtgärder bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Anf. 2 KRISTINA YNGWE (C):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! Tack även för att ministern visar ett sådant engagemang i de här frågorna, som är så väldigt viktiga! Det är uppenbart att det finns många processer igång, och det ska bli jättespännande att följa dem från beredning till att det blir ett kraftfullt agerande och någon form av lagförslag som vi sedan kan ta ställning till.

Det kanske är någon som har kommit in efter lunchen och sitter och tittar och inte riktigt har bakgrunden. Jag känner att det här med PFAS är en så viktig fråga att jag lite grann vill beskriva bakgrunden till att det är ett så stort problem.

PFAS är alltså ämnen som används mycket i impregneringsmedel. Dessa ämnen har en vattenavvisande förmåga och används även i rengöringsmedel, fönsterputs och allt möjligt. De sprids vidare i miljön och återfinns sedan i människor och djur och i sjöar och dricksvatten. Det här är ämnen med en stor förmåga att ansamlas i kroppen hos både djur och människor, vilket i sin tur orsakar diverse olika toxiska effekter.

Tidigare och nuvarande användning av brandskum är en av de allra största anledningarna till att vi har lokala föroreningar av PFAS i mark och vatten. Det har använts i stor skala på brandövningsplatser på flygplatser, på militära anläggningar, i industriella anläggningar och på kommunala anläggningar. De här övningarna har lett till att man fått ut fluorerade ämnen i grundvattnet och i ytvattentäkter, vilket på sina håll har lett till att man fått stänga av vattenverk eller brunnar och tvinga vattenproducenter att installera väldigt dyra filterlösningar.

Det är såklart väldigt beklagligt att försvaret fortfarande använder brandskum som innehåller PFAS. Även om jag såklart har respekt för att försvaret hela tiden måste tänka säkerhetsmässigt, att det måste finnas en planerad övergång och att man måste säkerställa att det finns en ändamålsenlighet i de produkter som används är det beklagligt att man är med och bidrar till att vi fortfarande får ut PFAS i vårt grundvatten.

Det är väldigt bra att Kemikalieinspektionen har föreslagit en nationell reglering för högfluorerade ämnen i brandsläckningsskum, och det ska bli spännande att se fortsättningen när detta nu går ut på remiss.

Jag tycker ändå att det vore önskvärt om ministern kunde ge lite klarare besked om hur man tänker agera mer aktivt för att fasa ut PFAS och minska risken för föroreningar i våra vatten när det gäller just användningen inom försvaret. Jag ställde även frågan till försvarsministern, och då framhölls att man följer den utveckling av nya produkter som sker. Jag skulle dock gärna se att man kanske är lite mer proaktiv i det här arbetet och har en plan för hur man ska kunna hitta alternativa metoder för en bra övergång.

Jag skulle också vilja lyfta fram den utredning som ministern nämner sist i sitt svar, där orsakerna till spridningen av högfluorerade ämnen till dricksvatten utreds av Göran Enander. Jag tycker att det finns många goda förslag i den utredningen som det är värt att arbeta vidare med. Ministern har redan tillsatt en utredning om att hitta en myndighet eller ett center för substituerings, och det är jättepositivt att man har gjort det.

Man lyfter bland annat fram frågan om organisation och samordning av miljömyndigheter, eftersom det är en fråga som har fallit mellan stolarna. Det har även lyfts fram i Alliansens miljömyndighetsutredning, som presenterades för ett år sedan. Där konstateras också att detta är väldigt problematiskt – det överlappar, och det är ett virrvarr av myndigheter. Utredningen ligger på regeringens bord, och det hade varit intressant att höra hur regeringen tänker kring organisationen av myndigheterna. Det gäller dels med bäring på Miljömyndighetsutredningen, dels vad som har kommit fram av Göran Enanders utredning.

Anf. 3 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Jag tackar för ett initierat och engagerat deltagande i de här frågorna.

Att det har kommit ut högfluorerade ämnen i vattentäkter som används för dricksvatten är den största kemikalieolyckan Sverige har sett på senare år. Det finns fortfarande en oro för punktutsläpp och punktkällor här som vi behöver undersöka vidare, inte minst när det gäller att fler verksamhetsutövare som vet med sig att de har använt högfluorerade ämnen på industriella tomter eller i annan verksamhet säkerställer att dessa ämnen inte nu finns i miljön och riskerar att spridas till vatten och dricksvattentäkter.

I det här fallet har det handlat om kommunala dricksvattentäkter, vilket är allvarligt nog. Man bör naturligtvis också förbättra mätningarna för att kunna detektera detta snabbare, men jag känner personligen en oro också för alla de enskilda brunnar som många i vårt land tar sitt dricksvatten från och där vi inte har samma ändå rigida mätserier som på det kommunala vattnet.

Jag ska naturligtvis svara på Kristina Yngwes frågor. Jag delar engagemanget för att vi nu vidtar kraftfulla åtgärder för att så snabbt som möjligt få stopp på ytterligare spridning. Inte minst när det gäller den mest akuta källan, det vill säga brandskummet som innehåller PFAS, behöver vi ställa dessa frågor till försvaret om den pågående verksamheten. När det gäller den civila räddningstjänsten har man ju hittat andra metoder, och där säkerställer man också att man har möjlighet till uppsamling av brandskummet när man övar. Det är vid väldigt få tillfällen i den civila verksamheten som man behöver fortsätta använda PFAS-skum i den akuta miljön, så att säga.

På försvarets sida är man naturligtvis fortfarande i starkt behov av att öva under de speciella omständigheter som finns i försvaret. Man behöver till exempel öva brandtillfällen där ett flygplan antänts och där man behöver få ut piloten väldigt snabbt för att det inte ska bli en dödlig situation, och där finns det i dagsläget inget alternativ som försvaret har sett. Det är också därför Kemikalieinspektionen i sitt förslag på reglering tar de två stegen, det vill säga att så fort som möjligt införa det generella förbudet men också se att all användning ska fasas ut i steg nummer två. Där det ännu inte finns alternativ som är tillräckligt bra måste dock försvaret kunna fortsätta öva på även den situationen. Det är som ledamoten förstår av vikt för säkerheten inom verksamheten.

Försvarsmaktens avsikt är att gå över till fluorfritt brandskum så fort det finns alternativ. Man har i dag en mycket begränsad övningsverksamhet med PFAS i brandskum; det sker på endast en, för ändamålet anordnad, plats i Halmstad. Försvarsmakten är i dag oerhört engagerad i arbetet med att sanera de redan befintliga läckorna från försvarets flygplatser i detta, och man är mycket medveten om att det är inte en framtid att fortsätta sprida PFAS i vår miljö och till vårt vatten. Det är en myndighet som måste jobba oerhört mycket med sanering och förebyggande arbete – och naturligtvis med att hitta de alternativ som klarar även den allra svåraste situationen.

Jag är väldigt glad att vi har kommit så långt att vi nu har konkreta förslag på bordet och att vi efter remissomgången kan gå vidare. Det är viktigt.

Anf. 4 KRISTINA YNGWE (C):

Fru talman! Jag tackar så mycket för svaret. Det är oerhört viktigt att de statliga myndigheterna alltid är de som går i bräsch och faktiskt är de som arbetar mest miljövänligt. När det är så att man på de civila flygplatserna och inom det civila har kunnat övergå till andra ämnen är det såklart oerhört viktigt att myndigheterna väldigt noggrant följer vad som sker så att de verkligen kan ställa om. Det är klart att det finns ett väldigt stort intresse för alla att vi minskar förekomsten av PFAS i våra vatten och fasar ut det från brandskummet.

När vi nu har PFAS uppe till diskussion tänkte jag bredda detta lite grann. Det gäller ju inte bara brandskum, även om det är där det är ett stort problem, utan det finns väldigt många produkter runt omkring i vårt samhälle som innehåller högfluorerade ämnen. Jag har nämnt impregneringsmedel, men man har också visat att det finns i smink, pizzakartonger och i väldigt många vardagliga saker. Det finns till och med i livsmedelsprodukter – Nordiska ministerrådet har gjort en undersökning och hittat det i livsmedelsprodukter vi äter. Det kommer såklart ut i vår miljö och i vårt närområde, och det är jätteviktigt att man hittar sätt att arbeta för att minska förekomsten av PFAS även i konsumentprodukter.

Ministern nämner i sitt svar att man kommer att arbeta på EU-nivå när man tar fram det nationella åtgärdsprogrammet för högfluorerade ämnen. Man ska titta på vad som kan göras på EU-nivå, och en viktig metod är att titta på hur olika högfluorerade ämnen kan grupperas och förbjudas i grupp. Nu är det ju så att PFAS är en väldigt bred grupp som inkluderar ungefär 3 000 olika ämnen, tror jag. Det är alltså svårt att dra alla över en kam och förbjuda dem, men man kan dela upp dem i undergrupper och

förbjuda efter hand. Därigenom kan man fasa ut det på EU-nivå och minska förekomsten i konsumentprodukter.

Jag skulle vilja fråga ministern hur regeringen arbetar med att fasa ut eller få till ett förbud i grupp av olika PFAS-ämnen. Vilka allianser har man skapat runt omkring i Europa, och vad gör man för bedömningar av om ett förbud på EU-nivå ska kunna bli verklighet?

Även om det är så att man får igenom ett förbud tar det ju lång tid att genomföra det. Vi kommer att ha kvar detta i våra konsumentprodukter under lång tid, och därför är det väldigt viktigt att utfasningen sker på annat sätt. Där är försvarets brandskum i dag ett exempel på hur man kan arbeta, men det handlar även om andra produkter generellt. Jag undrar hur ministern och regeringen arbetar för att man på frivillig väg ska kunna få en utfasning av PFAS i konsumentprodukter som finns i butiken och i varor runt omkring oss.

Vi har diskuterat försvaret här i dag, och detta gäller inte minst de produkter som finns där. Som jag sa tidigare känner jag att det offentliga har ett stort ansvar i att faktiskt vara ledande i en omställning. När det gäller det som inhandlas i det offentliga finns det också stor möjlighet att påverka. Jag undrar därför om ministern har någon form av strategi när det gäller inköp av produkter, för att man ska kunna undvika PFAS i det material som används i statliga verksamheter. Det handlar inte minst om impregneringsmedel inom försvaret och hur man arbetar där.

Anf. 5 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Jag är den första att understryka vikten av att jobba mycket fokuserat och kraftfullt när det gäller att motverka spridningen av högfluorerade ämnen – utöver de förbud som redan finns. Man ska vara noga med att säga att det sedan ett antal år tillbaka finns ett internationellt förbud, bland annat genom Sveriges agerande, när det gäller PFOS. Det var den första högfluorerade kemikalie som detekterades och där man konstaterade persistensen, det vill säga att det ligger kvar i miljön så oerhört länge att det innebär stora risker. Det bryts helt enkelt inte ned, utan det sprids. Det kan möjligen spädas ut, vilket kanske kan ge en något förbättrad prognos.

I detta finns det en stor allvarsamhet. Jag var för bara några veckor sedan nere på Lunds akademiska sjukhus, som ju har en folkhälsoenhet med klinik där man i dag undersöker och tar in och har samtal med de berörda i Kallinge, alltså den kommun i Blekinge där befolkningen under ett antal år – man vet fortfarande inte exakt hur många – hade starkt förhöjda värden av PFAS i dricksvattnet. De går nu på mätningar, och man tittar på hur detta sakta sprids ut i miljön också från människor. Det här skapar mycket oro.

Det vi i samhället kan göra är att säkerställa att vi får koll på spridningen i dag. PFOS är som sagt förbjudet, men många fler av de högfluorerade ämnena måste förbjudas. De måste förbjudas i klump, och det är precis den ingången riksdagen har fattat beslut om. Den ingången är också Sveriges när frågan hanteras i EU – att det är den här gruppen av ämnen som behöver få mycket skärpta regler. Det är så vi kan arbeta proaktivt med det här.

Det handlar också om att dra erfarenheter och lärdomar. Hur kunde det gå så snett att vi i dagens Sverige, på 2010-talet, får flera kommunala vattenkällor avstängda på grund av att man detekterar dessa höga halter? Det är helt riktigt att utredaren av den haverifrågan, så att säga, har tittat på miljömyndigheternas samordning. Naturligtvis lägger man också stort ansvar på verksamhetsutövarna. Det är de som har grundansvaret. Att de inte har kunskap om att de sprider ett ämne eller om att det kan spridas i vattnet, som sedan förs vidare, skapar ett stort problem.

Slutsatserna handlar i första hand om att stärka regelverket. Det är vi igång med att göra. Vi måste jobba både på EU-nivå och på nationell nivå men också titta på hur vi kan förbättra tillsynen. Flera av myndigheterna har haft kunskap om detta men inte kommunicerat med varandra eller varit tillräckligt tydliga i sina tillsynsvägledningar.

Utredningen pekar också på behovet av att arbeta med de giftfria alternativen. Vi märker, som i fallet med brandskummet, att när det finns alternativ kan vi trycka på med regelverk så att det är alternativen som används. Men vi måste få fram alternativen.

Det är därför regeringen har engagerat sig kraftfullt i att gynna giftfria alternativ vid offentlig upphandling. Vi underlättar i dag för kommunala upphandlare, till exempel förskolor. De får helt enkelt en katalog som visar hur de kan göra för att upphandla med mindre mängd kemikalier och välja de giftfria produkterna. Det är så den offentliga verksamheten kan visa att man gör skäl för sig och använder skattepengar på ett klokt sätt. När vi investerar i barnen ska vi också se till att det är giftfria alternativ de får.

Samtidigt stärker vi marknaden så att aktörer, bland annat svenska innovativa entreprenörer och företag, kan komma ut med sina produkter. Vi behöver inte använda gifter. Vi måste bli smartare och använda det giftfria i en hållbar utveckling.

Anf. 6 KRISTINA YNGWE (C):

Fru talman! På många områden kan jag bara hålla med. Det är viktigt att man hittar sätt att sprida kunskap. Vi ser att konsumenter och människor runt omkring inte har kunskap om att PFAS finns i miljön eller om hur det påverkar.

Jag delar även ministrernas åsikt att det ligger ett stort ansvar på utövarna. Men det lyfts också fram i utredningen att man ser ett problem i att det är lite av ett virrvarr av myndigheter och att ansvaret lite grann faller mellan stolarna.

Ministern nämnde tillsynen. Som sagt är det någonting som lyfts fram i Miljömyndighetsutredningen. Den ligger på regeringens bord, men jag har inte riktigt uppfattat vad som kommer att hända med den.

I utredningen föreslås till exempel att man inrättar någon form av miljöinspektion där man samlar olika tillstånds- och tillsynsfrågor som berör miljöfrågor för att kunna ta ett samlat grepp, få överblick och skapa bättre synergieffekter. Det skulle kunna gynna arbetet med PFAS på ett bra sätt. Jag är lite nyfiken på om ministern skulle kunna utveckla det.

Annars ser vi med spänning fram emot det fortsatta arbetet. Vi hoppas att ni kommer att fortsätta arbeta med de högfluorerade ämnena, för det är en väldigt viktig fråga.

Anf. 7 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Tack, Kristina Yngwe, för debatten om ett oerhört viktigt ämne! Jag hoppas att vi kan återkomma till det – inte bara till problemen utan också till hur vi i samhället kan ta steg för att lösa problem och skapa en mer giftfri miljö.

Jag ska svara konkret på frågan om Miljömyndighetsutredningen. Förslagen från den som handlar om tillsynsförstärkning kommer att användas i den övergripande och bredare tillsynsutredning som nu tillsätts. Det är många fler frågor i den delen som behöver vändas på; det var ganska uppenbart av flera förslag som låg kvar på departementet när jag tog över. Nu tillsätter vi den bredare tillsynsutredning som sedan länge har varit efterfrågad och behövs. I och med det tror jag att vi får en bättre karta över hur vi kan stärka miljömyndigheternas tillsynsarbete.

Det handlar också mycket om fördelningen mellan nationellt, regionalt och lokalt, om verksamhetsutövare och om att man i alla led har rätt information. Där hjälpte inte Miljömyndighetsutredningen, som bara tittade på de centrala myndigheterna. Att göra stora omorganiseringar inom Naturvårdsverket eller Kemikalieinspektionen skulle knappast hjälpa arbetet framåt i dagsläget eftersom det är så akut.

Det är viktigt att jobba med handlingsplanen så att Sverige är i framkanten. Just nu driver vi de andra EU-länderna framför oss när det gäller att få till kraftiga begränsningar av och regler för högfluorerade ämnen som grupp så att det inte stannar vid att förbjuda PFOS eller PFOA. Vi har kommit vidare till att titta på hela gruppen och på fler produkter. Vi ser i utredningarna och i det här kunskapsläget att PFAS ökar i en del produkter. Därför måste vi jobba ännu mer proaktivt, och vi kan verkligen se hur viktig politiken är i detta. Vi ska inte lämna arenan. Konsumenterna ska självklart vara säkra när de gör sina produktval.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2015/16:86

5 april

Svar på
interpellationer

§ 9 Svar på interpellationerna 2015/16:484 och 522 om effektskatten

Anf. 8 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Cecilie Tenfjord-Toftby har frågat finansministern om regeringen har för avsikt att sänka effektskatten i nästa budgetproposition. Cecilie Tenfjord-Toftby har också frågat finansministern hur en oförändrad effektskatt påverkar offentliga finanser.

Interpellationerna har överlämnats till mig.

Energisystemets utveckling och förutsättningarna för en trygg elförsörjning är frågor som bör tas på största allvar. Detta har jag framfört flera gånger i denna kammare.

Frågan om skatten på termisk effekt och kärnkraftens framtid är tillsammans med en rad andra frågor kopplad till vilken typ av energisystem vi ser framför oss de kommande decennierna.

Som Cecilie Tenfjord-Toftby känner till har regeringen tillsatt en parlamentarisk energikommission. Målet med arbetet i kommissionen är att skapa förutsättningar för en bred politisk uppgörelse som långsiktigt säkrar Sveriges elförsörjning på ett sätt som gynnar såväl den svenska industrin och svenska hushåll som miljön och klimatet. Här har vi som ingår

i kommissionen – det gör både jag och Cecilie Tenfjord-Toftby – och våra respektive partier ett mycket viktigt arbete framför oss.

Arbetet i Energikommissionen tar ett systemperspektiv för att säkerställa ett hållbart och konkurrenskraftigt energisystem med trygga leveranser av energi. I det arbetet ingår allt från att se över förutsättningarna för de enskilda kraftslagen till att genomlysna hela marknadens utformning. Alla de stöd, skatter och regler som hänger samman med energisystemet, inklusive skatten på termisk effekt, är uppe för diskussion inom ramen för Energikommissionen. Det är i dag för tidigt att uttala sig om vad denna diskussion kommer att resultera i.

Regeringens prognoser för hur statens intäkter och utgifter förväntas utvecklas – inklusive intäkten från skatten på termisk effekt – redovisas årligen till riksdagen i den ekonomiska vårpropositionen och i budgetpropositionen. Där görs den samlade bedömningen av skattepolitikens effekt på ekonomin.

Anf. 9 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet Ibrahim Baylan för svaret. Tyvärr svarade han inte på alla frågorna.

Att det pågår ett arbete inom Energikommissionen är jag mycket väl medveten om. Som statsrådet sa ingår jag själv i kommissionen. Men i direktiven till kommissionen står det ”ta fram underlag för en bred överenskommelse om energipolitiken med särskilt fokus på förhållandena för elförsörjningen efter år 2025–2030”. Vi är här och nu, och här och nu finns utmaningar som måste lösas och frågor som behöver svar.

Delar av den elproducerande industrin lever under en tung press av höga skatter i kombination med historiskt låga elpriser. Oron är stor för hur nödvändiga investeringar ska komma till stånd.

Speciellt allvarig är situationen för kärnkraften, som i kombination med höga skatter, som regeringen i ett desperat försök att få in kronor till statskassan valde att höja 2015, och de låga elpriserna, nu står inför investeringar i miljardklassen – investeringar i kärnkraftssäkerhet som måste göras för att de sex kvarvarande reaktorerna ska få fortsätta producera el efter 2020. Ingen dispens kommer att ges till de reaktorer som inte före utgången av 2020 har gjort dessa investeringar.

Med höga skatter och låga elpriser ställer sig kärnkraftsindustrin självklart frågan: Ska vi, kan vi göra de nödvändiga investeringarna utifrån dagens ekonomiska förutsättningar? Blir svaret nej riskerar Sverige vid utgången av 2020 att förlora 40 procent av sin elförsörjning jämfört med dagens produktion.

En del av min fråga var vad regeringen avser att göra med effektskatten för att förbättra elproducenternas ekonomiska förutsättningar. Den frågan besvarar man, som vi hörde, med att ”det är för tidigt att i dag uttala sig”, trots att industrin under våren troligtvis måste ta de nödvändiga investeringsbesluten.

Fru talman! De 100 miljoner som statsrådet Baylan tidigare i denna kammare sagt att höjningen av effektskatten tillför statskassan, blir en bagatell jämfört med hur statsfinanserna påverkas om den svenska elintensiva industrin väljer att lägga sina investeringar på andra ställen, hur försvagningen av den svenska konkurrenskraften påverkar oss och i slutändan förlusten av svenska jobb och skatteinkomster. Detta, fru talman, kommer

att påverka Sveriges möjligheter att upprätthålla den välfärd som våra invånare har all rätt att förvänta sig.

Därför ger jag statsrådet Baylan möjligheten att svara på den andra frågan: Hur påverkar en oförändrad effektskatt offentliga finanser? Då menar jag inte det som effektskatten i dag inbringar, utan jag undrar hur ett bortfall av 40 procent av den svenska elproduktionen kommer att påverka svenska finanser. Denna konsekvensutredning utgår jag från att regeringen har gjort när man nu gamblar med kärnkraften och Sveriges framtid.

Anf. 10 PER-ARNE HÅKANSSON (S):

Fru talman! Cecilie Tenfjord-Toftby har en intressant infallsvinkel här. Hon vill få in skattepolitiken som en avgörande faktor i den stora utmaning vi har att hantera när det gäller hållbar utveckling och att få en energipolitik som kan leva upp till detta begrepp.

Jag har under de senaste dagarna besökt två energiföretag i den södra delen av Sverige där man just står i begrepp att jobba för att den hållbara utvecklingen, och de energikällor som utgörs av sol, vind, vatten och skog – som har stor potential – är de som man vill satsa på rejält framöver. Det är av både ekonomiska och utvecklingsmässiga skäl som man betonar denna koppling.

Svensk konkurrenskraft bygger på ett hållbart företagande och Norden och Sverige som ett slags grönt batteri för Europas hållbara utveckling. Man kan ifrågasätta huruvida skattepolitiken när det gäller kärnkraft och energi har en avgörande effekt. Vi vet att också under den borgerliga mandatperioden höjdes skatter på detta område.

Jag vill att vi ska få möjlighet för energiministern att här i riksdagen fokusera på den hållbara utvecklingen och de möjligheter som vi har genom att koppla ihop svensk energipolitik med forskning, ökad konkurrenskraft och ett hållbart samhälle. Hur ser energiministern på utvecklingsmöjligheterna på detta område?

Anf. 11 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Jag ska försöka svara på ledamöternas frågor efter bästa förmåga. Låt mig till att börja med slå an en positiv ton och välkomna denna vändning från Moderaterna när det gäller den svenska elintensiva industrin. Under regeringsåren var ju inte inställningen den som Cecilie Tenfjord-Toftby nu ger uttryck för och som jag välkomnar, nämligen att detta inte bara har varit viktigt för Sverige historiskt utan att basindustrin liksom industrin över huvud taget är viktig för Sverige framöver, både när det gäller sysselsättning och exportinkomster. Jag välkomnar detta, och jag välkomnar att vi kan vara överens om det. Det är ju inte alltför länge sedan den dåvarande moderatledaren och statsministern yttrade att det var en verksamhet som var "basically gone".

En viktig del för att denna verksamhet ska kunna utvecklas ytterligare är naturligtvis en trygg, säker och hållbar energiförsörjning, och då inte minst elförsörjning. Det är mot den bakgrunden som regeringen under förra året tillsatte denna energikommission, som statsministern tog upp redan i regeringsförklaringen.

Även om vi i dag har ett gynnsamt läge med stora överskott av el och väldigt låga priser för konsumenterna är det lätt att se att just detta faktum – att vi har stora överskott och låga priser – har lett till att vi i dag inte får

så mycket investeringar i energisektorn. Det gäller inte bara de viktiga investeringarna i kärnkraften, som Cecilie Tenfjord-Toftby talar om, utan också investeringar i övriga kraftslag, som Per-Arne Håkansson talar om. Till och med vattenkraften har på dessa nivåer en del lönsamhetsbekymmer. Det är samma sak med vindkraften och med bioenergi, som är lika stort som vattenkraft och kärnkraft tillsammans i vårt energisystem, i alla fall i kilowattimmar räknat, även om det huvudsakligen handlar om värme.

Allt detta behöver vi gå igenom, och det är precis detta vi gör i Energikommisionen. Jag tycker att det är viktigt att vi diskuterar både de frågor som Cecilie Tenfjord-Toftby tar upp och de som Per-Arne Håkansson tar upp. Vad är det för system vi ser framför oss, och hur ska vi kunna ha en stegvis och smidig övergång till ett hållbart system som alltid levererar och gör det till konkurrenskraftiga priser? Det är utmaningen.

Det finns inga enkla svar. Ibland hör man: Om man bara skruvar med den skatten så är det klart, eller, om man bara bygger det där så är det klart! Men så enkelt är det inte. Det har vi också kunnat se under den gångna hösten, när vi i Energikommisionen har varit på studiebesök utomlands och också besökt industrier i landet.

Nu sitter vi tillsammans, alla riksdagspartier i Energikommisionen. Vi för samtal, och i de samtalen ingår naturligtvis också skatter. Men jag tror att det är viktigt att vi gör detta i ett sammanhang. Jag hoppas och tror att vi dessutom gör det tillsammans. Om ett besked från politiken ska gälla längre än en mandatperiod måste det vara blocköverskridande.

Jag tror att detta är nödvändigt, för det är allvar i läget när det gäller den svenska energiförsörjningen. Vi får nog var och en, på var sitt håll, slänga en och annan gammal käpphäst och försöka hitta gemensamma lösningar, så att vi kan skapa långsiktiga förutsättningar för investeringar i svensk energisektor, så att basindustri och annan industri vet vad de har att förhålla sig till långsiktigt.

Anf. 12 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M):

Fru talman! Per-Arne Håkanssons inlägg om framtidens gröna batteri är självklart intressant och relevant. Men min fråga i dag handlar om vad som händer med den svenska konkurrenskraften och de svenska jobben och hur det påverkar statsfinanserna redan 2020.

Jag förstår, fru talman, att energiministern gärna vill göra detta till en långsiktig energidebatt inom ramarna för Energikommisionen. Nu är jag lite mer konkret och verklighetsnära. Jag är intresserad, fru talman, av att få veta hur finansminister Magdalena Andersson ser att statsfinanserna kommer att påverkas om kärnkraftsreaktorerna måste stängas redan 2020.

Den rödgröna regeringen har tidigare aviserat att man vill ha Europas lägsta arbetslöshet 2020. Det har diskuterats häftigt hur realistiskt detta mål är. Men det är kanske bra för regeringen att man har sagt 2020 och inte senare, för är det en sak som Sverige behöver för att säkra jobb och tillväxt är det en stabil tillgång till en säker elförsörjning. Om effektskatten inte sänks hotas kärnkraften, ett av de tre viktiga benen i svensk elproduktion.

Fru talman! Min fråga, som ursprungligen var ställd till finansminister Magdalena Andersson, handlar om hur detta i förlängningen påverkar svensk konkurrenskraft och offentliga finanser. Den förtjänar ett svar som den ännu inte fått.

Svenska företag behöver kärnkraft för att vara konkurrenskraftiga. Nedlagda kärnkraftsreaktorer kommer i hög grad att påverka den svenska konkurrenskraften och den svenska tillväxten. Det utgör därför också ett hot mot skatteinkomster och offentliga finanser och i förlängningen mot vår gemensamt finansierade välfärd.

Jag har, fru talman, all respekt för att statsrådet Baylan försöker ge sin syn på saken, men jag tycker att det är mycket anmärkningsvärt att finansminister Magdalena Andersson inte bemödar sig att komma till kammaren för att tala om denna för svenskt näringsliv, för svenska jobb och för svenska statsfinanser mycket viktiga fråga.

Jag kan inte låta bli att oroas över den avsaknad av oro som statsrådet Baylan uppvisar. Men jag utgår från att han i alla fall har pratat med finansministern innan han gav sig på att svara på frågor, eller icke svara på frågor, om statens framtida finanser. Jag tänkte, fru talman, ge statsrådet Baylan möjligheten att klargöra detta för svenska folket. Är de besked som du kommer med, som är i total avsaknad av funderingar eller resonemang kring hur det kommer att påverka statsfinanserna och svenska jobb, förankrade hos finansminister Magdalena Andersson? Betyder det i så fall, fru talman, att Sveriges finansminister inte ser att ett bortfall av 40 procent av Sveriges elproduktion kommer att påverka statens finanser?

Ny elproduktion kommer självklart att växa fram, men det är bara fyra år till 2020. Hur ser statsrådet Ibrahim Baylan och finansminister Magdalena Andersson att detta kommer att påverka möjligheten för svenska företag att finnas kvar, den svenska konkurrenskraften och de svenska jobben? Jag vill ha ett svar som inte bara handlar om långsiktiga visioner. Jag vill ha ett svar som i alla fall kan ge den svenska industrin och det svenska näringslivet ett hopp om att framtiden fortfarande är ljus och inte nedsläckt.

Anf. 13 PER-ARNE HÅKANSSON (S):

Fru talman! Jag har stor respekt för Cecilie Tenfjord-Toftbys ambition, kunskap och erfarenhet när det gäller den energipolitiska situationen för Sverige. Men jag blir en smula bekymrad när den moderata företrädaren så tydligt fokuserar på en enskild skattefråga när problematiken egentligen är av en helt annan art.

Det finns också en rad ekonomiska aspekter på att lyfta fram kärnkraften framöver. Det finns stor tveksamhet bland stora internationella energiföretag kring att de ekonomiskt, så att säga, kan bärga en långsiktig kärnkraftssatsning inom sina egna planeringar. Det finns nog all anledning för oss, utifrån dessa förutsättningar och de erfarenheter som finns, att ytterligare betona de krafter, de naturtillgångar och de resurser vi har i Sverige som vi kan använda för att utveckla en hållbar energiproduktion framöver men också stärka vår konkurrenskraft när det gäller innovationer, export och jobb. Det är även kopplat till utveckling och forskning.

Här finns stora värden att ta vara på. Vi behöver betona de frågorna framöver. Sedan bör vi självklart ha en planering som bygger på realism och på de förutsättningar som råder. Jag vill gärna att Baylan utvecklar detta.

Anf. 14 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Regeringen tillsatte Energikommisionen just för att vi kände en oro för utvecklingen inom energisektorn. Hela den förra regeringens energiuppgörelse, som sedermera landade i ett beslut, utgick från att det som nu påbörjats skulle hända, nämligen att en del av de äldre reaktorerna skulle läggas ned. Planen var då att de skulle ersättas av nya reaktorer på samma plats. Så var uppgörelsen. Men det var ett tillägg: att det skulle ske utan subventioner, utan direkta eller indirekta stöd.

Den första delen händer. Däremot är det i dag väldigt få som gör bedömningen att reaktorerna kommer att ersättas av nya på privat grund.

Det är själva grunden för det här. Innebär det att vi i Energikommisionen också ska diskutera hur det här ska gå till? Ja, absolut. Innebär det att vi kommer att diskutera skatter? Absolut. Detta är nämligen en viktig del av vårt energisystem. För att sådana blocköverskridande samtal ska vara framgångsrika är det i min värld viktigt att de sker i förtroendefull anda och att de förs vid ett bord.

Det är sällan det blir resultat av att i talarstolar försöka förhandla. Det ingår i själva konceptet för en interpellationsdebatt att man har just en debatt mot regeringen. Jag har själv suttit i riksdagen i åtta år och vet att det handlar om att försöka vara tydlig i sin opposition. Jag har respekt för det. Det är en viktig del av vår demokratiska modell.

Men, fru talman, man kan ifrågasätta seriositeten i att ledamoten vid flera tillfällen gör så här trots att vi har en energikommision där hon själv ingår och trots att jag som energiminister varje gång jag står i riksdagen företräder hela regeringen. Det är det formella. Det är så det är. Jag kan inte komma hit och ha personliga uppfattningar – det tror jag också att ledamoten vet. Ändå har hon gjort ett antal försök att ställa den här frågan till alltifrån utbildningsministern vid frågestund till i det här fallet finansministern.

Jag tror att det är viktigt både för industrin – jag håller med ledamoten om att den är väldigt viktig för Sverige och bör utvecklas – och för energisektorn att vi nu lägger ned stridsyxorna. Det handlar om att använda den möjlighet som vi nu har i de samtal som pågår i Energikommisionen att hitta lösningar. Ja, det handlar också om de utmaningar som kärnkraften står inför. Vi har nämligen ett stort bekymmer i dag. Det är att det i dag inte är lönsamt med investeringar i någon form av energiproduktion. Det gäller såväl kärnkraft som vattenkraft, vindkraft och bioenergi.

Det är inget akut problem. Men vi kan, precis som Cecilie Tenfjord-Toftby själv tar upp, hamna i väldigt stora bekymmer om det pågår för länge. Dit ska vi inte. Regeringens mål med det här arbetet, gärna tillsammans med oppositionen, är att hitta lösningar så att vi i alla lägen kan garantera våra hushåll och våra elintensiva industrier el till konkurrenskraftiga priser. Och det ska gärna vara så hållbart som möjligt. Det är själva målet med arbetet.

Jag är fortsatt optimistisk och tror att vi, när vi står inför ett väldigt allvarligt läge, faktiskt ska hitta fram till varandra och se till att komma med lösningar i fråga om de här utmaningarna såväl kortsiktigt som långsiktigt.

Jag tror att det skulle vara en enorm styrka för vårt land om vi lyckas göra detta. Om vi däremot inte lyckas blir det fortsatt en politisk osäkerhet

som läggs ovanpå en ganska hög marknadsrisk på energisektorn i dag. Det tror jag skulle vara till nackdel för vårt land.

Min inriktning är att fortsätta att föra samtal och hitta lösningar på såväl de utmaningar som vi har kortsiktigt som de långsiktiga utmaningarna.

Anf. 15 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M):

Fru talman! En enskild skattefråga, säger ledamoten Per-Arne Håkansson, som tycker att den är för smal. Det kanske en del tycker, men statens skattebas är en synnerligen viktig skattefråga, inte en smal skattefråga. Jag vet inte om ledamoten Håkansson har läst min interpellation, men min fråga är tydlig: Hur påverkar en stängning av samtliga kärnkraftsreaktorer statens finanser?

Egentligen är det en enkel fråga, som jag ställde till finansminister Magdalena Andersson och som jag inte, fru talman, hade tänkt ställa till energiminister Ibrahim Baylan, just därför att de funderingarna inte ingår i hans kompetensområde.

Vi är, fru talman, vana vid att frågor som ställs ibland får luddiga svar. I dag har vi tyvärr återigen varit vittnen till det. Jag kan bara konstatera att det när det gäller regeringen och frågan om hur statsfinanserna påverkas om 40 procent av vår elproduktion försvinner 2020 inte är några enskilda reaktorer som vi riskerar att förlora. Vi riskerar att förlora alla om vi och kärnkraftsproducenterna inte gör de nödvändiga investeringarna.

Det verkar inte som att regeringen ens har börjat fundera på svaret om hur statsfinanserna kommer att påverkas. Energiministerns ansvarsområde är som sagt begränsat. Därför är det, måste jag återigen säga, mycket anmärkningsvärt att Magdalena Andersson inte visar större ansvarstagande.

Som Fredrik Reinfeldt en gång sa: Är man inte förberedd är man oförberedd. Den rödgröna regeringen synnerligen oförberedd på det som kan hända om fyra år. Den rödgröna regeringen är därför ett hot mot Sveriges konkurrenskraft, företag, jobb, välfärd och statsfinansier.

Anf. 16 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Jag tackar Cecilie Tenfjord-Toftby för viktiga frågor om något mycket angeläget, nämligen landets energiförsörjning.

Jag kan försäkra ledamoten att vi är så förberedda man kan vara. Vi är så väl förberedda att vi till och med har tillsatt en parlamentarisk energikommission för att ta oss an dessa frågor. Det gjorde vi just för att vi kände en oro för hur energiförsörjningen skulle utvecklas. Även om det finns många bra saker i den uppgörelse som den förra regeringen gjorde kunde vi se att sannolikheten för att någon skulle bygga nya kärnkraftsreaktorer för att ersätta de gamla, vilket är en viktig del av uppgörelsen, inte skulle ske på marknadsmässiga grunder.

Jag blir lite förvånad över tonen. Om man verkligen har en seriös önskan att hitta lösningar – det tror jag faktiskt finns hos Moderaterna – sätter man sig ned vid ett bord och resonerar. Om man vill ta upp effektskatter gör man det, och så försöker man hitta kompromisser som gör att vi kan få en bra utveckling av det svenska energisystemet. Det är så man gör.

Intresset för att försöka hitta brister hos regeringen är en viktig del av att vara i opposition, och det har jag full respekt för. Jag har som sagt själv varit det i åtta år. I det läget kan man känna att det är viktigt att få utbild-

Prot. 2015/16:86

5 april

Svar på
interpellationer

ningsministern eller finansministern att diskutera något som man vet rimligtvis måste diskuteras inom ramen för Energikommissionen därför att det är en viktig del.

Vad som blir konsekvensen om det ena, det andra eller det tredje skulle hända är en hypotetisk fråga. Våra prognoser baseras på de beslut som finns. De redovisas till riksdagen två gånger per år, och så kommer det också att vara i dessa frågor.

Jag tror att det är viktigt för oss att i det här läget gemensamt göra vårt yttersta för att hitta varandra. Jag förstår att det är viktigt för oppositionen att försöka hitta fel på regeringen – det ingår i själva uppdraget – men låt oss i stället försöka hitta lösningar tillsammans.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2015/16:483 om de föreslagna ändringarna i vapendirektivet

Anf. 17 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Sten Bergheden har frågat mig på vilket sätt jag kommer att arbeta i Sverige och i EU-sammanhang för att värna de svenska vapenägarnas intressen och samtidigt säkerställa att de svenska vapenägarna inte ska få anledning att tvivla på regeringens ståndpunkt i detta avseende.

Regeringen har varit konsekvent och tydlig när det gäller inställningen till EU:s vapendirektiv. Så snart kommissionen lade fram sitt förslag i november 2015 välkomnade regeringen det samtidigt som vi ställde oss tveksamma till vissa enskilda delar. Mot bakgrund av de senaste årens allvarliga terrorattentat där skjutvapen använts är det angeläget att EU:s regelverk om skjutvapen ses över. Regeringen ansåg, och anser fortfarande, att det bland annat är viktigt att kontrollen över de farligaste vapnen förstärks.

Förslaget remitterades i december 2015. Den 2 februari hölls en överläggning med justitieutskottet, där regeringen fick enhälligt stöd för sin ståndpunkt. Dagen efter, den 3 februari 2016, presenterade regeringen sex konkreta textförslag för ordförandeskapet och kommissionen, nämligen 1) säker förvaring av vapen, 2) undantag från 18-årsgränsen för innehav, 3) undantag från kravet på läkarundersökningar, 4) undantag från förbudet mot helautomatiska vapen, 5) undantag från kravet på fem års tidsbegränsning av tillstånd samt 6) förtydligande av vad som ska avses med halvautomatiska vapen som liknar helautomatiska.

Sammantaget har Sverige en offensiv och tydlig ståndpunkt inför de fortsatta förhandlingarna, vilket ger oss en stark förhandlingsposition. På så sätt tar regeringen på bästa sätt till vara svenska enskilda och allmänna intressen.

Anf. 18 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! Framför allt får jag tacka för ett så pass tydligt svar i denna fråga. Det tycker jag är väldigt bra.

Anledningen till interpellationen är egentligen att vi har en person som är miljöpartist nere i Europaparlamentet och som driver en annan linje där

än den officiella linje som Sverige har när det gäller det nya vapendirektivet.

Denna miljöpartist, som heter Bodil Valero, har kommit med egna förslag där nere för att försöka skärpa linjen och göra den ännu tydligare när det gäller att komma åt de vapen som i dag används av skyttar och jägare. Man vill införa mentaltester och psykiska och fysiska tester av dem som ska kunna inneha ett vapen.

Av denna anledning vill jag försäkra mig om att den svenska ståndpunkt som vi är överens om här i riksdagen står fast när det gäller den tydlighet vi vill ha i vapendirektivet. Just dessa bitar har vi faktiskt strukit ur de förslag som kom tidigare. Jag tackar därför ministern för tydligheten i svaret om att ståndpunkten står fast.

Däremot, fru talman, vill jag peka på vikten av att man, om man sitter i regeringsställning och har företrädare som bär ett regeringsansvar i Sverige, har en dialog med sina övriga ledamöter och att man för tydlighets skull inte har ledamöter som driver en position som går på tvärs mot vad Sveriges riksdag, i det här fallet, tycker om vapendirektivet. Det riskerar att utgöra en stor otydlighet för EU-parlamentet om man har dubbla budskap från ett och samma parti.

Jag vill därför fråga ministern: Kommer ministern att förtydliga detta ytterligare på något sätt gentemot sin regeringspartner Miljöpartiet i det fortsatta arbetet, och kommer man att acceptera att enskilda ledamöter driver två linjer i samma parti? Självklart kan man göra det, men för tydlighets skull: Är det något som ministern ser som ett problem, eller är det helt okej?

Hur ser ministern på arbetet i övrigt – går det i Sveriges riktning, eller ser det ut att svänga åt något annat håll? Det kunde vara bra att få en lägesrapport nu när vi för tillfället ändå har ministern här.

Anf. 19 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Först och främst: I riksdagen svarar regeringen på interpellationer om *regeringens* hållning. Vill man diskutera EU-parlament, kyrkofullmäktige, kommunfullmäktige eller andra parlamentariska organ går det alldeles utmärkt att kandidera till dem och ställa frågor där.

Är det ett problem, frågar Sten Bergheden, att man i ett parti har flera olika ståndpunkter? Nej, jag tror att det är helt vanligt. Vi har de senaste dagarna sett att Moderaternas tidigare statsminister Fredrik Reinfeldt hårdfört har kritiserat den nuvarande moderata linjen för att vara hjärtlös, samtidigt som den förra kulturministern i regeringen går ut och kritiserar den moderata regeringen för att vara för mjuk och kritiserar den så hårt att den nuvarande partiledaren säger: Hon hade inte kunnat vara statsråd i min regering.

Sten Bergheden har nog en hel del att fundera på i sitt eget parti när det gäller att hålla en enhetlig linje.

I regeringen är vi eniga. I riksdagen är vi eniga. Det är det viktiga för Sveriges ståndpunkt. Jag redogjorde för de sex krav som vi i enighet har fört fram.

Jag skulle vilja säga att förhandlingsläget är gott. Vi hade en runda vid senaste ministerrådsmötet, och jag hyser stor tillförsikt om att vi kommer att få igenom betydande delar av det som är den svenska regeringens och riksdagens förhandlingsposition.

Jag vill också i det här sammanhanget säga att jag är väldigt glad att vi har lyckats samla Sveriges jägare bakom den här ståndpunkten. Det är centralt för Sverige, när vi driver frågor i internationella forum, att vi kan enas över partigränser och intressegränser, så att vi står enade när vi driver folkrörelsesynpunkter och nationens synpunkter. Det blir vi mycket starkare av.

Sedan tror jag att det ankommer på alla att föra fram sina synpunkter i de olika ärendena.

Anf. 20 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! Tack, ministern!

Jag tror inte att den jämförelse ministern gör är helt relevant i den här frågan. Visst förekommer det olika uppfattningar bland ledamöter och andra i olika partier – det är självklart. Det viktiga i den här frågan är att det är ett regeringsparti i Sverige som har företrädare som driver dubbla linjer. Det är problemet. Det kan bli en oerhörd otydlighet.

Det ministern tar upp är oppositionspartier som kan ha olika uppfattningar. Men när man sitter i en regering borde man ha en enda ståndpunkt. Den tycker jag i och för sig att ministern har tydliggjort, och jag tycker också att jag kan andas en tydlighet om att det miljöpartister i EU-parlamentet försöker föra fram inte har något stöd hos vare sig ministern eller Sveriges regering, vilket är oerhört bra. Jag tror också att det var värdefullt att få detta förtydligande med tanke på de skrivelser och annat som har förekommit i den här frågan om att man i ett visst parti kan ha två olika ståndpunkter och driva två så olika frågor från olika håll i ett och samma ärende.

Jag tackar också för informationen om att arbetet går framåt. Jag tycker att det är bra, och jag hoppas vidare att vi kan ha gott samarbete när det gäller de här frågorna, så att vi kan lyfta fram de här ståndpunkterna och få igenom dem fullt ut och att vi framför allt inte backar på våra ståndpunkter utan håller fast vid dem ända in i mål. Tack så länge!

Anf. 21 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Vi behöver inte prata om den oeniga röran av före detta ministrar. Låt oss prata om EU-parlamentet! Hur många gånger, Sten Bergheden, hände det att moderata EU-parlamentariker gick emot den moderata regeringens linje? Och hur många gånger gick Sten Bergheden ut och kritiserade det?

Jag kan berätta att moderata EU-parlamentariker låg i topp – hade medaljplats – under den moderata regeringstiden på att gå emot den egna regeringens ståndpunkter. Hur många gånger kritiserade Sten Bergheden det? Mig veterligt noll gånger.

Anf. 22 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! Tack, ministern!

Jag tror säkert att det är som ministern säger, att det finns olika uppfattningar i vissa frågor. Men i detta läge, när vi från Sveriges riksdag har varit så tydliga, är det oerhört olyckligt när en representant på den nivån går ut och har en helt annan ståndpunkt och driver en helt annan politik – tvärtemot vad regeringen och riksdagen faktiskt har fattat beslut om.

Det ger en otydlighet för både skyttar och jägare i detta land. Det ger en otydlighet gentemot EU-parlamentet om vilken linje de olika partierna står för och driver. Jag tycker att det är bra att ministern tydligt har redogjort för att regeringen inte bryr sig om vad den här miljöpartisten har sagt i EU-parlamentet utan står fast vid den standpunkt som gäller här i Sveriges riksdag. Det tycker jag är bra, för i det här läget är det helt rätt att göra så. Tack, ministern!

Prot. 2015/16:86
5 april

Svar på
interpellationer

Anf. 23 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jag kan gott säga att jag hade rätt. Trots att Moderaterna är de som mest har gått emot sin egen regering har Sten Bergheden aldrig kritiserat det – aldrig. Men nu passar det. Det duger inte, Sten!

Vi har en mycket tydlig linje. Vi är överens i regeringen. Vi är överens i riksdagen. Vi är överens med jägarna. Bara genom att stå tillsammans i de här grupperna kommer vi att klara att driva Sveriges intresse och hålla jägarna skadeslösa.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2015/16:478 om kostnaderna för att slopa den bortre tidsgränsen

Anf. 24 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Johan Forssell har frågat hur regeringens uträkning ser ut för att beräkna kostnaden för att avskaffa den bortre parentesen. Vidare undrar Johan Forssell vilka uppgifter som vägts in och när denna uträkning gjordes. Johan Forssell undrar även hur regeringens uträkning har påverkats av den information som vi nu kan ta del av i rapporten från Ekonomistyrningsverket.

Ett av regeringens budskap inför valet 2014 var att den bortre tidsgränsen skulle avskaffas – sjuka människor inte ska utförsäkras bara därför att de har varit sjuka en viss tid. Den bortre tidsgränsen har skapat en otrygghet och en ovisshet som rimmar illa med de egenskaper som jag vill att sjukförsäkringen ska kännetecknas av. Detta löfte har därför nu infriats. Sedan den bortre tidsgränsen infördes 2010 har människor utförsäkrats vid ca 110 000 tillfällen. Ca 70 procent av dessa människor har varit kvinnor. Personer har på detta sätt tvingats lämna sjukpenningen både två och tre gånger.

Att borttagandet av den bortre tidsgränsen ökar utgifterna för sjukpenninganslaget har regeringen tydligt klargjort i samband med budgetpropositionen för 2016. Själva tanken är ju att människor ska fortsätta att uppbära sjukpenning i stället för att bli utförsäkrade. I detta sammanhang kan påpekas att regeringens kostnadsbedömning var väl överensstämmande med bedömningen som expertmyndigheten som ansvarar för prognoserna inom sjukförsäkringsområdet gjorde, nämligen Försäkringskassan. Samtidigt kommer kostnaderna för arbetsmarknadspolitiken att minska, då inga personer längre kommer att påbörja ALI och i stället uppbära aktivitetsstöd.

Ekonomistyrningsverket angav i samband med en artikel i Dagens Industri den 28 januari sin bedömning av reformens effekter avseende skat-tebortfallet. Jag kommer nu, liksom jag har gjort vid tidigare tillfällen i kammaren, att redogöra för varför uppgifterna i budgetpropositionen inte alls är jämförbara med beräkningarna gjorda av Konjunkturinstitutet och ESV. Det handlar om innehåll, metodik, sikt och vad man redovisar.

Först och främst är myndigheternas bedömning gjord utifrån antagan-den om hur arbetskraftsutbudet, sysselsättningen, potentiell bnp och slut-ligen det offentlig-finansiella saldot påverkas på lång sikt. Det är ett helt annat angreppssätt än den anslagsmässiga redovisning i termer av utgifter som kännetecknar budgetpropositionen.

Men Konjunkturinstitutets bedömning innehöll inte bara avskaffandet av den bortre tidsgränsen utan även den höjda ersättningen av inkomstre-laterad sjuk- och aktivitetsersättning, och, som KI skriver, antagandet ”att Försäkringskassan i allt mindre utsträckning prövar rätten till ersättning vid de fasta tidsgränserna i rehabiliteringskedjan”.

Ytterligare en egenskap som skiljer de två bedömningarna åt är att Konjunkturinstitutet redovisar långsiktig effekt, vilket ej ska jämföras med den relativt kortsiktiga natur en budgetproposition har – fyra år.

Konjunkturinstitutets bedömning är således helt väsensskild från re-geringens bedömning i budgetpropositionen. Detta framgår tydligt av kon-junkturläget i juni 2015, då Konjunkturinstitutet redogör för detta. Notera att detta är en jämförelse med Konjunkturinstitutets bedömning – för nå-gon sådan rapport som Johan Forssell hänvisar till från ESV finns inte. ESV har alltså enbart uttalat sig i nämnda artikel i Dagens Industri, aldrig behandlat frågan i någon rapport.

Det är en styrka för Sverige att vi har flera oberoende organ som gör samhällsekonomiska bedömningar. Jag ska som minister varken ha syn-punkter eller kommentarer på de bedömningar som ESV har gjort i detta sammanhang, utan kan endast konstatera att de inte är jämförbara med de utgifter som redovisats i budgetpropositionen samt att regeringens bedöm-ningar som sagt överensstämde mycket väl med de som Försäkringskassan senare gjorde.

Jag kan även notera att Moderaterna i sin budgetmotion för 2016 hade samma bedömning som regeringen i frågan om kostnaderna för den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen.

Utgifterna för sjukförsäkringen har ökat kraftigt sedan 2010, och att bryta den ökande sjukfrånvaron är en av regeringens viktigaste utman-ingar. Regeringen har därför lanserat ett omfattande åtgärdsprogram som jag har redogjort för tidigare. Regeringen fortsätter noggrant att följa ut-giftsutvecklingen för sjukförsäkringen och kommer senast i den ekonom-iska vårpropositionen att redovisa sin fortsatta bedömning. I det fall sjuk-frånvaron fortsätter öka avser regeringen att återkomma med ytterligare åtgärder.

Anf. 25 JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för det utförliga svaret.

Jag har skrivit den här interpellationen mot bakgrund av att utveck-lingen går åt fel håll i sjukförsäkringen. Vi har haft många debatter på detta tema. Vi ser hur problemen växer och hur regeringen tyvärr, menar jag,

gör väldigt lite för att vända denna utveckling. Mycket av det som görs riskerar snarare att förvärra problemen.

Jag ska ge en liten bakgrund till detta. Att regeringen har valt att slopa den borte tidsgränsen har blivit mycket kritiserat av inte minst regeringens egna myndigheter. Jag tänker till exempel på Inspektionen för socialförsäkringen, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. De har alla varnat för att sjukfrånvaron kommer att öka som en följd av den politik som regeringen genomför.

Det finns flera problem med detta. Ett är naturligtvis den kamerala aspekten. Fler människor som är sjuka innebär att färre kan vara med och arbeta. Det kommer att innebära ökade kostnader för staten. Mest allvarligt är dock den mänskliga effekten, alltså att människor inte kommer att kunna gå till sina arbeten eller studera utan i stället blir sjukfrånvarande.

Många av oss har nog i färskt minne de problem som fanns under den förrförra mandatperioden, före valet 2006. Då skenade dessa problem iväg. Till slut valde man att försöka lösa dem, om man kan säga så, genom att förtidspensionera bort människor.

Regeringen har dock valt att anslå ett antal 100 miljoner kronor för den slopade tidsgränsen.

Det som sedan har hänt är att Ekonomistyrningsverket nyligen har gått ut och varnat, får man ändå säga, i Dagens Industri för att den faktiska kostnaden kommer att bli väldigt mycket högre. Anledningen till det är att när man gör sådana förändringar får det effekter på arbetsutbudet. Färre människor kommer att arbeta, och fler kommer att hamna i sjukfrånvaro. Och det får effekter, kanske inte år ett och kanske inte heller år två. Men långsiktigt kommer kostnaden att bli betydligt högre än vad regeringen har budgeterat. Det handlar, fru talman, inte om några småsummor. Enligt ESV är skattebortfallet, alltså de skatteintäkter som hade kunnat komma in till staten och som vi hade kunnat lägga på välfärdens kärna eller på att förbättra för företagandet för att få fler jobb, 2 miljarder kronor.

Detta är en utveckling som ESV varnade för i sin novemberprognos över statens budget och de offentliga finanserna. Där skriver man: ”Andra reformer, som exempelvis att taket i a-kassan höjs, att nedsättningen av arbetsgivaravgifter för unga slopas och att den borte gränsen i sjukförsäkringen tas bort, väntas däremot ha en negativ effekt på sysselsättningen.”

Jag tycker att det är lite märkligt att när denna kritik kommer slår regeringen den ifrån sig. Regeringen säger att man inte ska ha synpunkter på detta. Det är mycket märkligt eftersom detta inte är vilken fråga som helst, utan detta handlar om statens budget och våra gemensamma resurser och hur de ska användas.

ESV är en expertmyndighet, och det är deras uppgift att lämna prognoser, att nagelfara beräkningar och komma med synpunkter så att vi alla kan göra ett bättre arbete. Jag tycker att denna kritik faktiskt förtjänar att tas på lite större allvar än att regeringen bara säger att man inte ska kommentera detta.

Om socialförsäkringsministern anser att ESV har fel skulle jag vilja veta var någonstans i dessa beräkningar som de har fel.

Anf. 26 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Vi har prövat den andra politiken som handlade om att försämlra sjukförsäkringen och ha en bortre parentes, en så kallad stupstock. Vi såg resultatet. Alla dessa utförsäkrade människor fick sina liv sönderslagna, och de blev inte friskare för att de kastades ut ur försäkringen.

Vi kunde också i slutet av den förra regeringsperioden se att sjukskrivningarna ökade igen, trots alla försämlringar och nedskärningar av sjukförsäkringen. Vi kunde alltså se att det var ett dubbelt misslyckande, både att folk fortsatte att vara sjuka och behövde sjukskrivas och att livet blev ännu värre för dem som kastades ut ur försäkringen. De blev både sjuka och fattiga.

Kostnaderna för att ta bort stupstocken, eller den bortre parentesen, måste också vägas mot kostnaderna för ett permanent utanförskap för dem som blir utförsäkrade. Det finns nämligen inga tecken som tyder på att de snabbt har kommit i arbete och blivit friskare – snarare tvärtom. De hamnar i en beroendeställning till anhöriga för sin försörjning eller får söka försörjningsstöd. Man kan se att ju fler som får försörjningsstöd, desto längre bort från arbetsmarknaden kommer de. Om man verkligen vill att människor ska arbeta är det viktigt att behålla dem i sjukförsäkringen och även i arbetslöshetsförsäkringen. Den kostnad som detta innebär tycker jag därför inte är så relevant i sammanhanget när man tittar på de enorma kostnader som ett permanent utanförskap innebar för dessa människor när vi hade den bortre parentesen.

Dessa sjuka människor tvingades in i ALI, arbetslivsintroduktion. Myndigheterna visste att många av dessa människor inte klarade av detta. De var helt enkelt för sjuka. Men regelverket var som det var, och människor tvingades att gå dit för att över huvud taget få någon ersättning.

Det är såklart ett mänskligt lidande som vi nu förhoppningsvis slipper med ändrade regler. Men det är också fråga om kostnader. Och i den ändan kan man spara, precis som Annika Strandhäll säger.

Men allting handlar inte om kronor och ören, utan vi måste också tala om de mänskliga värdena och det mänskliga lidandet. Detta är någonting som har slagit hårt inte bara mot de drabbade sjuka människorna utan också mot hela deras familjer, inte minst mot många barn som har drabbats av detta.

Detta är anledning nog att göra något åt problemet. Det finns också bra argument för att hjälpa människor i stället för att kasta ut dem ur försäkringen. Det fungerar bättre. Vi behåller dem i sjukförsäkringen med det självklara målet att de ska bli friska och komma i arbete. Det är syftet med allt. Men varje fall är individuellt, och det ska bedömas av läkare. Det är också en läkare som bedömer om man har rätt att vara sjukskriven eller inte. Det är ingen förändring i dag.

Om man enligt läkaren inte har rätt att vara sjukskriven får man inte heller vara det. Men den här frågan gäller de fall där det är fråga om en längre, svår sjukskrivning. Bland annat finns arbetsrelaterade sjukdomar som definitivt har med arbetsmiljön att göra. Där gör regeringen ett stort arbete för att förbättra arbetsmiljön. Jag tror att brister i arbetsmiljön är den viktigaste förklaringen till ökningen av sjukskrivningar. Där kan mycket göras.

Sedan är det frågan om hur sjukvården fungerar. Där har regeringen satsat för att se till att man så snabbt som möjligt blir frisk och kommer tillbaka.

Vi måste vara medvetna om att alla inte kommer tillbaka, men vi ska hjälpa alla så långt det går. Ingen som är sjuk ska dömas till fattigdom.

Anf. 27 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Man kan börja med, Johan Forssell, att fundera över det faktum att under de sista fyra åren av er regeringstid ökade sjuktalen med över 50 procent.

Johan Forssell vet likaväl som jag att de utförsäkringar som ni ägnade er åt i hög utsträckning var en lek med statistik. Ni utförsäkrade människor ur sjukförsäkringen.

Apropå att lyssna på expertmyndigheter uttryckte inte minst Arbetsförmedlingen att de människor som utförsäkrades och som kom till Arbetsförmedlingen för att gå på ALI i många fall var för sjuka eller för oroad för sin ekonomi för att kunna ta till sig insatserna. Det gjorde att den tiden blev en karenstid. Efter lite fifflande med statistiken kom man in igen som ett nytt piggt sjukfall i försäkringen. Det var vad ni ägnade er åt. Det kallar inte jag för att ta itu med problemen.

Den här regeringen har satt upp ett tydligt mål för vart vi ska nå och var sjuktalen ska ligga till 2020. Vi har utformat ett brett åtgärds paket inom sju olika områden med 25 olika åtgärds punkter riktade till försäkringskassa, samordningsförbund, hälso- och sjukvård och arbetsgivare. Jag har kommit hit från att precis ha varit i samtal med arbetsmarknadens parter i frågorna.

Att säga att vi inte tar frågan på allvar är att leka med orden. Att vända utvecklingen med de ökande sjuktalen är en av de mest prioriterade frågorna för mig och en av de topprioriterade frågorna för regeringen. Låt mig vara tydlig på den punkten, Johan Forssell, att om det var någon som lekte med statistik var det den borgerliga regeringen. Vi försöker göra skillnad på riktigt i frågorna.

Johan Forssell känner väl till, likaväl som jag gör, att regeringen följer de beräkningstekniska konventionerna i budgeten. I budgeten redovisas, som Johan Forssell vet, en sammantagen bedömning av effekterna av regeringens politik på potentiell bnp och sysselsättning. Våra reformer i budgeten och deras finansiering bedöms samlat leda till en något högre potentiell bnp och en högre potentiell sysselsättning samt en lägre jämviktsarbetslöshet framöver.

Vi är tydliga med att det inte är meningsfullt att göra bedömningar av långsiktiga effekter på sysselsättning och bnp av enskilda reformer utan vi gör det samlat. De bedömningar som regeringen har gjort avseende kostnaderna för borttagande av den bortre tidsgränsen delas också av Försäkringskassan, som är vår expertmyndighet. Det är också en bedömning som delas av Moderaterna själva. Så här skrev ni i er egen budgetmotion:

Moderaterna säger nej till att riva upp den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen. Detta bedöms stärka de offentliga finanserna med ca 300 miljoner kronor per år.

Prot. 2015/16:86

5 april

Svar på
interpellationer

Anf. 28 JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Det är glädjande att statsrådet läser i Moderaternas budgetmotioner. Det får hon gärna göra oftare. Det finns faktiskt en hel del klokt där att fånga upp, kanske inte minst om hur utvecklingen i sjukförsäkringen ska vändas. Det verkar finnas behov av nya idéer eftersom utvecklingen faktiskt inte går åt rätt håll. Utvecklingen går åt fel håll. Med de prognoser som regeringen själv har lagt fram verkar utvecklingen fortsätta att gå åt fel håll under lång tid framöver.

Man kan ha olika inställning till politik. Min är att man ska försöka lära av historien, och man ska också försöka vara pragmatisk. När det kommer ny information ska man inte slå dövörat till. Om informationen är saklig ska man ta intryck av den och om det är befogat faktiskt försöka förändra sig.

Hillevi Larsson talar mycket om den tidigare utvecklingen. Jag vill bara påpeka en sak, nämligen att Hillevi Larsson satt själv i riksdagen när den förra socialdemokratiska regeringen hanterade området. Vi har i färskt minne hur det gick. Förtidspensioneringar blev svaret. 140 personer varje dag lämnades, gömdes och glömdes i ett långt utanförskap. Jag tycker att Hillevi Larsson ska vara lite mer ödmjuk när hon talar om mänskligt lidande och fundera över hur hon själv har varit med och hanterat frågorna tidigare.

Vi i Moderaterna anslöt oss till regeringens bedömning när vi gjorde vår budget i höstas, men vi sa också att vi är oroliga för att det här kommer att få mer långsiktiga effekter. De effekterna, fru talman, kommer att leta sig in i regeringens budget, antingen i högre utgifter eller i lägre skatteintäkter. Det är lite märkligt att man har det kortsiktiga kamerala förhållningssätt, att man gör en budget på sitt sätt och om någon gör det på något annat sätt eller inte som man själv gör tar man inte hänsyn eller ens kommenterar det.

Visst är det väl så att även socialförsäkringsministern inser att om skatteintäkterna minskar som följd av en reform blir det faktiskt en kostnad för reformen. Om man budgeterar på anslag A, B eller C – kalla det vad man vill – är inte så viktigt i sammanhanget, men det härrör ändå till den reformen.

Att slopa den bortre tidsgränsen är en reform som regeringen genomdriver i strid med expertisen hos sina egna myndigheter. Det går inte att bortse från det. Jag har läst remissvaren från Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Inspektionen för socialförsäkringen, som alla varnar för detta. Även TCO höjer varningsflagg, som man uttryckte det, mot att genomföra reformen. ESO hade nyligen ett seminarium där man också uttryckte skepsis. Professor Mårten Palme har gjort tydligt att han anser att det är viktigt att ha en bortre tidsgräns i sjukförsäkringen. Det namnet kanske klingar bekant för många socialdemokrater. Det finns en bred kritik mot vad regeringen just nu gör på området.

Man kan göra olika bedömningar och man kan tycka annorlunda, men om man är i regeringsställning är det väl rimligt att när man skickar ut frågor på remiss att man också tar hänsyn till de svar man får in. Vad är det annars för poäng med att skicka ut frågor på remiss om man ändå inte är beredd att lyssna?

Jag önskar att regeringen hade en lite mer pragmatisk inställning och såg till att lyssna in när det kommer fakta från forskare, myndigheter och

Anf. 29 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Jag börjar med att gå långt tillbaka i tiden med den förra socialdemokratiska regeringen. Det finns forskning om det som hände då. Det som forskningen kort sammanfattat kom fram till var att huvudproblemet var att man inte anpassade arbetsplatserna tillräckligt till de sjukskrivnas behov. Antalet sjukskrivna växte egentligen inte; det var samma antal sjukskrivna. Men det blev längre sjukskrivningar på grund av att det viktiga steget med anpassad arbetsplats för att kunna komma tillbaka tyvärr fallerade. Arbetsgivarna gjorde helt enkelt inte det som de skulle.

Det ställs nu tydliga krav på arbetsgivarna, inte minst i den framlagda arbetsmiljöstrategin som gäller både fysisk och psykisk arbetsmiljö, för det är ju många sjukskrivningar nu som har sin grund i psykiska diagnoser.

Vi tittar noga på de forskningsresultat som kommer och självklart på den politik vi har bedrivit tidigare. Men jag tycker att det också finns anledning för Moderaterna att vara självkritiska med tanke på resultaten under de förra två mandatperioderna.

När det gäller sjukförsäkringen har vi talat om kostnaderna, och jag tror att kostnaderna om man inte hjälper människor blir mycket större än om man hjälper dem. Vi har också talat om det mänskliga lidande som det innebär att bli utförsäkrad.

En sak som jag också skulle vilja lyfta fram är principen att när man är sjuk och inte kan försörja sig ska man få hjälp och ersättning. Orsaken till det är att de människor som får detta har avstått lön under sitt arbetsliv, ibland kanske under 40 års arbetsliv. Ska man då inte få någonting tillbaka? Det rimmar väldigt illa med rättvisep principen. Det tycker jag är dubbla skäl för att faktiskt få hjälp när man är sjuk och också få hjälp att komma tillbaka till jobb.

Anf. 30 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Johan Forssell pratar väldigt ofta om dessa remissvar, och i många av dem uttrycktes det att det skulle vara olyckligt om man tog bort den bortre tidsgränsen utan att vidta några åtgärder.

Johan Forssell vet att regeringen har vidtagit en mängd åtgärder för att vända utvecklingen efter det att remissinstanserna lämnade sina svar. Det är åtgärder som har riktats till hälso- och sjukvård, försäkringskassa, arbetsgivare och samordningsförbund, och vi kommer att presentera fler åtgärder för att vända utvecklingen.

Skillnaden, Johan Forssell, mellan er politik och vår politik är att vi försöker vända den här utvecklingen på riktigt, det vill säga stötta människor tillbaka till hälsa och arbete igen, och det gör man inte när människor har ramlat igenom den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen, utan det gör man tidigt i ett sjukfall. Där brast ni ordentligt.

Faktum är till och med att under era sista fyra år i regeringsställning lyckades ni inte bara utförsäkra 100 000, utan ni lyckades dessutom sitta och titta på utan att vidta några åtgärder medan sjuktalen steg med 50 procent, Johan Forssell. Ni väntade på att människor skulle bli utförsäkrade.

Apropå att lyssna på utvärderingar och ta del av forskning på området visar de uppföljningar som har gjorts att det var en mycket liten del av de

Svar på
interpellationer

personer som utförsäkrades som kom tillbaka till arbetsmarknaden igen. Jag skulle vilja säga att den åtgärden var ett komplett misslyckande.

Det som regeringen nu försöker göra är att med alla till buds stående medel vända utvecklingen på riktigt där den kan och ska vändas, nämligen genom att bygga ett mer hälsofrämjande arbetsliv där man kan få stöd och hjälp och genom att utforma arbetsplatser som stimulerar till friska och hälsosamma medarbetare och som på ett bra sätt bidrar till att utveckla både företag och samhälle.

Jag tycker att man ska vara lite försiktig med hur man uttrycker sig.

Det är vår absoluta ambition att vända den här utvecklingen, Johan Forssell. Vi står i den här kammaren och debatterar gång efter gång borttagandet av den bortre tidsgränsen. Du anför då ofta att regeringen inte vidtar några åtgärder, och vid något tillfälle har jag stått här och läst upp vilka åtgärder regeringen vidtar för att vända utvecklingen. Sedan kommer nästa interpellation och då står vi och diskuterar borttagandet av den bortre tidsgränsen igen.

Jag skulle vilja säga att i de här frågorna är det Johan Forssell och Moderaterna som står för en idélöshet. Men jag skulle verkligen uppskatta en konstruktiv diskussion med Moderaterna om deras förslag för att bidra till att vända utvecklingen, för det kan inte bara vara att kasta ut folk ur sjukförsäkringen. Det är klart att då går kostnaderna ned, men man löser inget problem.

Anf. 31 JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Jag tror att socialförsäkringsministern missförstår mig lite. Jag har aldrig sagt att regeringen inte vidtar åtgärder. Problemet är att ni vidtar fler åtgärder. Det som hela den här interpellationsdebatten handlar om, och flera andra som vi har haft tidigare, är att ni gör saker som kommer att få felaktig effekt. Det är det som är själva grunden till att vi har stått här vid så många tillfällen.

Jag vill också till Hillevi Larsson säga att om man utvärderar vad Alliansen gjorde kanske man också ska nämna att sjukfrånvaron som helhet faktiskt minskade under Alliansens tid vid makten. Det är också något som statsrådet återkommer till. Men hon väljer ut, fru talman, en mindre period av regeringstiden och ser inte helheten. Facit är att sjukfrånvaron minskade under Alliansens tid vid makten. Vi är många som kommer att fortsätta utvärdera hur den här regeringen sköter sig.

Jag är orolig för att regeringen håller på att tappa kontrollen över sjukfrånvaron. Utvecklingen går mycket snabbt åt fel håll. Regeringens egna myndigheter varnar för att genomföra de reformer regeringen lägger fram. Och den kritik som kommer – det har väl den här debatten också visat – viftas bort väldigt lättvindigt. Det som Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Inspektionen för socialförsäkringen och nu också ESV tycker är fel. Nej, vi kör vårt race här.

Jag ställer mig frågan: När ska regeringen börja lyssna till sina egna experter och forskare? För det kan väl inte vara så, fru talman, att socialförsäkringsministern är nöjd med utvecklingen hittills under mandatperioden? Vi ser ju faktiskt hur sjukfrånvaron ökar och förväntas öka väldigt snabbt kommande år.

Det är dags att regeringen tänker om.

Anf. 32 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):
Fru talman! Tack, Johan Forssell, för debatten!

Johan Forssell säger att det är fel åtgärder. En tydlig målsättning är att sjukfrånvaron över tid bör ligga lågt och stabilt i ett land som Sverige. En åtgärd som jag vet att Moderaterna åtminstone tidigare har tyckt är viktig och bra har regeringen nu genomfört.

Vi stärker Försäkringskassans handläggning vid de tidiga tidsgränserna i rehabiliteringskedjan. Det gör vi på grund av att det är nödvändigt, eftersom prövningarna vid de tidiga tidsgränserna i sjukförsäkringen drastiskt föll under Ulf Kristerssons tid som socialförsäkringsminister, samtidigt som man utförsäkrade 100 000 personer. Man kan tycka att det inte låter så farligt, men för de enskilda individerna innebär det att arbetsförmågan inte prövades efter 90 och 180 dagar, att de ramlade igenom sjukförsäkringen och inte fick tillgång till de åtgärder som behövs för att ta sig tillbaka till arbetsmarknaden igen. Regeringen har nu vidtagit åtgärder mot detta och förstärkt Försäkringskassans resurser och möjligheter att göra dessa prövningar, och de gör det nu i mycket större utsträckning än vad de gjorde under den borgerliga perioden. Det går alltså åt rätt håll, Johan Forssell.

Vi håller nu sakta på att implementera vårt åtgärds paket i dialog med parterna på arbetsmarknaden och i dialog med våra ansvariga myndigheter. Och precis som jag sa i mitt tidigare inlägg handlade den remisskritik som du väljer att kalla det, det observandum som riktades, de facto om ifall regeringen inte skulle vidta några åtgärder. Det har vi gjort.

Vi kommer att vända den här utvecklingen och vidta alla åtgärder som krävs för att göra det.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellationerna 2015/16:409, 439 och 443 om förändring i jaktförordningen

Anf. 33 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Sten Bergheden har frågat mig om regeringen kommer att vidta åtgärder för att vargstammen ska kunna förvaltas på ett hållbart sätt, så att beslut om skydds- och licensjakt ska kunna genomföras inom utsatt tid. Sten Bergheden vill också veta när regeringen har för avsikt att genomföra dessa åtgärder.

Daniel Bäckström har frågat mig på vilket sätt och när jag avser att säkerställa att lagakraftvunna beslut ska kunna verkställas innan tilltänkt licensjaktperiod löpt ut.

Jonas Jacobsson Gjörtler har frågat mig hur jag och regeringen resonerade när man valde att gå emot riksdagens tillkännagivanden till regeringen samt om jag och regeringen har för avsikt att tillse att det skyndsamhetskrav på förvaltningsdomstolarna man har talat om ska bli verklighet. Jonas Jacobsson Gjörtler vill vidare veta hur jag kommer att agera ifall skyndsamhetskravet inte uppnås.

Jag vill tacka de tre interpellanterna för att de lyfter dessa viktiga frågor. Eftersom de tre interpellationerna delvis behandlar samma fråga besvarar jag dem i ett sammanhang.

Prot. 2015/16:86
5 april

Svar på
interpellationer

Regeringen eftersträvar en hållbar och effektiv rovdjursförvaltning där bland annat jaktbeslut tas med god framförhållning. Det är viktigt att de viltarter som hör till landets viltbestånd bevaras.

Regeringen beslutade den 25 februari 2016 om en ändring i jaktförordningen som innebär att länsstyrelsens beslut om jakt efter de stora rovdjur – björn, varg, järv, lo och kungsörn ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Det beslutades även om ett skyndsamhetskrav för ärenden om jakt efter de stora rovdjuren.

Det är viktigt att överklagandeprocessen effektiviseras så att beslut kan fattas i god tid före jakttidens start. För att ytterligare effektivisera handläggningen övervägs att överprövningen av länsstyrelsens jaktbeslut samlas hos en förvaltningsrätt.

Regeringens beslut om ändrad beslutsordning följer Högsta förvaltningsdomstolens beslut från december 2015 om att jakt efter varg och andra arter som skyddas av art- och habitatdirektivet ska kunna överklagas till domstol.

Det är regeringens ambition att bringa ordning i rovdjursförvaltningen och skapa förutsättningar för väl underbyggda beslut om jakt. Det var därför som regeringen förra året lade ett antal uppdrag för att få en fördjupad förståelse för vargen och hur den bäst ska förvaltas. Regeringen kommer under innevarande år att aktivt fortsätta att arbeta för en mer hållbar rovdjursförvaltning.

Anf. 34 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret. Jag tackar framför allt för att ministern tog sig tid att komma hit i dag och besvara den interpellation som jag ställde för nästan två månader sedan. Det är bra att ministern har prioriterat denna interpellation.

Låt mig först och främst klarlägga att vargen inte är utrotningshotad. Det finns ca 200 000 vargar över hela världen. Varg jagas i stort sett över hela världen för att den ska hållas på rimlig nivå och för att minska skador på tamdjur och vilda djur.

I övriga Europa finns inte den vargdiskussion som finns i Sverige. Där är det fullt naturligt att man jagar varg för att man ska kunna ha och freda tamboskap. Men i Sverige styr Miljöpartiet denna fråga i regeringen, och man värnar mer om vargen än om landsbygdens folk och tamboskap.

När jag nyligen besökte Värmland talade vi en hel del om landsbygd, landsbygdsutveckling och ökad matproduktion. En av de frågor som ständigt återkom var vargfrågan. En fårfarmare berättade att han blivit av med hälften av sina får förra året. Rivna får låg döda och ihjälskrämda i hela hagen.

Detta skapar utebliven dräktighet och en stor oro både bland folk och djur på landsbygden. Folk på landsbygden förlorar pengar och upphör med sin djurproduktion.

Att komma hem och se sina djur ligga rivna och döda i hagen och inse att hela djuruppfödningen är i spillror skapar en oro som jag tror att ministern kanske inte riktigt förstår.

Fru talman! Uppenbart är i alla fall att ministern inte har lyckats lugna dessa människor på landsbygden.

Faktum är att ministern har det yttersta ansvaret för vargpolitiken, för regelverket och för den landsbygdsutveckling som nu hämmas av en för stor vargstam i Sverige.

Fru talman! År 2013 revs det över 400 får i landet och ca 40 hundar. Därutöver drabbades en del andra djur av vargangrepp.

Jag anser att det är fullt rimligt att man ska ha rätt att avliva den varg som angriper tamboskap och andra djur. Så gör man i övriga Europa och världen.

Men landsbygdsministern gör det nu möjligt att överklaga såväl skyddsjakten som licensjakten. Därmed kan vargen i lugn och ro äta upp tamboskapen medan de rättsliga kvarnarna i Sverige mal och regeringen sitter still och tittar på.

Fru talman! Vi har bestämt att Sverige ska ha en vargstam som ligger på 170–270 vargar. I dag har vi förmodligen närmare 600 vargar, det vill säga nästan tre gånger så mycket varg som riksdagen har förordat.

Jag vill gärna ha svar från ministern på tre enkla frågor:

Stämmer det som alla människor jag träffar på landsbygden säger att det är Miljöpartiet som styr vargfrågan i regeringen?

Tänker ministern återuppta diskussionen med EU om att bryta upp art- och habitatdirektivet och flytta vargen från rödlistade djur i bil. 4 till bil. 5?

Kommer vi att ha vargjakt nästa säsong?

Anf. 35 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Fru talman! Jag tackar landsbygdsministern för svaret på min fråga.

Vargfrågan är en lång följetong. De senaste turerna, som gör det angeläget att åter ta en diskussion om detta, har en koppling till det beslut som regeringen fattade i slutet av februari. I ett slag valde man att riva upp den ordning som riksdagen beslutat om och som riksdagen också har gjort tydliga tillkännagivanden till regeringen om vid ett par tillfällen. Senast detta skedde var i höstas när allianspartierna tog ett utskottsinitiativ som handlade om att regeringen skulle fullfölja intentionerna bakom den rovdjurspolitik som riksdagen beslutade om 2013.

Bakgrunden till detta är förstås att det är angeläget för oss alla att säkerställa att vi har en rovdjurspolitik och rovdjursförvaltning som tar hänsyn till såväl vargens bevarandestatus som viktiga socioekonomiska aspekter såsom människors rädsla och människors önskan att kunna leva, verka och hålla djur i hela landet.

Efter att ha tagit del av landsbygdsministerns svar ställer jag mig fortfarande frågan hur regeringen tänker göra för att ta hänsyn till dessa socioekonomiska effekter. Hur ska man göra för att möta människors rädsla och oro för den egna tamboskapen? Hur ska man göra för att bygga en acceptans för vargens närvaro?

Jag tror att det enda sättet att bygga en acceptans för vargens närvaro är att säkerställa att vi har en fungerande rovdjursförvaltning. Det är något som riksdagen tidigare fattat beslut om men som regeringen nu väljer att riva upp.

Landsbygdsministern tar i svaret upp det beslut som fattades av regeringen den 25 februari 2016. En sak som tas upp där och som skulle kunna vara positivt är ett skyndsamhetskrav. Ministern redogör för att det finns ett skyndsamhetskrav för ärenden om jakt efter de stora rovdjuren.

En fråga man ställer sig är: Vad innebär det? Vad är ett skyndsamhetskrav? Innebär det att det ska komma ett besked inom en vecka, två veckor, en månad, två månader eller sex månader? Hur lång tid innebär det att ett ärende hanteras skyndsamt? Alla de människor i landet som har tamboskap i områden där varg finns vill ha ett besked och ett svar på den frågan.

En annan fråga man ställer sig är utifrån det besked som regeringen gett om att man vill samla uppgifterna om överklagande till en förvaltningsdomstol. Det tror jag i grunden är bra. Det är klokt att göra så. Men hur ska förvaltningsdomstolen kunna klara att hantera detta? Skickar regeringen med några resurser? När kommer detta att preciseras? I landsbygdsministrarnas svar framgår bara att man överväger att prövningen ska läggas hos en förvaltningsrätt. När kommer ett konkret besked i den frågan?

Avslutningsvis vill jag säga att det är ett stort problem i hela landet. Vi hör väldigt ofta om problem i delar av landet som Värmland och Dalarna där man har levt med problemet väldigt länge. Men om vi tittar på hur det ser ut just nu är det ett problem som sprider sig. Vargarna finns på fler håll i vårt land. De flesta angreppen förra året skedde i Stockholms län. Så blir det om man inte har ordning och reda i förvaltningen. Jag vill gärna höra ministern utveckla sina svar på de frågorna.

Anf. 36 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Fru talman! Tack för detta svar, landsbygdsministern. Vi är än en gång samlade i kammaren för att reflektera och debattera över detta oerhört viktiga område som handlar om rovdjurspolitik, vargens förekomst och de socioekonomiska effekter som det föranleder i många bygder i vårt land.

Det är många olika aspekter som belyses i svaret. Man kan reflektera över vilka signaler som sänds från regeringen. Det senaste halvåret har frågorna varit oerhört omdiskuterade. Det handlar om juridiska spörsmål, varför det inte blir någon förvaltningsjakt i stora delar av Sverige och vem det egentligen är som styr i den här typen av frågor.

Jag kan konstatera att det är väldigt stora värden som står på spel. Uppfattningen hos berörda människor är väldigt tydlig. Det är uppenbart att det är domstolarna som har stoppat jakten och att det är där som problematiken sitter.

Men människor känner heller inte någon särskilt stor tilltro till det politiska systemet, beskeden som lämnas eller processerna som pågår. Det är illavarslande. I förlängningen kommer det att bli en än större problematik om vår legitimitet i det politiska samtalet om hur vi fattar beslut som ska ha effekt ute i landet. Det är beklagligt att den här typen av frågor ska stanna upp i juridiska processer i stället för att man tar ansvar regionalt.

Vi har debatterat detta flera gånger de senaste åren, och svaren återupprepas. Visst finns det ett engagemang för att lösa frågorna, men det borde vara betydligt starkare. Nu ser vi uppföljningen från älgförvaltningen och avskjutningsrapporterna från bland annat Värmland det senaste året. Vi kan konstatera att det har förändrats år från år.

Går man tillbaka och tittar på hur det såg ut innan vargens utbredning ägde rum i Värmland är det en oerhört stor skillnad i dag jämfört med för 20 år sedan. Vi talar om en tjugondel av den då tilldelade licensen som nu diskuteras inför höstens jakt. Det är oerhört stora förändringar.

Det är ungefär 13 000 personer som löser statligt jaktkort i Värmland. Nästan alla jagar älg, och de flesta berörs. Många jaktlag funderar på att helt ställa in jakten. Markägare ger upp tanken på att det ska kunna finnas jakt. Man tappar arrenden och inkomster, lanthandlare tappar intäkter, och så vidare. Hundförare slutar att bedriva aktiv hundverksamhet. Man har gett upp hoppet om att man ska kunna släppa dem på sina egna marker.

Om vi tittar på 2015 års siffror sköts det knappt 3 300 älgar av de tilldelade 4 300 i höstas. År 2012 var den tilldelade kvoten ungefär 8 500. Då sköts det 6 500 djur. Det är en skillnad på 3 000 älgar. Samtidigt räknar vi med att vargen tar i samma omfattning 3 000 älgar.

Jag hörde i går en rapport från Lässeruds jaktlag i västra Värmland där man har fått en tilldelning på två vuxna djur och tre kalvar på ett område med 5 000 hektar. Det är en minskning med 60–70 procent sedan förra året. Om man bedömer situationen utifrån hösten blir frågan: Var är vi nästa år?

Anf. 37 LARS-AXEL NORDELL (KD):

Fru talman! Vargfrågan är en fråga som berör och upprör, och många är engagerade i frågeställningarna. Vi har från riksdagens sida varit väldigt tydliga och har i modern tid vid två tillfällen gjort tydliga tillkännagivanden till regeringen.

Före jul fastslog den svenska förvaltningsdomstolen att EU:s unionsrätt kräver att bestämmelserna i art- och habitatdirektivet kan prövas i medlemsstaternas domstolar. Som vi har hört här tidigare i debatten har det följts upp av regeringen som beslutat om att frågan kan avgöras i allmän förvaltningsdomstol.

Jag och Kristdemokraterna menar att det innebär ett bakslag för den rovdjurspolitik som riksdagen fastslagit där inriktningen är att de myndigheter som har den största sakkunskapen ska fatta besluten om jakt på rovdjur och att långdragna domstolsprocesser ska undvikas.

I och med Högsta förvaltningsdomstolens utslag har det uppstått en situation där ett överklagande i sig, oavsett hur sakligt välgrundat det är, kan skapa en domstolsprocess som i praktiken omöjliggör jakten. Denna situation riskerar att skapa stor frustration och undergräva tilltron till rättsordningen och dess möjligheter att hantera rovdjursförvaltningen.

Min fråga till landsbygdsministern är: Anser regeringen att det är rimligt att frågan på detta sätt ska avgöras av jurister i domstol och inte av myndigheter med expertkompetens som arbetar på uppdrag av oss folkvalda?

Anf. 38 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jag är själv landsbygdsbo och jägare och jagar älg. Jag känner till problematiken mycket väl. Jag har också en mycket stor förståelse för de djurägare som drabbats så hårt som är fallet på många orter i svensk landsbygd.

Det finns många som följer debatten i dag i medierna, i tv och också här i kammaren. Den bild som de fyra alliansföreträdarna försöker ge här behöver nog också få en annan spegling.

Helst skyller man på andra.

Här har vi en regering som har ambitionen att få ordning och reda i detta, där det inte är ordning och reda i dag. Den jaktförordning som Sverige har i dag var det alliansregeringen som satte på plats. Den har skapat oordning, och den har skapat hur många överklagande- och rättsprocesser som helst. Den jaktförordning som alliansregeringen satte på plats är ett stort misslyckande, påstår jag.

Jag hör här fyra alliansföreträdare som säger: Strunta i vad Högsta förvaltningsdomstolen säger! Strunta i vad EU-kommissionen säger om Naturvårdsverket som sista instans! Är det Berghedens, Danielssons, Jacobsson Gjörtlens och Nordells åsikt? Är det Moderaternas, Centerpartiets och Kristdemokraternas åsikt att Sveriges regering ska strunta i vad Högsta förvaltningsdomstolens utfall har gett vid handen? Tala om det för mig!

Om vi tittar tillbaka på historien ser vi att vi under sju år har haft licensjakt på varg i Sverige. Av de sju åren har alliansregeringen haft fem år. Av de fem åren blev det under två år ingen jakt. Man tilldelade 93 vargar, och det sköts 50 eller 10 i snitt. Av dessa sju år har samarbetsregeringen haft två år. Det har tilldelats 92 vargar, och det har skjutits 58 – alltså 29 djur i snitt. Detta är realiteter.

Oaktat detta utfall och alla dessa överklagandeprocesser som försvårar hanteringen och förvaltningen på ett bra sätt måste vi få ordning och reda i detta. Det kan inte få fortsätta på det här sättet. Regeringen tar frågan på mycket stort allvar. Vi har satt igång ett flertal processer, men alla är inte klara ännu. Jag måste få återkomma till dem i nästa inlägg.

Vad är då gjort? För att få vetenskapligt belägg för vad som är gynnsam bevarandestatus har vi begärt två oberoende av varandra vetenskapliga analyser. Båda har kommit fram till antalet 300 vargar. Vi har i dag 415 vargar. Man har i undersökningen även tagit stor hänsyn till genetik, och det har visat sig att det behövs en invandrad individ vart femte år. Det uppfyller vi också.

Det finns också en del andra åtgärder, som jag måste få återkomma till i nästa inlägg.

Anf. 39 STEN BERGHEDEN (M):

Herr talman! Tack, ministern, för försök till svar! Jag fick faktiskt inte svar på någon av de frågor jag ställde till ministern och som jag hade önskat att vi skulle få ett klarläggande av. Ministern kanske kan notera det hela.

Den första frågan löd: Är det som människorna säger ute på landsbygden – att det är Miljöpartiet som styr hela vargpolitiken i regeringen?

Den andra frågan löd: Tänker ministern ta initiativ till att försöka diskutera art- och habitatdirektivet med EU igen för att flytta vargen från de rödlistade i bilaga 4 till bilaga 5, det vill säga att göra vargen jaktbar och därmed slippa överklagandeprocesser i Sverige?

Vargen är inte utrotningshotad. Den här regeringen har lyckats få vargen att nå de högsta noteringarna någonsin när det gäller varg i detta land under överskådlig tid. Det är inte regeringen som tar ansvar för detta, utan det är de människor som bor på landsbygden som får betala med rivna djur och hundar, en nedlagd älgjakt och en utveckling på landsbygden som gör att vi inte längre kan producera mat i den utsträckning vi hoppas på här i landet.

Det är ministern som har ansvar för detta i dag. Ministern får gärna försöka skylla på den gamla regeringen. Vi har säkert gjort fel i den också, men i dag är det ministern som har ansvar för alla dessa frågor. Det är ministern som kan göra något. Han har nästan hela riksdagen bakom sig, förutom kanske ett par partier, när det gäller att agera i de här frågorna. Vi förväntar oss att någonting kommer att hända.

Den tredje frågan löd: Kommer vi att ha vargjakt i Sverige nästa år?

Dessa tre frågor önskar jag att ministern kan försöka svara på i nästa inlägg.

Herr talman! Det är värre än så. Just för tillfället har Naturvårdsverket tagit fram nya planer för hur man ska skydda så kallade genvargar här i landet, alltså speciellt värdefulla vargar för populationens skull. Jag kan mycket väl förstå att man försöker hitta anledningar till att skydda dessa. Men här vill man införa sådana långtgående åtgärder som att det helt plötsligt är den som har tamboskap som måste ta in sina djur för att vargen fritt ska kunna härja i området. Detta är ytterligare en sak där det är regeringen som har det yttersta ansvaret för att genom regleringsbrev, lagar och regler se till vilken varginriktning vi ska ha här i landet.

Min fråga blir: Ställer ministern upp på det man nu har tagit fram, att man ska skydda genvargar mer än man skyddar tamboskapen i dessa områden? Skulle det innebära samma sak här i Stockholm? Om en genvarg kommer hit och tar hundar och andra sällskapsdjur, till exempel, kommer den då att avlivas eller inte? Eller kommer den att få hålla på här precis som den ska få göra ute på landsbygden?

Jag skulle gärna vilja ha en reflektion över detta. Är det här rimligt? I övriga Europa jagar man varg. Man håller undan vargen från tamboskap för att kunna utveckla produktionen av mat i de här länderna. I detta land har vi en regering som i stället låter vargstammen växa och landsbygden betala priset. Det är ingen bra utveckling för landsbygden, och ministern är ansvarig.

I detta anförande instämde Erik Ottoson (M).

Anf. 40 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Herr talman! Tack, landsbygdsministern, för svaret! Jag tvingas dock, liksom Sten Bergheden före mig, konstatera att jag inte fick svar på de frågor jag ställde. I stället börjar landsbygdsministern tala om att regeringen har tagit en massa initiativ och lagt ut ett antal uppdrag för att få fördjupad förståelse för vargen, hur den bäst ska förvaltas och så vidare.

Kanske är detta en del av problemet, för det är så här regeringen nu gör på område efter område. När regeringen inte vet vad den vill sätter man igång en väldig massa processer. Man slänger ut en massa bollar i luften, och så hoppas man att några av bollarna så småningom ska landa på ett sätt så att man kan lotsa dem genom riksdagen och få till någon form av politik och beslut.

Jag menar att det är bekymmersamt när man inte vet vad man vill. När regeringen inte själv kan tala om vad man vill och formulera uppdrag utifrån det blir det också svårt att komma framåt. Och vad värre är: Detta skapar en väldig osäkerhet ute i landet. Regeringens agerande just nu gör att människor är oroliga. Vad kommer det att bli av det här? Hur ska regeringen göra för att försöka få ordning på detta?

Jag fick som sagt inte svar på mina frågor. Regeringen talar om ett skyndsamhetskrav. Landsbygdsministern upprepar det från talarstolen. Jag vill veta vad detta skyndsamhetskrav innebär. Vad innebär det? Hur snabbt kommer ärendena att hanteras? Är det en vecka, två veckor, fyra veckor eller sex månader? Har det någon betydelse? Om tidsgränsen innebär att vi talar om flera månader har det ingen praktisk betydelse. Det tror jag att landsbygdsministern inser. Därför är det viktigt med en precisering av vad skyndsamhetskravet innebär.

Jag vill också gärna veta vad regeringen och landsbygdsministern avser att göra om det visar sig att skyndsamhetskravet inte kan fullföljas. Vad är ministern i så fall beredd att göra?

Jag frågade även om det som regeringen har redogjort för i medierna tidigare, nämligen att man överväger att samla överklagandena till en förvaltningsdomstol i Luleå. När kommer det ett slutligt besked om detta? Är regeringen beredd att skjuta till några resurser som ger förutsättningar för att det här över huvud taget ska kunna fungera?

Slutligen vill jag haka i den tråd som andra debattörer har tagit upp här. Det handlar delvis om ett problem som kommer av EU:s art- och habitatdirektiv. För att få en långsiktig lösning på detta tror jag att det är viktigt att regeringen, liksom alliansregeringen gjorde, fortsätter att föra samtal med EU för att försöka komma framåt och nå en mer konstruktiv lösning så att vi kan skapa bättre förutsättningar för en fungerande vargförvaltning.

Min direkta fråga till landsbygdsministern är: Är du och regeringen beredda att föra den diskussionen med EU?

Anf. 41 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Herr talman! Jag önskar att den här frågan skulle få diskuteras på en nivå som bär frukt och ger en långsiktig lösning. Den skulle tjäna på att vår diskussion präglas av konstruktivitet och framåtanda och att vi lägger bort prestigen. Det är ändå rätt viktigt att se framåt och att se nuläget som det är. Jag upplever inte att insikten om det alltid är på plats hos dem som utreder men också gör värderingarna kring vilka beslut som ska fattas. En vädjan till regeringens representanter är att man ska se konstruktivt framåt när det gäller hur vi ska lösa detta.

I mitt förra inlägg belyste jag älgavskjutning och pågående älgförvaltningsarbeten. Jag kan konstatera att läget är riktigt allvarligt när det gäller älgförekomst och möjligheter att bedriva älgjakt framöver i Värmland. Det tror jag inte handlar om politik, utan det handlar om fakta om hur älgstammen faktiskt ser ut och hur mycket älg som går åt till att föda vargstammen som finns i Värmland.

Det här har oerhört stora socioekonomiska effekter. En del i det fortsatta arbetet är att se till att det här utreds på en så bra nivå som möjligt och så ordentligt som möjligt. Jag har också en vädjan om att landsbygdsministern tar initiativ för att få till ytterligare utredningar som belyser de här stora värdena som står på spel när det handlar om socioekonomiska effekter.

Jag tror att alla tjänar på att man har ett så brett perspektiv som möjligt i den här frågan och att det finns underlag för kommande beslut. I svaret från landsbygdsministern betonas att man vill få en fördjupad förståelse för vargen. Jag hoppas att det handlar om villkoren i vargfrågan överlag och inte om att förebygga för att fler ska acceptera den nivå som är nu.

Det är ett antal viktiga aspekter kopplade till de åtgärder som regeringen och ministern har vidtagit, och då är frågan kring hur förändringarna ska kunna säkerställa att det blir licensjakt inför kommande vintrar oerhört relevant. Det skulle vara intressant att höra landsbygdsministern utveckla det ytterligare.

Sedan undrar jag vilka typer av underlag som ministern väntar sig att berörda myndigheter ska ha för att kunna fatta så bra beslut som möjligt inför kommande vinter. Jag hoppas att det blir ett beslut som i praktiken renderar i att en aktiv förvaltning kan genomföras och inte bara att det ska kunna tas ett beslut, som ministern sa i sitt svar. När bedömer ministern att de här reglerna ska kunna tillämpas och vara i fullt bruk?

Jag hoppas att ministern väljer att svara på de här frågorna. Annars kommer jag att repetera dem, för det här är frågor som kommer att vara oerhört viktiga för det fortsatta arbetet med att få en balans i förvaltningen och också för att få den här frågan att gå åt rätt håll.

Välkommen till Värmland inför kommande älgjakt! Den är oerhört hotad just nu i hela länet.

Anf. 42 LARS-AXEL NORDELL (KD):

Herr talman! Landsbygdsministern frågade i sitt svar om vi har åsikten att man ska strunta i Högsta förvaltningsdomstolens beslut. Det var inte riktigt det min fråga handlade om, utan jag sa tvärtom: Anser regeringen att det är rimligt att frågan avgörs av jurist i domstol, eller är det mer rimligt att det görs av myndigheter med expertkompetens och som arbetar på uppdrag av folkvalda? Det var min fråga, och den vill jag gärna ha svar på.

Jag tycker att det är mer rimligt att det just är experter och förtroendevalda snarare än domstolar som ska avgöra och ta hänsyn till de här socio-ekonomiska förhållandena och konsekvenserna.

Vi vill ha en smidig ordning. Man bör kunna omklassa hotstatusen i direktivet. Det har inte gjorts på många år. EU-kommissionen hade fått i uppdrag av miljökommissionären att se över hur art- och habitatdirektivet skulle kunna ändras, men tyvärr var de svenska regeringspartierna med och bildade majoritet i Europaparlamentet för att rösta för en rapport som nyligen slog fast att art- och habitatdirektivet inte under några omständigheter skulle ses över.

Med anledning av det undrar jag: Är det Socialdemokraternas och regeringens linje att förhindra en översyn av direktivet? Jag ser det som otroligt viktigt att en sådan kan göras.

Anf. 43 EMMA NOHRÉN (MP):

Herr talman! Jag vill tacka för debatten så här långt. Jag har suttit och lyssnat och kunde inte riktigt låta bli att hoppa in här nu.

Jag skulle vilja börja som landsbygdsministern gjorde och säga att jag också är landsbygdsbo, jägare och jakthundsägare. Jag jagar älg i vargrevir. Den här regeringen vill ha en politik som värnar såväl människor som våra rovdjur och andra djur. Vi vill ha en långsiktig och livskraftig vargstam.

Jag tycker att Daniel Bäckström talade bra om framåtanda och om att vi ska ha ett konstruktivt förhållningssätt till det här. Men jag kan undra om man har sett hur det är ställt med vargen i dag. Den var utrotningshotad i Sverige tidigare. År 1983 kom två vargar in som grundade den nuvarande

stammen. Sedan kom det in en varg till 1991 och därefter två hanar som förökade sig första gången 2008. Vi har alltså haft fem framgångsrika invandrare på sju generationstider, ca 35 år. För att vi ska ha en genetiskt livskraftig och bra vargstam måste vi se till att ha en fungerande invandring av vargar, och vi måste också slå vakt om den genetiska variationen. Vi har också ytterligare några vargar, Tivedenvargar till exempel, här i Sverige, men de har ännu inte gett sitt bidrag till populationen genom att föröka sig med andra vargar.

Vargen omfattas av art- och habitatdirektivet. Det gör att den har ett särskilt skydd och alltså inte är ett jaktbart vilt hur som helst, och det kan vi inte bara ändra här i den här kammaren. Jag tror inte att vi vill det heller, för då skulle vi öppna för vad som helst sedan. Det är inte förenligt med EU-rätt och med EU-rättsliga principer att inte kunna överklaga de här besluten i domstol. Vill då Lars-Axel Nordell att vi ska bryta mot de EU-rättsliga principerna här i Sverige och göra det här till något slags High Chaparral för att det gäller en viss art? Jag tror inte det. Vi ska ha ordning och reda. Den här regeringen tar fram underlag så att vi kan fatta underbyggda och bra beslut. Det ska vara ett rättssäkert sätt.

Vi har försökt öka acceptansen och förståelsen. Och vi har ökat anslagen till förebyggande arbete och nya metoder. Det är den vägen vi måste gå; vi ska inte bråka om vad som har hänt.

Jag tror inte att vi löser allting genom att skjuta alla vargar. Då skjuter vi oss själva i foten. Det vi måste göra är att se till att ha en livskraftig vargstam här och nu, en vargstam som vi kan leva med och så att vi kan ha våra tamdjur här.

Anf. 44 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Det var intressant att höra Daniel Bäckström säga att vi måste ha en seriös debatt om det här så att vi kan hitta lösningar. Vi vill försöka hitta en praxis som håller.

Till Lars-Axel Nordell vill jag säga att det är på det sättet att Högsta förvaltningsdomstolen har sagt att det här måste prövas i förvaltningsdomstol. Då måste vi följa det.

Tyvärr har Nordell och Bäckström kollegor från Moderaterna som försöker skapa en helt annan bild. De sysslar med bondfångeri i kubik när de försöker skapa en bild av att det är den här regeringen som är ansvarig för att det finns så många vargar, trots att det under Alliansens tid vid makten inte sköts någon varg på två år och under fem års tid sköts i snitt tio vargar. Det har aldrig skjutits så många vargar som under den här regeringens tid. Det måste finnas någon måtta för hur man försöker smutsa ned den andre. Och det behövs viss självkritik.

De moderata ledamöterna försöker också skapa en bild av att den här regeringen försöker försvåra och fördröja rättsprocesser. Den här regeringen gör det omvända. Vi försöker få ordning och reda. Vi har faktiskt ett utslag från Högsta förvaltningsdomstolen. Moderaterna struntar alltså i det utslaget.

Utöver de saker som jag nämnde i mitt förra inlägg lät vi Riberdahl titta också på rättsperspektivet i fråga om detta. Den utredningen kom fram till att det inte är förenligt med EU-rätten. Den 18 december 2015 kom Högsta förvaltningsdomstolen fram till exakt samma slutsats. Överklagandeprocessen kan inte hanteras som jaktförordningen är, utan den måste

tas till domstol. Det räcker inte med Naturvårdsverket. Jaktförordningen måste kunna överklagas och komma in i processen.

Så har också skett i år. Trots att vi har en jaktförordning enligt vilken Naturvårdsverket är sista instans har det överklagats i domstol, eftersom Högsta förvaltningsdomstolen har sagt att det ska vara på det sättet.

Det här hoppas jag att ni funderar på, Sten Bergheden och Jonas Jacobsson Gjörtler, när ni försöker driva er linje och försöker smutsa ned den andre. Det är ni som har skapat oordning, och ni vill fortsätta med det.

Vi har även fått en ny jaktförordning på plats. Enligt den finns det ett skyndsamhetskrav.

Utöver det har vi nu remitterat ett förslag som innebär att man ska kunna utse en specialdomstol så att överklaganden inte hamnar i flera förvaltningsdomstolar. Förslaget är att det ska vara Förvaltningsrätten i Luleå. Ett eventuellt överklagande där ska hanteras i Kammarrätten i Sundsvall.

Utöver det finns det ett förslag om att besluten på länsstyrelsenivå måste fattas mycket tidigare. Förslaget är den 15 september, förutom det år då miniminivåer ska fastställas. Då ska det vara den 1 oktober. Vi ska komma ihåg att de beslut länsstyrelserna tog i fjol togs den 10 och 11 november. Enligt förslaget som är ute på remiss ska besluten tas betydligt tidigare så att det ska bli ordning och reda.

Den här regeringen är besjälad av att få ordning och reda. Det måste bli ordning och reda på det här. Jag tycker faktiskt att den förra regeringen hanterade det på ett dåligt sätt. Den här regeringen har fått ärva detta. Men nu är ambitionen att det ska bli ordning och reda. Om det här inte räcker är jag beredd att vidta ytterligare åtgärder.

Anf. 45 STEN BERGHEDEN (M):

Herr talman! Jag vill tacka ministern för svaret.

Alla lyssnare kan återigen konstatera att de frågor som jag ställt till ministern fortfarande inte har besvarats. Vem är det som styr vargpolitiken i Sverige? Är det Miljöpartiet? Kommer vi att ha vargjakt nästa år? Och kommer ministern att ta tag i den viktigaste frågan, nämligen åka ned till EU och se till att flytta vargen från den rödlistade bilaga 4 till bilaga 5? Det är det det handlar om.

Vi kan stå här och diskutera vår vargförvaltning precis hur länge som helst om vi inte kan hantera vår vargförvaltning själva utan bara kan skylla på EU. Vi måste återta den här frågan till Sverige. Det är självklart.

Ministern borde kunna svara på om han vill plocka bort vargen från de rödlistade i bilaga 4 och flytta den till bilaga 5. Det är nödvändigt om vi ska kunna sköta en viltförvaltning av vargen.

Skyndsamhetskravet har tagits upp här tidigare. Vad är skyndsamhetskravet för när en domstol ska bli färdig före en eventuell ny licens eller skyddsjakt? Är det en vecka? Är det en månad? Är det tre månader? Eller är det ett år? Detta kommer nämligen att bli nästa bekymmer, även om ministern försöker framhålla att man löser problemet på det sättet. Ärendena kan ligga i svenska domstolar precis hur länge som helst, om inte ministern är tydlig med hur lång tid skyndsamhetskravet är tänkt att vara.

Herr talman! Jag är besviken på att vi inte har fått några svar här i dag på de enkla frågor som vi har ställt i interpellationerna. Man har struntat fullständigt i den oro som finns ute på landsbygden runt om i landet. Man

Prot. 2015/16:86

5 april

Svar på
interpellationer

låter domstolar och annat fortsätta driva frågan i stället för att ta makten över både lagar och regler när det gäller detta.

Anf. 46 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Herr talman! Tack, landsbygdsministern!

Nej, landsbygdsministern, vi är inte ute efter att skapa någon oro eller skicka en massa skuld åt olika håll. Jag har ställt ett antal konkreta frågor men kan konstatera att jag inte har fått svar på någon av dem. Jag ska upprepa dem så att landsbygdsministern får möjlighet att svara på dem i sitt sista inlägg.

Den första frågan gäller vad regeringen vill med rovdjurspolitiken. Vilken är regeringens linje? Vad vill ni uppnå?

Den andra frågan är: Vilka garantier har regeringen för att skyndsamhetskravet kommer att uppfyllas?

Den tredje frågan, som följer av den andra, är: Vilka tidsintervall ser man framför sig vid överprövningarna? Hur lång tid kommer det att få ta?

Den fjärde frågan gäller: Om det inte går att uppfylla skyndsamhetskravet, vilka åtgärder är ministern då beredd att vidta?

Den femte och sista frågan är: Är regeringen och landsbygdsministern beredda att föra samtal med EU om att lyfta art- och habitatsdirektivet för att säkerställa att vi kan åstadkomma en mer välfungerande rovdjursförvaltning framöver?

Anf. 47 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Herr talman! Jag hoppas att landsbygdsministern använder sina avslutande två minuter till att besvara samtliga frågor. Vad planeras konkret? Och vad förbereds från ministerns sida, på departementet och inom regeringen? Det handlar om att vi ska ha ett ledarskap som presterar konkreta resultat.

Det finns alltid en historiebereskrivning. Den kan man diskutera i det oändliga. Men utmaningen för nuvarande ansvarig minister är att i så stor utsträckning som möjligt visa initiativförmåga och åstadkomma resultat i frågan. Det är en ministers möjlighet och också ett oerhört stort ansvar. De här frågorna håller nämligen på att rinna oss ur händerna.

När det gäller älgförvaltningsfrågorna och hur vi ska kunna ha en hållbar älgstam i ett län som Värmland, som av många tidigare har bedömts som ett av världens bästa områden för älg – 80-talet var fantastiskt – ser vi nu hur tilldelningen men också avskjutningen minskar i hela länet år för år. Det är oerhört allvarligt. När så många vargar springer runt dagligen behövs det mycket mat. Frågan är om det är socioekonomiskt och samhällsekonomiskt rätt att så stor del av älgbeståndet ska gå till vargföda.

Det finns ett 30-tal revir. Vi vet absolut vilka de praktiska förutsättningarna är när det handlar om tamboskaphållning, om jaktmöjligheter och om landsbygdens förutsättningar. Frågan är av största vikt för landsbygdens möjlighet att utvecklas i Värmland. Jag förväntar mig att det inte bara är ord om att det är ett starkt engagemang, utan också ett engagemang från regeringen som visar sig i praktisk, konkret, framgångsrik och resultatinriktad politik.

Anf. 48 EMMA NOHRÉN (MP):

Herr talman! Jag kan konstatera att det finns ett slags populism i debatten från framför allt Moderaterna. De säger att det bara är att åka ned till EU och berätta hur man ska göra med art- och habitatdirektivet. Ska vi då också passa på att flytta lodjur och björnar från samma bilaga? Vi har faktiskt en fungerande jakt och stam.

Det ställs minimikrav på 870 lodjur och 1 400 björnar i Sverige. De ingår i samma bilaga som vargen. Man har sagt att vargen ska vara livskraftig. Som ett golv behövs det 300 vargar, men då måste det finnas ett genutbyte med den övriga sammanhängande stammen som ska uppgå till minst 1 700 djur. Därför måste invandringen säkerställas så att det sker ett genutbyte.

Det är lätt att säga att man bara ska åka ned till EU och ta tag i det här, men man måste nog också förstå vad man säger, vad det skulle innebära och inse att det inte fungerar så.

Den här regeringen gör det som är rätt. Vi vill ha en långsiktig politik för en livskraftig vargstam och en politik för att både människor och djur ska kunna leva tillsammans. Det genomför vi nu genom att ta fram underlag för beslut som håller i framtiden. Vi ska ha rättsligt på fötterna när det gäller överklagandeprocesser och se till att det finns medel för en ökad förståelse och för ett förebyggande arbete så att vi kan leva tillsammans med rovdjuren och inte verka emot dem.

Anf. 49 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jag diskuterar gärna den här frågan fler gånger, och jag hoppas att man då kan diskutera den på ett – som Daniel Bäckström säger – seriöst sätt. Det handlar om att se framåt. Men det blir ju problem när vissa ledamöter försöker att ge en bild som svärtar ned motståndaren och när man inte har ett uns av självkritik.

Det här är en väldigt viktig fråga där det gäller att hitta en balans. Det finns många olika intressen som står emot varandra, så det är viktigt att vi hanterar frågan på ett korrekt sätt som är rättssäkert. Det finns ett utslag från Högsta förvaltningsdomstolen, och regeringen kommer att följa det, oavsett vad Moderaterna säger.

Vi har högt ställda mål för att få ordning och reda. Det är viktigt att besluten fungerar i alla led. Vi räknar med att ha på plats en ny jaktförordning under maj månad som innebär – vi får se vad remisserna säger – att det ska inrättas en specialdomstol och att besluten ska fattas mycket tidigare. Om besluten eventuellt överklagas ska de behandlas på ett skyndsamt sätt. Det är ovanligt att man skriver in ett skyndsamhetskrav. Det innebär att ärendet går före andra ärenden.

Sedan vet jag inte om det här räcker, det törs jag inte garantera, men om det inte räcker är regeringens ambition att vidta ytterligare åtgärder, för vi måste få ordning och reda. Den gamla jaktförordning som vi nu lever med och som den gamla alliansregeringen satte på plats har skapat oreda på det här området.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2015/16:86

5 april

Svar på
interpellationer

§ 13 Svar på interpellation 2015/16:455 om en ny myndighet för jakt och viltförvaltning

Anf. 50 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Sten Bergheden har frågat mig vilka initiativ jag hittills tagit och vad jag avser att göra fortsättningsvis för att verkställa riksdagens tillkännagivande om att inrätta en ny viltmyndighet. Sten Bergheden har även frågat mig när jag räknar med att ha den nya viltmyndigheten på plats.

Jaktlagsutredningen lämnade ett delbetänkande *Viltmyndighet – jakt och viltförvaltning i en ny tid*, SOU 2013:71. Betänkandet har remitterats, och regeringens bedömning är att vissa aspekter i fråga om att eventuellt inrätta en ny myndighet kräver ytterligare utredning. Utestående frågor måste analyseras betydligt djupare än vad utredningen har gjort. Dessutom är finansieringen enligt betänkandets förslag inte hållbar.

Svensk viltförvaltning har förändrats över tid och fortsätter att utvecklas. Vi behöver noggrant överväga formerna och myndighetsstrukturen för att skapa en så effektiv och hållbar viltförvaltning som möjligt. Bland annat behövs det en bättre samordning av viltförvaltningsfrågor.

Regeringen agerar för att långsiktigt bygga upp förtroendefulla samarbeten med berörda aktörer i syfte att förbättra förutsättningarna för en effektiv och hållbar viltförvaltning.

Anf. 51 STEN BERGHEDEN (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret, även om jag kanske hade önskat att ministern hade meddelat att man hade tillsatt utredningen och att man hade kunnat redovisa när den nya viltmyndigheten kan finnas på plats och hur man har tänkt att lösa den här frågan.

Det är nu ett år sedan som en majoritet i riksdagen tydligt talade om vi att ville pröva möjligheten att inrätta en viltmyndighet. Jag läser högt ur utskottets beslut:

Utskottet välkomnar Jaktlagsutredningens överväganden när det gäller myndighetsstrukturen och förslag till en ny viltmyndighet. Utskottet föreslår att en ny myndighet med ansvar för jaktfrågor och viltförvaltning inrättas snarast. Svenska Jägarförbundets allmänna uppdrag ska fortsätta. Utskottet anser att Svenska Jägarförbundets arbete med det allmänna uppdraget fungerar väl. Det har utförts på ett effektivt och ansvarsfullt sätt, och det är ett bra exempel på gott samarbete med det civila samhället och myndigheter. Genom det allmänna uppdraget får staten tillgång till Svenska Jägarförbundets nätverk och når därmed ut till en stor del av jägarna på ett kostnadseffektivt sätt. Finansieringen av den nya myndigheten bör ske genom att ansvar och resurser omfördelas från den nuvarande myndighetsstrukturen.

I det beslutet fanns svaret på samtliga frågor som ministern har efterlyst och som ministern ännu inte har tillsatt någon utredning om. Det vore därför mer klädsamt att vi här i dag får svar på några enkla frågor – jag brukar ställa enkla frågor tillministern, det brukar vara enklast så – och jag hoppas på att få tydliga svar.

Ministern skriver i svaret att det behövs nya utredningar. Ja, då är min fråga: Har ministern tillsatt dessa utredningar under det år som har gått sedan tillkännagivandet gavs? Kommer ministern att tillsätta dessa utredningar, och när i så fall ska de vara klara? Detta är tre enkla frågor som

tydligt utgår ifrån det tillkännagivande som en majoritet i Sveriges riksdag gav.

Makten i Sverige utgår från folket och från Sveriges riksdag. Det är Sveriges riksdag som i vissa frågor talar om för regeringen vad man vill ha utfört, och då måste regeringen på något sätt ta itu med frågan.

Nu har det gått ett år sedan tillkännagivandet. Ministern tycker kanske att detta kan kallas skyndsamhet. Jag tycker inte att det är skyndsamt, med tanke på att man vet att ett antal frågor behöver utredas för att man ska kunna få fram den här viltmyndigheten. Att då använda ett år till att göra ingenting i stället för att tillsätta den här utredningen tycker jag är fel prioritering.

Jag önskar att ministern kan svara på dessa tre enkla frågor.

Anf. 52 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Det finns väldigt många jaktfrågor som måste hanteras, inte minst den som den förra debatten handlade om. Där satte man på plats en ordning som givetvis också tar kraft från andra frågor som måste hanteras.

Som jag sa i mitt interpellationssvar har Jaktlagsutredningens delbetänkande om en viltmyndighet remitterats. Bedömningen är att man måste göra en betydligt djupare analys än vad som presenterades i betänkandet. Det krävs också en noggrann precisering av det statliga åtagandet. Finansieringen är inte alls hållbar. De här delarna måste givetvis komma på plats, och det är sådana saker som bereds inom Regeringskansliet.

Jag vill också nämna att vi måste ta länsstyrelsernas synpunkter i beaktande. Vi har en regional förvaltning. I länsstyrelsernas yttranden sägs att det här inte skulle stärka jakten och viltförvaltningen. Det tror jag är en viktig aspekt som vi också måste ha med oss i arbetet.

Anf. 53 STEN BERGHEDEN (M):

Herr talman! Ja, självklart är det många frågor som måste utredas och göras klart, precis som ministern säger. Men då är väl den enklaste och tydligaste frågan och möjligheten i detta läge att man faktiskt sätter igång det arbete som kommer att ta tid? För det är väl inte så att regeringen har tänkt att helt obstruera i den här frågan, att strunta i att införa den viltmyndighet som en majoritet i riksdagen med all tydlighet har sagt att man vill ha? I så fall vore det rätt allvarligt. Vi får återkomma till riksdagen med den frågan om det inte skulle lösa sig. Men jag utgår från att ministern prioriterar de uppgifter som kommer från Sveriges riksdag. Som jag sa när jag läste ur betänkandet är det med all tydlighet så att en majoritet i utskottet och en majoritet i riksdagen vill ha den här frågan löst.

Herr talman! Ministern har nu möjlighet att ge en redogörelse inför svenska folket och de partier som röstat igenom förslaget. När kommer utredningen som ska analysera frågorna att tillsättas? När kommer man med förslag om att inrätta den nya viltmyndigheten och få igång den? Det är mycket enkelt och rakt. Det vore lämpligt om ministern och övriga tog upp den här frågan på nästa regeringssammanträde och konstaterade att Sveriges riksdag har beställt en sak från regeringen som den inte lyckats leverera på ett år, eftersom den har haft så mycket att göra med andra jaktfrågor att detta inte hunnits med.

Prot. 2015/16:86
5 april

Svar på
interpellationer

Det värsta är att vi inte ser så mycket resultat i de andra frågorna heller. Det är lite allvarsamt att man försöker skylla ifrån sig med att man jobbar med andra frågor och inte klarar dessa framtidsfrågor där vi också behöver resultat. Det har funnits en jaktlagsutredning som tittat över detta och med all tydlighet sagt att den här verksamheten behöver flyttas till en ny viltmyndighet. Jag tror att ministern egentligen i grund och botten också tycker att detta är en bra idé. Han borde hjälpa till i arbetet med att få tydligare roller när det gäller viltarbetet här i landet.

Återigen, herr talman: När kommer utredningen, och när kommer den att redovisa sitt resultat?

Anf. 54 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Det här är en av många frågor som regeringen arbetar med. Den bereds på Regeringskansliet. Jag förstår att Bergheden är frustrerad. Han beställde det här för ett år sedan och ville ha leverans inom ett års tid. Jag respekterar din syn, Sten Bergheden. Men leveransen kan inte ske i dag.

Det är väldigt många myndigheter som berörs av det här, och det är många olika aspekter som måste beaktas. Naturvårdsverket, som har huvudansvaret för detta, gick en gång i tiden över till en mer processinriktad organisation. Nu går man mer in för en sakinriktad organisation, och därmed tror jag att det kanske blir lättare att hantera de här frågorna. Men här berörs också Polismyndigheten, som har många operativa uppgifter, inte minst avlivning av djur som orsakat trafikskador eller utgör ett hot för människor. Jordbruksverket har föreskrivningsrätt för jakt på statens mark ovan odlingsgränsen. Havs- och vattenmyndigheten hanterar också jaktfrågor. Dessutom är SVA, det vill säga Statens veterinärmedicinska anstalt, Naturhistoriska riksmuseet, Centrala djurförsöksetiska nämnden, Viltskadecenter, Kustbevakningen och tullen involverade i det här.

Det är väldigt många involverade, och det är klart att detta inte är någon enkel fråga. Det är en komplex fråga. Den utredning som presenterades är inte till fyllest. Framför allt är inte finansieringen till fyllest. Det krävs samordning och en djup analys innan man kan lägga fram ett förslag om en förändring på riksdagens bord.

Anf. 55 STEN BERGHEDEN (M):

Herr talman! Jag tackar ministern, även om jag tycker att det är lite märkligt att ministern använder sin talartid till att räkna upp alla problem som finns med en eventuell ny viltmyndighet. Jag är självklart helt införstådd med att det finns en hel del frågor som måste lösas. Men det är just därför ministern skulle ha tillsatt den här utredningen, tittat över dessa frågor och sedan återkommit till kammaren med förslag. Det är vad som hade behövts för att kunna få till stånd den viltmyndighet som Sveriges riksdag har beslutat om.

Men, herr talman, i stället för att tillsätta utredningen och gå vidare i frågan har ministern valt att inte göra någonting. Det är det som är det allvarliga, och det är därför vi har den här interpellationsdebatten i dag. Det är ett år sedan riksdagen fattade beslut om detta. Ett år efter det beslutet har ingenting hänt, och det enda ministern räknar upp här är alla problem han ser. Men nu är det så att Sveriges riksdag har beslutat om detta, och då har Sveriges riksdag rätt att få det gjort. Vi kommer att följa upp

detta oerhört noga från Moderaternas håll och se till att det verkligen blir utrett, att förslag kommer fram och att vi får en ny viltmyndighet på plats.

Prot. 2015/16:86
5 april

Anf. 56 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Det är precis som i förra debatten: Bergheden vill ge bilden att ingenting har hänt och att ingenting görs fast man redovisar att mycket görs, och fast man svarar på frågorna har man inte svarat på dem.

Som landsbygdsminister måste jag säga att jag värnar om dessa frågor. Jaktfrågorna och viltvården är väldigt viktiga för svensk landsbygd. Men det är många myndigheter, organisationer och enskilda som berörs av jakt och vilt. Detta är komplexa frågor, inte enkla.

De åtgärder vi ska vidta måste stärka jakten och viltvården. För att vi ska nå framgång här tror jag att det är viktigt att vi får en bra samordning – att vi förbättrar den – och att vi har med oss den regionala nivån på ett mycket bra sätt. Om vi struntar i den regionala nivån kommer vi att missa väldigt mycket.

Regeringen har därför initierat en utvärdering av Viltförvaltningsdelegationen för att titta på hur de har fungerat, och man har gett Naturvårdsverket i uppdrag att ta fram en ny strategi för svensk viltförvaltning. Den har remitterats, och remissynpunkterna ska nu analyseras liksom Jaktlagsutredningens delbetänkande, där det framkom att samordning och samverkan måste förbättras. Det är vad det handlar om.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.50 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

§ 14 Svar på interpellation 2015/16:472 om jägarnas finansiering av det allmänna uppdraget om viltvård

Anf. 57 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Sten Bergheden har frågat mig varför Svenska Jägarförbundets allmänna uppdrag om viltvård ska ses över och om jag har förtroende för Svenska Jägarförbundets arbete. Sten Bergheden har också frågat om jag avser att använda jägarnas inbetalningar till att dela ut nya uppdrag till organisationer som i vissa delar av sitt arbete motarbetar jägarna och jakten.

Såsom landsbygdsminister värnar jag frågor om viltförvaltning. Jag anser att viltvård och jakt är viktiga landsbygdsnäringar.

Svar på
interpellationer

Viltvården, rätten till jakt och jaktens bedrivande regleras av jaktlagen. Enligt jaktlagstiftningen ska alla som jagar årligen betala viltvårdsavgift. Jägarnas inbetalningar förvaltas i Viltvårdsfonden. I jaktlagen anges tydligt att fonden ska användas för att främja viltvården och andra ändamål som är förenliga med jaktlagens syfte. Det är givetvis omöjligt att använda fonden på ett sätt som skulle strida mot svensk lag. Fonden kan alltså inte användas på något sätt som skulle kunna motarbeta viltvården och syftet med jaktlagen. Enligt lagen är syftet med viltvården att bevara de arter som tillhör Sveriges viltbestånd och att främja en lämplig utveckling av viltstammarna.

Svenska Jägarförbundet har en stark regional förankring som är baserad på ideellt engagemang. Sedan 1938 har Svenska Jägarförbundet ansvarat för att leda delar av viltvården och jakten i Sverige. Sedan dess har omvärlden förändrats. En ansvarsfull statsförvaltning förutsätter bland annat att arbetsformer vid behov ses över. Genom en översyn kan man identifiera eventuella brister, vilket är en förutsättning för att självständigt kunna initiera och åstadkomma förbättringar.

Den översyn jag har initierat avser formerna för det allmänna uppdraget och är inte en utvärdering av Svenska Jägarförbundets arbete.

Anf. 58 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret!

När det gäller den här interpellationen tycker jag att ministern har svarat på ett för mig tydligt och bra sätt. Han svarade: "Jägarnas inbetalningar förvaltas i Viltvårdsfonden. I jaktlagen anges tydligt att fonden ska användas för att främja viltvården och andra ändamål som är förenliga med jaktlagens syfte. Det är givetvis omöjligt att använda fonden på ett sätt som skulle strida mot svensk lag. Fonden kan alltså inte användas på något sätt som skulle kunna motarbeta viltvården och syftet med jaktlagen." Jag tycker att de formuleringarna är mycket bra. De ger mig lite bättre känsla av att man inte har tänkt använda pengarna till något annat än vad syftet är.

Faktum är, fru talman, att pengarna till viltvårdsfonden samlas in genom våra jaktkort som vi löser varje år. De som löser jaktkort är de jägare som finns i landet, inklusive drevkarlar, om de tar del av kött och annat, samt hundförare. Avgiften är 300 kronor per år, och pengarna ska användas precis som ministern har beskrivit i svaret.

Jag kan informationsmässigt tala om vart pengarna tog vägen 2014, så att man får en bild av det. Svenska Jägarförbundet fick 51,8 miljoner, Jägarnas Riksförbund 6,8 miljoner, Naturvårdsverket 24,9 miljoner, polisen 39,2 miljoner, länsstyrelserna 700 000 kronor och Statens veterinärmedicinska anstalt 3 miljoner. De har använt pengarna mycket till övergripande information och information om praktisk jakt och förvaltning av vilt med mera.

Det är viktigt att vi fortfarande håller i den biten. Det var därför vi och framför allt jag blev väldigt orolig när jag såg att ministern tog initiativ till en översyn. Med tanke på att ministern tidigare i dag har sagt att man är hårt belastad på Regeringskansliet och har svårt att tillsätta utredningar och översyner därför att det är brist på pengar, att det tar tid och allt vad det är fråga om, måste jag fråga ministern: Varför har man prioriterat just den här översynen framför alla de andra utredningar och annat som vi har

efterfrågat från riksdagen? I stället har man satt igång en utredning som ingen faktiskt har efterfrågat.

Prot. 2015/16:86
5 april

Anf. 59 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Vi har många jobb igång. Den fråga som vi diskuterade i förra interpellationsdebatten är något som Regeringskansliet arbetar med, och vi arbetar också med den här frågan.

Detta uppdrag har Svenska Jägarförbundet haft i närmare 80 år – man har haft det sedan 1938. Det är en stor organisation med 150 000 medlemmar, som är utspridda över hela landet, så att förbundet är representerat över hela landet. Den regionala förankringen finns tydligt i organisationen, vilket när det gäller det allmänna uppdraget i många stycken är en förutsättning för att klara av det på ett bra sätt.

Jag vill återigen hävda att Jägarförbundet har gjort det på ett förtjänstfullt sätt. Den här översynen gäller inte över huvud taget att utvärdera förbundets utförande av uppdraget, som jag nämnde, utan det handlar om formerna och att vi ska ha en rättssäker process. Det har faktiskt ifrågasatts om den är rättssäker, så det är en av anledningarna. Men det gäller också att det ska vara en transparent process. Det är en av anledningarna till översynen.

Anf. 60 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! Jag får väl ställa en följdfråga till ministern. Syftet är att det ska vara transparent, säger ministern. Den biten är självklart bra. Men för tydlighetens skull, för åhörarna som lyssnar på detta och för dem som läser protokollet efteråt vill jag fråga: Kan ministern garantera att pengarna inte kommer att hamna hos organisationer som har som huvudmål att motverka jakten och viltvården? Det vore bra om jag fick ministern att svara tydligt ja på den frågan.

Transparens kan vara bra. Men jag tyckte att detta kanske inte var den mest prioriterade frågan, med tanke på alla de andra frågor som vi kanske borde ha löst ut inom Näringsdepartementet och på ministrernas uppdrag i övrigt när det gäller varg, viltmyndigheter och annat som vi har diskuterat i tidigare interpellationsdebatter – det hade kanske varit mer prioriterat.

En sista fråga: När räknar ministern med att översynen ska vara klar?

Anf. 61 ISAK FROM (S):

Fru talman! Jag hade hoppats att kunna vara här under eftermiddagen. Men i stället har jag lyssnat på delar av de tidigare debatterna från en något skraltig bredbandslina på ett något skraltigt tåg. Därför är jag något sen.

Men jag har ändå lyckats höra att landsbygdsminister Sven-Erik Bucht har aviserat ordentliga åtgärder för att skapa ordning och reda i viltförvaltningen, vilket efterfrågas. Jag har också hört att flera borgerliga partier, särskilt Moderaterna och kanske särskilt Sten Bergheden, är i total avsaknad av egen politik och nu enbart hemfaller till populism.

Om jag hade varit med i debatten under eftermiddagen om till exempel en viltmyndighet hade jag talat om att den tidigare regeringen, som hade en finansminister som hette Anders Borg, inte lade några som helst pengar eller något som helst arbete på en ny viltmyndighet. Det är inte med ytterligare en myndighet som vi skapar mer ordning och reda om det är vissa

Svar på
interpellationer

oklarheter i andra myndigheter. Jag menar att vi då måste se till att skapa ordning och reda i de myndigheter som vi faktiskt redan har.

Landsbygdsminister Sven-Erik Bucht har svarat mycket bra, nämligen att det enligt oss socialdemokrater är den regionala förvaltningen som vi ska prioritera, se till att den fungerar och stärka.

Sedan kan jag personligen också driva på för en utlokalisering av ytterligare statliga myndigheter, till exempel Naturvårdsverket, till Östersund eller andra delar av landet. Det tror jag skapar ytterligare ordning och reda.

Det är i den regionala närvaron som det allmänna uppdrag som Jägarförbundet har ger så mycket tillbaka till viltvården. Det är också genom den regionala närvaron och det ideella engagemanget som vi politiskt får ut mer än om, som också krävts från vissa myndigheter, detta upphandlas.

Jag menar att det allmänna uppdrag som har fungerat väl i snart 80 år visar att Jägarförbundet har skött detta mycket bra.

Jag kan konstatera att Jägarförbundet har efterfrågat en dialog om hur vi tar det allmänna uppdraget vidare många år framåt, så att det allmänna uppdraget kan vara lyckosamt i många år till. När det gäller en sådan dialog har landsbygdsminister Sven-Erik Bucht aviserat att man ska titta på detta – vad som har fungerat bra och vad man behöver förbättra eller ha en ytterligare dialog med Jägarförbundet om.

Jag tror att Jägarförbundet och medlemmarna har kapacitet att skilja på medlemskapet i Jägarförbundet och det allmänna uppdrag som Jägarförbundet har. Jag känner Jägarförbundet sedan många år, och det är en mycket professionell organisation. Det är framför allt en organisation som har närvaro i hela landet. Det är någonting som vi från det här huset har saknat på många andra fronter.

Anf. 62 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! När det gäller frågorna som togs upp om medlen kan användas vill jag än en gång vara mycket tydlig. Det är självklart uteslutet att använda Viltvårdsfonden för något ändamål som inte är förenligt med jaktens syfte, det vill säga att främja viltvården. Organisationer som har till syfte att motarbeta jägarna och jakten kan på inga villkor få medel ur Viltvårdsfonden, eftersom det skulle strida mot jaktlagens syfte. Fonden förvaltas av Kammarkollegiet, men det är regeringen som beslutar om hur medlen ska nyttjas.

Jag vill inte föregripa översynen som sker i dialog med Svenska Jägarförbundet som själva har uttryckt att det finns all anledning att föra en dialog om detta. Vi får se vad detta resulterar i under hösten, så att vi sedan kan fatta beslut i frågan.

Anf. 63 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! Jag tackar ministern för det tydliga svaret. Det var precis det som jag efterfrågade.

Jag ska kommentera det som socialdemokraten Isak From, som nu har anlänt till debatten både lite sent och lite dåligt påläst, sa. Men det är trevligt att ha dig här, Isak From. Men det som vi diskuterade tidigare när det gäller en viltmyndighet och annat var det kanske inte så tydligt just från regeringspartierna att de ville genomföra detta. Jag välkomnar att du tycker att detta är ett bra förslag och att vi båda kan tänka oss att till och

med utlokalisera verksamhet från Naturvårdsverket, vilket detta i princip innebär. Jaktlagsutredningen kom också fram till att man skulle bryta loss denna del från Naturvårdsverket och lägga den i en egen myndighet. Men den diskussionen får du, Isak From, ta med din minister sedan för att lösa detta och se till att dessa utredningar kommer igång. Den diskussionen behöver vi inte ta tid för att föra här i kammaren.

Jag har egentligen inget mer att tillföra med tanke på att jag tycker att jag har fått ett bra svar från ministern i detta läge. Det är fortfarande märkligt att man prioriterar att utreda detta. Om det är jätteviktigt för regeringen att göra det får man väl se över detta och få det transparent när det gäller dessa uppdrag. Men jag tycker att ministern i fortsättningen ska prioritera de uppdrag som Sveriges riksdag faktiskt ger i första hand när det gäller tillkännagivanden och annat och kanske lägga pengarna och kraften på att göra klart dessa saker innan man ger sig in på andra frågor där det inte finns någon efterfrågan.

Jag tackar för debatten.

Anf. 64 ISAK FROM (S):

Fru talman! Jag tackar ministern för det tydliga svaret. Det är klart att det allmänna uppdraget har varit mycket viktigt. Det är mycket viktigt att vi har ett ideellt engagemang, och det är mycket viktigt att vi har eftersöksjägare som klockan tio en lördagskväll kan ge sig ut och spåra ett vilt som är påkört.

Det är också mycket viktigt att vi ur ett jägarperspektiv har möjlighet att informera om betesskador och om utfodring, så att det görs på rätt sätt.

Det är mycket tråkigt att vi har eftersöksjägare som blir hotade. Det är något som vi i den här kammaren måste ta på största allvar. Det är inte okej.

Jag måste konstatera, Sten Bergheden, att Moderaterna inte lade några pengar på någon ny viltmyndighet vare sig i regeringsställning eller i opposition. Sten Bergheden ska därför kanske lobba in i sitt eget parti om Moderaterna till varje pris vill fortsätta att skapa ytterligare oreda genom att tillföra ytterligare en myndighet. Jag har ingenting mer att tillägga om det. Jag ser att denna regering tar ett helhetsansvar när det gäller att vara aktiv i hela landet. Det är något som det här landet tidigare har saknat under ett antal år.

Anf. 65 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Sten Bergheden efterlyser en bättre prioritering av pengarna och att de används till rätt utredningar. Det är stentuffa prioriteringar varje dag med anledning av det minus på 67 miljarder som Alliansen lämnade till oss.

Jakten och viltvården är oerhört viktiga för svensk landsbygd. Det är också viktigt att de fungerar för de urbana miljöerna. Vi har inte minst trafikolyckor som är en del, och de kan egentligen inträffa i princip var som helst i vårt avlånga land. Då är det mycket bra att vi har en organisation som har en regional förankring över hela landet, och det har faktiskt Svenska Jägareförbundet som har skött detta på ett exemplariskt sätt under många år. Jag vill uttrycka det väldigt tydligt.

Givetvis är detta frågor som engagerar många människor och som det är diskussion om. Det tycker jag är mycket bra. Jag lovar att jag kommer

att jobba för att vi ska få en bra lösning i dialog, inte minst med Svenska Jägareförbundet.

Jag tackar er för en bra debatt.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellationerna 2015/16:427, 496 och 518 om villkoren för svenska mjölkbönder

Anf. 66 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Magnus Oscarsson frågar vilka av åtgärderna 60–66 ur handlingsplan mjölk som kommer att vara genomförda till den 22 maj 2016.

Edward Riedl frågar om det är mitt ställningstagande att de 87 punkterna på åtgärdslistan räcker för att rädda de svenska mjölkproducenterna.

Daniel Bäckström frågar vilka konkreta åtgärder jag och regeringen kommer att vidta under våren 2016 för att stötta mjölknäringen och ge likvärdiga konkurrensvillkor som övriga EU-länder, om vi kommer att kompensera jordbrukare ekonomiskt för uppkomna extra räntekostnader till följd av försenade utbetalningar av EU-stöd och om vi är beredda att diskutera med bankerna och hitta lösningar som Italien gjort, med ränte- och amorteringsfrihet i två till tre år för mjölkbönder.

I februari 2015 kallade jag till ett möte med representanter för organisationer, företag och myndigheter med kopplingar till mjölkproduktionen. Initiativet togs mot bakgrund av uppvaktningar från branschen om oro för det kritiska läget i många svenska mjölkföretag. En gemensam ”handlingsplan mjölk” togs fram där aktörerna i branschen definierade åtgärder på kort och på lång sikt för att stärka mjölkföretagen. Jag ser det som mycket värdefullt att branschen samlar sig till en gemensam strategi, och min syn på detta är att alla strategier kontinuerligt behöver utvecklas i en föränderlig värld. Målen och åtgärderna i handlingsplanen är sprungna ur aktörernas engagemang och vilja till handling, och åtgärderna knyts i handlingsplanens längre version till de olika aktörerna. Detta framgår dock inte av den kortare version som citeras i interpellationen.

Av de sju åtgärder Magnus Oscarsson pekar ut är fyra av dem, 62, 63, 65 och 66 knutna till LRF Mjölk och LRF. Jag koncentrerar mig därför på de åtgärdsförslag som riktas till regeringen.

I åtgärd 61 föreslås regeringen ansvara för att utreda om sänkt arbetsgivaravgift för ett företags första anställda i småföretag är en kostnadseffektiv åtgärd för att stärka dessa företags konkurrenskraft.

Regeringen vill att fler enmansföretagare ska ta steget och våga anställa sin första medarbetare. Därför har regeringen remitterat ett förslag om sänkt arbetsgivaravgift för den först anställda. Förslaget innebär att enskilda näringsidkare bara ska betala ålderspensionsavgiften, 10,21 procent, på ersättningen till den anställda under de tolv första månaderna. De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

När det gäller åtgärd 60, som handlar om konkurrenskraft och produktionsmedelsskatter samt övriga åtgärder i handlingsplanen, utgör åtgärderna i handlingsplan mjölk ett av flera inspel i arbetet med den livsmedelsstrategi vi jobbar med.

Jag vill i sammanhanget nämna arbetet med den nationella livsmedelsstrategi som regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2015. Strategin ska bidra till att potentialen i svensk livsmedelsproduktion nyttjas fullt ut. Målet för arbetet med livsmedelsstrategin är att öka sysselsättningen, produktionen, exporten, innovationskraften och lönsamheten i livsmedelsproduktionen samtidigt som de relevanta nationella miljömålen nås. Strategin ska också bidra till att öka andelen ekologisk produktion och konsumtion av livsmedel samt innebära bättre möjligheter för konsumenter att göra medvetna val. I samband med att regeringen presenterar propositionen om den nationella livsmedelsstrategin till våren 2016 avser regeringen även att presentera offentliga insatser för att stärka den svenska livsmedelskedjan.

I åtgärd 64 föreslås Näringsdepartementet och Statens jordbruksverk att tillsammans med länsstyrelserna säkerställa ändamålsenliga rutiner kopplade till stödhanteringen så att utbetalningarna kan ske i tid.

Det ingår i Jordbruksverkets uppdrag att betala ut stöden så tidigt som EU:s regelverk medger. År 2015 var ett exceptionellt år. Det har varit stora reformer och en utdragen förhandlingsprocess. Jag beklagar att 2015 års stöd betalas ut senare än vanligt. Jag räknar med att situationen för 2016 års stöd kommer att vara bättre. Både regeringen och Jordbruksverket arbetar för utökade möjligheter till förskott av 2016 års stöd i höst. Jag vill också tillägga att Sverige har lyckats betala ut stöd tidigare än de flesta andra medlemsländerna.

Anf. 67 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Jag vill tacka landsbygdsministern för svaret. Bakgrunden till min interpellation är att situationen har försämrats ytterligare under vintern och nedläggningen av gårdar fortsätter. Varje vecka slutar i genomsnitt fem mjölkbönder på grund av att det inte är ekonomiskt möjligt att fortsätta.

I slutet av januari rapporterade världens största mjölkbörs Fonterra att man skriver ned prognosen ytterligare. I början av februari sjönk mjölkprisindex med 7,4 procent. Med ett ytterligare sänkt mjölkpris på världsmarknaden kan vi förvänta oss en accelererande utslagning av svenska mjölkbönder.

Krisläget för mjölkbönderna fördjupas ytterligare. Priset på mjölk sänks hela tiden och är nu nere i ca 2,50. Det är vad bonden får för 1 liter. I affären efter alla mellanled betalar vi konsumenter ca 10 kronor. För att bonden ska gå plus minus noll borde bonden få 3,50–3,60 kronor per kilo. Vi talar alltså om minst 1 krona för lite för varje kilo mjölk.

Den 1 april rapporterade tidningen ATL om att svensk mjölk blivit den stora förloraren i EU. Tyvärr var det inte ett aprilskämt. Snart ett år efter att mjölkkvoterna togs bort står det klart att svenska mjölkbönder tappar i konkurrensen. Medan mjölkinvägningen inom EU har ökat med nästan 5 procent har produktionen i Sverige minskat med 3 procent. Framför allt ökar produktionen i våra konkurrentländer Irland, Nederländerna, Danmark, Polen och Tyskland.

Det finns inget ljus i sikte. Det ljus vi ser i tunneln är ett stort tåg. Många mjölkbönder jag har pratat med vittnar om likviditetsbrist. Vissa får sälja mark för att få pengar, och vissa betalar bara räntan på fakturorna. Vi ser hur mjölkbönderna lägger ned sina verksamheter – om de kan. I

vissa fall blir det konkurser. Jag förstår att landsbygdsministern har varit ute, som jag, och träffat många mjölkbönder som vittnar om samma sak.

Om en vecka kommer regeringen med sin vårbudget. Kan alla de mjölkbönder som tittar på debatten just nu och som hoppas på ett litet halmstrå räkna med att bli kompenserade även detta år, likt det som regeringen gjorde förra året?

Anf. 68 EDWARD RIEDL (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret på våra interpellationer.

Situationen för Sveriges mjölkbönder är katastrofal. Fem svenska mjölkbönder i veckan får lägga ned sin verksamhet på grund av bristande lönsamhet. Svenska bönder priskonkurrerar i dag med alla andra mjölkproducenter ute i Europa. De har betydligt bättre villkor när det gäller allt från dieselskatt till lagar och regler för sin verksamhet. Allt sammantaget gör att svensk mjölk blir dyrare att producera samtidigt som det råder fri priskonkurrens inom Europeiska unionen. Långsiktigt kan det aldrig fungera.

Den svenska mjölkproduktionen riskerar i det här fallet att slås ut om vi inte politiskt agerar, för det är i grunden politiska beslut i Sverige som försatt de svenska mjölkbönderna i den situation de just nu befinner sig i, i det sämre konkurrensläget.

Vi har ett unikt starkt djurskydd i Sverige som i kombination med höga miljökrav och höga skatter är förklaringen till att svensk mjölk är dyrare än den som vi importerar. Svenska politiker har först beslutat om ett starkt djurskydd som driver upp produktionskostnaderna. Sedan beslutar politiker från samma partier, lokalt i kommuner och landsting, om att handla upp mjölk från länder med sämre djurskydd därför att den är billigare. Det här hänger faktiskt inte ihop.

Förra året intog landsbygdsministern en enligt mig samarbetsinriktad hållning gentemot de svenska mjölkproducenterna. Det skapade en hel del förväntningar utanför det här huset. Men hitintills har utvecklingen för mjölkbönderna inte vänt, och jag tror inte att de i praktisk handling, än så länge åtminstone, har märkt av särskilt mycket av alla de goda intentioner man hade. I grunden handlar det om att komma till rätta med en orimlig konkurrenssituation som vi politiskt har försatt dem i.

Tillsammans med mjölkproducenterna tog ministern fram 87 punkter som skulle genomföras för att rädda svensk mjölkproduktion. Jag har mot den bakgrunden frågat ministern om han tror att det kommer att räcka.

Fru talman! Hur många av de här punkterna har ministern och hans regering genomfört så här långt? Det är en enkel fråga som skulle kunna få ett enkelt svar här inne.

Anf. 69 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Fru talman! Kära ledamöter och åhörare! Jag vill också stämma in i tacket till landsbygdsministern för svaret i kammaren på de tre inlämnade interpellationerna. Jag är medveten om att det har varit påskfirande, många arbetsdagar och säkert ett väldigt intensivt program, men jag kan konstatera, fru talman, att jag inte fått några svar på de frågor som jag lämnat in. Därför hoppas jag att landsbygdsministern här i debatten nu grundligt och sakligt kan gå igenom fråga för fråga och berätta hur regeringen ser på respektive frågeställning.

Läget är oerhört allvarligt när det handlar om svensk mjölkproduktion. Vi är inne på det femte kvartalet med en mjölkpris, och avräkningspriset fortsätter att minska. Det har varit tufft länge, och prognoserna som finns nu är allt annat än positiva. Beskeden och engagemanget har låtit vänta på sig från dem som från regeringens sida förväntas lägga fram förslag till åtgärder och långsiktig planeringsförutsättning.

I min interpellation frågade jag, som här citerades korrekt, vilka konkreta åtgärder ministern och regeringen kommer att vidta våren 2016 för att stötta mjölknäringen och ge likvärdiga konkurrensvillkor med de i övriga EU-länder. Kommer ministern och regeringen att verka för att göra som Italien gjorde och hitta sätt att arbeta med ränte- och amorteringsfrihet för de närmaste två till tre åren?

Med tanke på det uppkomna läget där många har fått vänta på utbetalningar, både på kompensationsstöd och på övriga bidrag, i ett läge som likviditetsmässigt är oerhört ansträngt uppkommer det fördyringar för den enskilde jordbruksföretagaren. Min fråga var om regeringen skulle kunna tänka sig att ta räntekostnaderna som compensation, för det är ändå staten och EU som gör att den enskilde drabbas. Man kan fundera på vilken annan bransch som skulle tillåta sig att acceptera att staten behandlar den typen av stöd och ersättningar på det sätt som man gör gentemot jordbrukssektorn och mjölkproducenter.

Ministern svarar att 2015 var ett exceptionellt år, att det har varit svårt att förutse exakt hur regelverk och annat skulle bli. Det har vi diskuterat tidigare, inte minst kopplat till de förutsättningar som var vid ansökningsförfarandet våren 2015. Ministern räknar med att situationen för 2016 års stöd kommer att vara bättre. Både regeringen och Jordbruksverket arbetar för att kunna förskottera inför hösten så att den enskilde ska kunna få ut bidragen eller stöden tidigare. I praktiken skulle detta alltså kunna innebära att den enskilde som nu väntar på 2016 års stöd skulle få ut nästa års stöd tidigare.

Jag tycker att det är viktigare att fästa fokus på vilka åtgärder och besked regeringen har att presentera än att fokusera på att det finns andra länder som har gjort det här sämre. Det här är ändå ett stort misslyckande, och det krävs oerhört mycket insatser här och nu för att dämpa den kris som pågår.

Anf. 70 STAFFAN DANIELSSON (C):

Fru talman! Jordbruks- och livsmedelsproduktion är en ursprunglig basnäring som i världen och Sverige också kommer att vara en framtidsnäring och vars produktion stadigt behöver öka i takt med befolkningstillväxt, ett allt torrare klimat i stora delar av världen, åkerasfaltering med mera.

Sverige har utomordentliga förutsättningar att öka sin livsmedelsproduktion efter flera decenniers tillbakagång på tunga områden som mjölk och kött. Vi har näringsrika jordar, rikligt med nederbörd, skickliga lantbruksföretagare och livsmedelsindustrier samt spetskompetens för god miljö och bra djurskydd.

Sverige har på 30 år ökat sin matimport från 20 procent till ca 55 procent och är det mest importberoende landet i Europa frånsatt lilleputtländer. Att inte nu vända den nedåtgående utvecklingen utan bara passivt öka matimporten från länder med oftast sämre miljö- och djurskyddsregler

vore ett svek mot såväl djur och miljö som ansvaret för att bidra till Sveriges och världens livsmedelsförsörjning.

Sverige har sedan 1980–1990-talen affärsidén att ha världens strängaste regler för djurskydd och miljö, vilket också ger en dyrare mat. Staten driver också på för att ständigt sätta upp högre mål för andelen ekologisk och organisk produktion, vars kvaliteter fördyrar maten med ytterligare 25–60 procent.

Ekomatsproduktionen har också kraftigt ökat från nästan ingenting på 1980-talet till dagens 6–7 procent av marknaden med hjälp av växande politisk efterfrågan från den offentliga sektorn, från marknaden och genom ett högt miljöstöd.

Det vanliga moderna miljövänliga svenska jordbruket, världens kanske bästa, har dock minskat sin produktion med ca 25 procent under samma tid, vilket är en minskning som är typ tio gånger större än vad ekoproduktionen har ökat med. Det gör att totalen har minskat kraftigt.

Gris- och nötköttsproduktionen har minskat kraftigt, och mjölkproduktionen är nu, vilket interpellationerna verkligen visar på, i en stor och djupt allvarlig kris, vilket dränerar mjölkgårdarna på kapital och leder till konkurser och nedläggningar. Och en konkurs för en lantbrukare, herr minister, är helt förödande, eftersom man i princip alltid borgar för lånen också med sin personliga ekonomi och därför förlorar gården och företaget och ofta får släpa med sig miljonskulder vidare i livet.

Många vanliga mjölkbönder som gjort mångmiljonsatsningar det senaste decenniet, oftast uppmuntrade av politiker, rådgivare och banker, ser nu sin verklighet ligga i spillror när mjölkpriset är på 1980-talsnivå.

EU diskuterar nu olika åtgärder. Många EU-länder agerar också för att hjälpa. Frankrike sänker arbetsgivaravgifter och i Italien har regering och banker överenskommit om amorterings- och räntefrihet under några år.

I Sverige har regeringen talat lite om lånegarantier, men mycket lite har hänt. Konkurrenskraftsutredningen, som Eskil Erlandsson tillsatte och som gav väldigt goda förslag, ligger i malpåse. Vi får se vad som kommer i livsmedelsstrategin. Men det har inte hänt något än, så det är ett förlorat år.

Det är bra att denna fråga väcks i Sveriges riksdag och att vi är flera som diskuterar den.

Jag vet att landsbygdsministern känner för dessa frågor, men han måste få med sig hela regeringen inklusive finansministern och det mindre partiet.

Jag ställer mig bakom de frågor Daniel Bäckström ställde. Det är upp till bevis, och jag hoppas att livsmedelsstrategin kommer att överraska mig.

Anf. 71 KRISTINA YNGWE (C):

Fru talman! Jag tackar ministern, och jag tackar interpellanterna för att de har valt att lyfta upp mjölkböndernas tuffa situation.

Under de senaste två åren har jag haft förmånen att få åka runt på ministrerns hemmabana. Jag har besökt mjölkbönder i Norrland och därigenom fått ett lite annat perspektiv. För mig som Ystadbo och skåning har det varit värdefullt att få en inblick i vilka förutsättningar som finns i andra delar av landet.

I Norrland finns stora utmaningar vad gäller klimatet, och det är dyrare att bygga. Å andra sidan blir fodret väldigt bra i denna del av landet.

Mer än i många andra delar av landet utgör mjölkproduktionen här en viktig grund för att skapa jobb i bygder där det inte finns så många andra företag. Mjölkföretagen är alltså mycket viktiga i norra Sverige.

I torsdags besökte jag bland annat Norrmejeriers ostproduktion i Umeå och andra mejerier. Jag fick med mig två tydliga budskap. Det ena var vilken utmaning avstånden i norra Sverige är. Mjölkbilarna kör sammanlagt 285 000 mil per år. Varje mjölkbil kör 33 000 mil per år. Det rör sig om stora avstånd. Ett tydligt medskick var därför: Se till att det inte blir någon kilometerskatt, och se till att det införs långa transporter!

Jag tänker inte fråga ministern om det men vill skicka med att detta skulle vara bra.

Det andra budskapet var att det finns en stor oro för brist på mjölkkråvara i framtiden. Jag pratade med den nytillsatta vd:n, och han sa att deras största oro är att de inte kommer att kunna få tag på mjölkkråvara. Bara sedan årsskiftet har invägningen av mjölk minskat 6–10 procent, vilket är alarmerande.

Något som också oroar Norrmejerier och många lantbrukare runt om i landet är den nya områdesindelningen för nationella stöd och kompensationsstöd inom LFA-områdena.

Låt mig ta ett konkret exempel från Ångermanland. Boteå kommun låg tidigare i område 2b men ligger nu i område 4 och får 45 öre i nationellt stöd. Torsåker, på andra sidan älven, låg också i 2b men ligger nu i område 3 och får 85 öre i nationellt stöd. Junsele, nordväst om Torsåker, låg tidigare i område 1 men är nu placerat i område 3.

Ni förstår att en nedklassning med minskat nationellt stöd ger ganska stor påverkan på många företag och mjölkgårdar runt om i norra Sverige. I Västernorrland rör det sig om ungefär minus 2 miljoner, och i Gävleborg har man räknat ut att det rör sig om minus 5 miljoner. Det är stora summor, som påverkar förutsättningarna i viktiga delar av landet.

Kartan har ritats om efter en temperaturperiod. Det finns dock önskemål om att kartan ska ritas om igen och utgå från medeltemperatur i stället. Det finns en öppning för det den 1 juli i sommar, och ministern har på frågestunder och hearings sagt att han är villig att rita om kartan.

Kommer ni att titta på LFA-områdena, rita om kartan och lägga fram ett nytt förslag?

Anf. 72 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Det blev många frågor utöver interpellationsfrågorna som jag nyss svarade på, och som ni förstår kan jag inte besvara alla i detta inlägg. Det var ju en kristdemokrat, en moderat och hela tre centerpartister som bombarderade mig med frågor.

Låt mig börja med att säga att det inte är mjölkkras bara i Sverige. Det råder mjölkkras inom hela EU och globalt. Jag har bra insikt i inte minst de europeiska länderna, och i många länder är det ännu värre än i Sverige – trots att de inte har så stränga regler. Låt oss inte fokusera på enbart regler för att lösa denna kris, för det råder obalans på hela mjölksektorn globalt.

Situationen för mjölkbönderna är jättetuff på grund av denna obalans och på grund av EU:s sanktioner mot Ryssland och Rysslands motsanktioner mot EU. Det skapar stora problem inte minst i Finland och i de baltiska länderna som hade stor export till Ryssland.

Med låga priser blir det alltid en strukturomvandling. Så är det i alla branscher, oavsett om vi talar om mjölbransch, stålbransch eller något annat. Med låga priser slås företag ut.

Under 2015 slogs det inte ut fler företag än det har gjort i snitt under de senaste tio åren. Det var faktiskt något färre. Men tittar vi på strukturomvandlingen historiskt har det ofta varit lågt belånade eller helt avskrivna företag som slagits ut. I dag slås välinvesterade och moderna framtidsjordbruk ut med unga och välutbildade jordbrukare. Det oroar mig och regeringen mycket.

Vi har vidtagit en hel del åtgärder för att minska trycket. Vi har remitterat ut förslaget om sänkt arbetsgivaravgift det första året, vilket skulle kunna komma jordbrukare till del. Vad gäller det nationella kuvertet, som EU delade ut, gjorde Sverige en hundra procentig medfinansiering. Det är totalt 152 miljoner.

Vi kompenserar fullt ut för dieselskattehöjningen plus att vi lägger på 7 öre till. Det är 300 miljoner varje år i tre år, det vill säga 900 miljoner. Vi fördubblar metangasstödet med 30 miljoner.

Vi har gått in med 150 miljoner till utökad klövvård för mjölkkor. Nöt-pengen är 800 kronor per djur och år. Vi satsar på rådgivningsinsatser för mjölkföretagen och ger 300 miljoner till innovationspartnerskapet för att överbrygga gapet mellan forskare och praktik.

Vi gör exportsatsningar, till exempel genom en livsmedelsattaché i Beijing för 2–3 miljoner och genom 10 miljoner till exportgodkännande av anläggningar.

Anf. 73 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Jag tackar åter ministern för svaret.

Jag beklagar verkligen att EU-stödet för 2015 ännu inte har betalats ut helt och fullt. Varje gång jag är ute på resor i landet träffar jag bönder som fortfarande väntar på att få pengar. Det är pengar som de är berättigade till och som är viktiga för dem just nu för att de ska få likvida medel. Men i stället riskerar de att få vänta ända till november i år.

Det är inte rimligt att en välorganiserad stat som Sverige inte ska kunna lösa detta ordentligt. Här måste landsbygdsministern ge ett bättre svar.

Inom EU diskuteras nu en höjning av den så kallade de minimis-nivån för hur mycket stöd en medlemsstat kan ge ett jordbruksföretag. Jag förutsätter att den svenska regeringen stöder dessa tankar. I vilket fall som helst kan Sverige redan i år börja betala ut extra ersättning till mjölkbönderna upp till de minimis-nivån.

Det är mycket viktigt att regeringen i sin tilläggsbudget för 2016 som presenteras nu om en vecka utnyttjar denna möjlighet så att pengarna kan börja betalas ut till mjölkbönderna så fort som möjligt. Vi kristdemokrater hade redan i vårt budgetförslag i höstas avsatt medel för att utöka mjölkstödet med 335 miljoner kronor för 2016. Tyvärr har vi inte fått något stöd för detta.

Nu har regeringen chansen att i vårpropositionen föreslå åtgärder för att rädda mjölkbranschen. Jag vädjar till regeringen och landsbygdsministern att ta den om man tycker att svensk mjölkproduktion är viktig och att landsbygden är viktig. Ge en signal i dag till alla som sitter och väntar att du och regeringen förstår och vill lyssna.

Min fråga till ministern är återigen: Är regeringen beredd att börja betala ut de minimis-ersättningen som andra länder tänker och diskuterar att göra?

Anf. 74 EDWARD RIEDL (M):

Fru talman! Eftersom det är många interpellanter förstår jag att ministern inte hinner med. Men jag hoppas att han trots detta använder sitt nästa inlägg till att försöka att i grund besvara så många frågor han hinner. Nu ser jag att det är ytterligare en socialdemokrat anmäld till debatten. Jag hoppas att hans partikollega Isak From bidrar i detta.

Jag är den första att skriva under på att alliansregeringen kunde ha gjort mer för svenska mjölkbönder. Det råder inget tvivel därom. Men vi gjorde en del saker. Vi tog bort skatten på handelsgödsel, sänkte arbetsgivaravgifterna, och så vidare. Den regering som ministern representerar genomför eller planerar att genomföra försämringar på de områdena och några andra områden.

Det kanske mest allvarliga är höjd dieselskatt med fortsatt indexering. Det är möjligen som en eftergift till Miljöpartiet. Det riskerar att över lång tid fortsätta att urholka mjölkbönders konkurrenskraft. Om regeringen dessutom driver igenom en kilometerskatt kommer det att drabba väldigt hårt inte minst de nordliga delarna av Sverige som både jag och ministern representerar och kommer ifrån.

Min fråga kvarstår: Hur många av de 87 punkterna har regeringen faktiskt genomfört? Jag förstår att världen är föränderlig. Men rimligen måste några av dessa fortfarande ha bäring på konkurrenskraften.

Ministern tog själv upp sänkt konkurrenskraft för enmansföretagare. Som jag ser det är den första anställda sannolikt inte lösningen för de allra flesta mjölkbönder jag har träffat. De står inte just nu på tröskeln till att fundera på att nyanställa. Många av de jag möter funderar i stället på hur de ska få verksamheten att gå ihop och inte på hur de ska vara offensiva. Det svarar som jag ser det egentligen på helt fel fråga, fru talman.

Jag vill fråga ministern om han tycker att det är långsiktigt rimligt att svenska mjölkbönder ska priskonkurrera med andra mjölkproducenter inom Europeiska unionen som har lägre miljökrav, sämre djurskyddslagstiftning och lägre skatter än vad de svenska har.

Jag vill också fråga ministern om han tycker att det är rimligt att kommuner och landsting runt om i Sverige upphandlar mjölk från andra EU-länder med lägre miljökrav, sämre djurskydd och lägre skatter till sin verksamhet.

Fru talman! Jag tycker inte att detta går ihop. Det är helt orimligt att det är på det viset. Frågan är: Vad tycker ministern? Beroende på vad han tycker: Vad avser han att göra för att komma till rätta med det?

Anf. 75 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Fru talman! En stor del av svaret från landsbygdsministern handlar om den kommande livsmedelsstrategin och det pågående arbetet som processas i det perspektivet. Det ska bli mycket intressant att om några veckor och månader ta del av de konkreta förslagen och se vad det på kort och längre sikt innebär för konkurrenskraft och utvecklingsmöjlighet för det svenska jordbruket och inte minst för mjölnäringen.

Vi lyssnade på landsbygdsministerns beskrivning av läget för näringen i Sverige. Jag hoppas att det var en neutral bild som återgavs, för det var inte mycket av krismedvetande. Att det finns andra länder som kan ha ett värre läge är inte någonting som tar bort fokus på hur viktigt det är att här och nu arbeta så mycket det går för att konkret vidta åtgärder som underlättar läget. Det ges inte några svar på vad regeringen är beredd att göra våren 2016 för att konkret här och nu ge bättre villkor kortsiktigt men också på sikt för den svenska mjölkproduktionen. Det är antagligen inte heller mycket annat att vänta.

Det vore mycket viktigt och värdefullt om landsbygdsministern i detalj går igenom och preciserar vilka konkreta åtgärder som regeringen har vidtagit och avser att vidta för våren 2016. Det kan gärna ske med utgångspunkt i den genomförda Konkurranskraftsutredningen som presenterades våren 2015. Det kan även finnas andra goda idéer från regeringens sida som gör att det i praktiken underlättar läget för mjölkföretagen.

Situationen är oerhört tuff. Det är en viktig landsbygdsfråga och företagsamhetsfråga. Det handlar också om stora värden för den svenska livsmedelsförsörjningen både i fredstid och om vi skulle hamna i andra lägen framöver. Vilken beredskap har vi? Vilket svenskt produktionsarbete finns att luta sig emot om något skulle hända? Det är någonting vi verkligen diskuterar i totalförsvarsplaneringen och i den civila beredskapen kopplat till de försvarsfrågor vi har att hantera.

Här är jordbruket och den svenska livsmedelsproduktionen en oerhört viktig och central del. Sårbarheten är stor i dag. Med en gradvis sjunkande svensk produktion är beroendet av omvärlden alltmer ökande. Här är också frågorna fler än svaren.

För Centerpartiets del kommer vi att fortsätta att bevaka detta och arbeta för att konstruktivt medverka till goda förslag och goda beslut som ger effekt. Vi har tidigare varit inne på återbetalning av dieselkostnader och annat. Det handlar också om att fortsätta att sätta fokus på regelförenklningar och att ha en tydlighet och förutsägbarhet när det handlar om hanteringen av EU-bidrag och EU-stöd. Kostnadshöjningarna får inte drabba näringen ytterligare.

Vi måste verkligen se till att det kommer förslag och åtgärder som ger ett gynnsammare läge. Det handlar också om att det ska gå att finansiera investeringar. Väldigt många inom mjölnäringen i dag sliter med att kunna få kapitalförsörjning för nya investeringar. Det handlar också om satsningar som skulle kunna stärka både produktion och ekonomin i verksamheten.

Anf. 76 STAFFAN DANIELSSON (C):

Fru talman! Alliansregeringen, ledd av Finansdepartementet, drev för en del år sedan fram en höjning av den effektiva dieselskatten med 600 miljoner kronor, vilket även i efterhand måste ses som ett missgrepp.

Få traktorer har konverterats till förnybar drift. För de över 98 procent av Sveriges lantbrukare som har konventionella traktorer går 15 procent av lantbrukets samlade nettointäkt till de mycket dyrare drivmedel som just svenska bönder har jämfört med övriga EU-bönder trots den sänkning med 10–20 öre per liter som ministern lyckades kämpa sig till. Det var bra, men det räcker inte på något vis.

Mjölkproduktion innebär stora drivmedelskostnader. En sänkning av dieselskatterna eller en återföring av dem till nivåerna för tio år sedan skulle tillföra jordbruket runt en halv miljard kronor per år, vilket jag tycker borde ske så snart som möjligt.

Det är en pluskalkyl för samhället. Utan mjölkbönder och andra bönder får staten över huvud taget inte in några skatter från dem eller några livsmedelsindustrier som ger jobb.

Andra länder agerar. Det har inte hänt mycket. Regeringen stödde inte Centerpartiets förslag om lägre dieselskatter eller att EU temporärt skulle bidra till att minska överskotten. Kommer regeringen att ställa sig bakom frivilla produktionsbegränsningar eller att använda den möjlighet till nationellt stöd som kan öppna sig? Kommer dieselskatten att kraftigt sänkas? Kommer miljöprogrammet att användas till riktade miljöersättningar till mjölkgårdarna?

Det är många frågor, herr minister. Men här kommer reklam: Den 15 april blir det nya interpellationsdebatter om detta. Ministern har god tid på sig att tänka igenom det här och svara utförligt på de frågor som jag har ställt i den interpellationen.

Anf. 77 KRISTINA YNGWE (C):

Fru talman! Jag kan ju inte tacka ministern för svaret, men jag ser fram mot det i nästa omgång.

Ministern sa i det anförande han höll att vi inte ska fokusera på regelverk. Men det är svårt att inte göra det i den situation vi befinner oss. Vi ser att under ett års tid har de flesta andra länder i Europa ökat sin produktion medan svenska lantbrukare har minskat sin invägning med 3 procent. Det är klart att man då måste fundera på vad det är som har gått fel och vad det är som gör att vi inte kan konkurrera. Regelverken är en del i detta.

Vi ser tyvärr i dag att det finns ganska lite förtroende från staten och myndigheterna när det gäller företagarnas förmåga och vilja att arbeta med djurskydd och bedriva miljöarbete på ett bra sätt. Där skulle man nog kunna göra ganska mycket från vår sida, från politisk sida, med att minska på regelbördan. Ett konkret exempel är det förslag på regellättnader i beteskravet som Jordbruksverket presenterade i dag. Jag hoppas att regeringen kommer att ställa sig bakom det.

En viktig fråga är kostnadstrycket. Det är jätteroligt att regeringen har insett att det finns ett högt skattetryck och att man vill göra lättnader. Jag hade kanske hellre sett att regeringen hade ställt sig bakom Centerpartiets förslag att sänka för alla företag, och inte bara för enmansföretagare, för den första anställda. Men alla steg är bra.

Det efterlyses konkreta åtgärder. Jag vill återkomma till den konkreta åtgärd som jag ser som relevant och möjlig för regeringen att genomföra. Det finns ett fönster: Den 1 juli finns möjlighet att lämna in ett nytt förslag

på karta för LFA-områdena till kommissionen. Om man utgår från årsmedeltemperatur i stället för medeltemperaturen under en period skulle man få ett mycket bättre utfall.

Jag vill fråga om ministern är beredd att lova detta så att han inte går till historien som ministern som svek Norrland.

Anf. 78 ISAK FROM (S):

Fru talman! Tack, landsbygdsministern, för alla svar! Tack även till de borgerliga debattörerna för att ni ger oss möjlighet att debattera dessa viktiga frågor.

Jag ska svara på några frågor. Under åtta år av åren mellan 2005 och 2015 regerade Alliansen. Då försvann hälften av landets mjölkbönder. I min kommun har i stort sett 45 av mjölkbönderna försvunnit sedan 80-talet. I dag har vi tre kvar. Att detta skulle vara någonting som helt plötsligt börjar hända nu när vi har fått en S-ledd regering är inte sant.

Det måste förtydligas att det är tur att vi nu har en ny regering. Vad hade hänt om alliansregeringen hade fortsatt? De hade redan slutat. De prioriterade inte arbetet med att ta fram det nya jordbruksprogrammet. Det var inte ens klart och inlämnat. Det är i den situationen vi sitter nu.

Det blev inte bättre, fru talman, av att Sverigedemokraterna lade krokben både för oss och för mjölkbönderna. Det var säkert inte er mening med att er egen alliansbudget skulle börja gälla. Det innebar också att det bland annat blev mindre pengar till Jordbruksverket för att arbeta med de nya stöden. Det blev mindre pengar för biogassatsningar. Det är på den vägen man kan hitta nya ben att stå på – att lantbrukarna också kan producera sitt eget bränsle.

Fru talman! Jag och mina kamrater har besökt två nya bönder i Virestad i Kronoberg. Johanna och Martin startade en mjölkgård under brinnande mjölkkras. Det är klart att det är tufft. De medskick de vill göra är framför allt att regelförenklingarna når ut till gården och inte stannar på länsstyrelserna, på LRF eller på Jordbruksverket. Man måste se till att de når ut.

De vill också att man ser till att de som arrenderar sina gårdar får ta del av stöden för de betande djuren. Jag blir lite bekymrad när jag hör Edward Riedl insinuera att det skulle vara sänkta krav som skulle hjälpa svenska mjölkbönder – att det skulle vara ett sämre djurskydd som på något sätt skulle hjälpa svensk mjölkproduktion. Så är det inte.

Vi har också en köttproduktion som är stärkt, och det gäller för bönderna att ha fler ben att stå på. I dag är det svenska köttet av hög kvalitet och på frammarsch. Det beror på att konsumenterna har fått upp ögonen för att våra svenska bönder levererar kvalitet. Det är något som konsumenterna efterfrågar.

Det är inte första gången mjölkpriset är lågt. Men det finns också en annan sak som politiken nu måste jobba med, och det kommer vi att göra genom livsmedelsstrategin. Det är märkligt att Arla sänker priserna till bönderna medan alla konsumenter man frågar säger att de vill betala mer för den svenska mjölken. Då är det någonting som alldeles uppenbart är galet, och då måste vi tillsammans få fram regelverk och märkning så att konsumenterna kan göra rätt val.

Fler bönder måste kanske också starta egna mejerier och ta fram egna varumärken så att kunden och konsumenten kan göra ett val. Kunden vill

betala för kvalitet. Arla vill tydligen inte betala bönderna, men kunderna vill betala för mjölken.

Prot. 2015/16:86
5 april

Anf. 79 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Jag ska försöka hinna svara på alla frågor nu.

Några svar om VÅP:en tror jag inte att du, Magnus Oscarsson, hade förväntat dig att få i kväll. Det får du inte heller. När det gäller EU-stöden ska vi ändå komma ihåg att av 9 miljarder var redan i början av januari 7 miljarder utbetalda. Det mesta av dessa pengar betalas ut under mars, april och maj. Ungefär 200–300 miljoner lämnas till november. Observera att merparten av pengarna betalas ut!

Sverige är bland de fem bästa länderna i EU-28 på att betala ut pengar trots att vi när vi tillträdde hade en oerhört slarvig inlämnad CAP-ansökan med 333 utestående frågor. Jag lovar er att det jobbades dag och natt på departementet och Jordbruksverket för att få igenom detta. Så var det. Man har också jobbat dag och natt för att få ut så mycket pengar som möjligt.

Ambitionen är att 2016 kunna betala ut rekordmycket pengar redan i oktober av årets stöd. Okej, det kommer att vara kvar lite grann av 2015 års stöd i november.

Edward Riedl frågar om offentlig upphandling. Regeringen jobbar just nu med en ny lag om offentlig upphandling där man ska kunna ställa krav på kriterier för miljöhänsyn, djurvälstånd med mera som ska kunna gynna svenska produkter på ett helt annat sätt än tidigare.

Vi har också satt en ny myndighet på plats – en upphandlingsmyndighet som ska stödja det offentliga för att just kunna upphandla de produkter som vi allihop förhoppningsvis vill att man ska handla upp.

Edward Riedl frågar vilka ytterligare försämringar det blir. Kommer det mer på dieselskatten? När din partikollega Anders Borg var finansminister höjde man dieselskatten rejält två gånger. Man försämrade dieselskattereduktionen till bönderna rejält fyra gånger.

Vad säger Konkurrenskraftsutredningen? Det största dilemmat för svenska bönders konkurrenskraft är dieselskattekostnaderna. Vad har den rödgröna samarbetsregeringen börjat med? Vi har börjat vrida tillbaka, men det är inte så lätt att vrida tillbaka hur mycket som helst när ni lämnade över en ekonomi med minus 67 miljarder. Det är inte så lätt. Vi har börjat på resan, men den är tuff.

Daniel Bäckström frågade om räntefrihet. Olika länder har olika modeller. Vi medfinansierar det nationella kuvertet fullt ut, och det är långt ifrån alla EU-länder som har gjort det. Vi har grannländer nära oss som inte medfinansierar en enda krona. Vi valde att medfinansiera till 100 procent.

Fokusera inte bara på regelverk, för då löser vi aldrig problemet.

Daniel Bäckström undrade också vilka åtgärder vi vidtar. Läs protokollet sedan! Jag har räknat upp vad vi har gjort en gång, och jag ska inte göra det två gånger.

Staffan Danielsson talade om att vi är importberoende. Ja, vi är väldigt importberoende. Jag var med och motionerade för många år sedan om en nationell livsmedelsstrategi. Tyvärr avslogs förslaget av alliansregeringen flera år i följd. Nu har vi fått igång en livsmedelsstrategi.

Jag återkommer till fler frågor.

Svar på
interpellationer

Anf. 80 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Jag vill säga till Isak From att jag aldrig någonsin sagt att allt elände på denna jord är Socialdemokraternas fel. Men ni kan aldrig komma ifrån att det just nu är ni som styr detta land.

Under förra året kom Konkurrenskraftsutredningen som många hade väntat på. Den visade på vad man borde göra. Den visade att ett av de största bekymren för svenska mjölkbönder är att de inte får konkurrera på samma villkor som övriga EU-bönder. Staten har satt en stor ryggsäck på varje svensk mjölkbondes rygg. I den ryggsäcken finns högre dieselskatt och andra högre punktskatter. Där finns regelverk som bara finns i Sverige, typ beteskravet. Där finns också en byråkrati som är förfärlig och kostsam.

En bonde sa till mig i går när jag besökte Norra Sandsjö i Nässjö kommun: Varje morgon när jag vaknar tänker jag på vilken lag eller regel jag kommer att bryta mot den dagen. Så detaljstyrt är det, och så komplicerat är det att vara bonde i dag. Så ska det inte vara.

Landsbygdsministern och vi som sitter här som ledamöter måste skapa framtidstro för våra svenska mjölkbönder.

Vad tänker ministern göra för att lätta på de extra tunga bördor som de svenska mjölkbönderna har? Och kommer regeringen att anta förslaget från Konkurrenskraftsutredningen och se till så att det inte bara blir ord utan också handling?

Anf. 81 EDWARD RIEDL (M):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka ministern och övriga interpellanter för en bra och viktig debatt. Tyvärr saknar jag en del av svaren från ministern som behövs för att hantera den mjölkkras som vi står inför.

Jag försökte tydligt säga att allt inte är den här regeringens fel – det kan väl vara skönt att veta när ni sitter där borta på Rosenbad och har era möten – men ni har just nu ansvaret. Fem svenska mjölkproducenter i veckan lägger ned sin verksamhet på grund av bristande lönsamhet. Det är inte bristande lönsamhet på grund av att man skulle vara mindre effektiv eller mindre duktig, utan det är på grund av att man av politiker har belastats med en del saker som är svåra att hantera.

Det är det Isak From lyfter upp i sitt debattinlägg där han medvetet försöker misstolka mig som att jag skulle vilja ha sämre djurskydd. Det är absolut inte det jag har sagt. Jag vet inte om min kollega Isak From kanske har lyssnat dåligt, men vad jag försöker förklara är att Europas kanske bästa djurskydd och tuffaste miljökrav har en prislapp. Det priset betalar svenska mjölkbönder i form av sämre konkurrenskraft än de europeiska kollegorna.

Det är det som det handlar om. Det handlar inte om att vi ska försämra djurskyddsregler, sänka miljökrav eller annat i det läget, utan det här ger ett resultat i form av sämre konkurrenskraft i Sverige. Då är frågan: Hur ska vi hantera det?

Ministern hade ett väldigt högt tonläge. Det kan vara väl värt att påminna den som lyssnar om att den regering ministern representerar faktiskt fick överta en av Europas mest välskötta ekonomier.

Redan i dag kan man faktiskt handla upp. Det, fru talman, skulle jag vilja upplysa ministern om. Man kan redan i dag göra upphandlingar i kommuner och landsting enligt de svenska miljöskyddsreglerna och med

Anf. 82 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Fru talman! Jag vill passa på att summera lite grann. Ett av förslagen som nämns i svaret från landsbygdsministern är den aviserade arbetsgivaravgiftssänkningen den 1 januari 2017. Det skulle vara intressant att höra landsbygdsministern beskriva vilka konkreta effekter han förväntar sig att den kommer att få för Sveriges mjölkproducenter specifikt. I övrigt ska vi följa upp hur det blir.

Landsbygdsministern lyfter fram att Sverige är ett av de fem bästa EU-länderna när det gäller att betala ut EU-stöd i tid. Ja, det kan vara ett sätt att vilseleda retoriskt och flytta fokus från att man har misslyckats med att betala ut före årsskiftet, helst i november december, till att hamna i mars april och för vissa bidrag och stöd ännu längre fram, mot slutet av året. Att säga att man är bland de fem bästa är ett mått, men det är inget mått för den svenska produktionen. Läget som råder nu kräver fokus, ledarskap från regeringens sida och initiativförmåga.

Om fler gårdar slås ut, vilket tyvärr är scenariot nu, kommer det att fortsätta att påverka tillgången till spädkalv för köttproduktionen och den biologiska mångfalden med färre betande djur och insekter och skogsåtertagande av lantbruksområden. Det kommer att påverka den svenska landsbygden mycket negativt.

Det är bra om landsbygdsministern och regeringen nu fokuserar på vilka åtgärder i Konkurrenskraftsutredningen man faktiskt tänker lägga fram förslag på.

En av frågorna som ännu inte har besvarats kom från Kristina Yngwe. Hur tänker regeringen hantera LFA-frågan när det gäller kompensationsstöd och nationellt stöd? Frågan har ställts flera gånger här i debatten, och vi repeterar den och förväntar oss ett svar.

Tack för debatten!

Anf. 83 ISAK FROM (S):

Fru talman! Jag vill säga till Edward Riedl att betande djur på våra ångar ger mervärde. Det ger mervärde som gör att konsumenterna vill betala lite mer. Det ger faktiskt också mjölkbonden mervärde, för det är ju mjölkkorna som föder kalvarna, och tjurkalvarna går direkt till köttproduktion. Mjölkkorna går också oftast till köttproduktion sedan, när de har slutat mjölka. Det är det som vi måste ta vara på. Konsumenterna kommer inte att välja svenskt om vi har samma krav som resten av Europa. Det är de bättre kraven som ger mervärdet.

Jag håller med Daniel Bäckström om miljönyttan, miljömålet Öppna landskap. Om vi inte har betande djur på våra ångar växer de igen. Då får vi andra bekymmer. Där måste vi alltså hjälpas åt.

Jag har besökt ett antal mjölkbönder i Västerbotten, framför allt i Bjurholm där det finns några fungerande generationsväxlingar. Det man måste ta med sig därifrån är att det största bekymret är att bankerna inte är intresserade.

Ett annat bekymmer är att de bönder som vill ta över inte kommer åt alla marker eftersom gamla bönder sitter kvar på arrendestöden. Det är viktigare att hålla kvar arrendestöden än att ge nya bönder förutsättningar

Svar på
interpellationer

att ta över. Det måste politiken jobba med framgent. Den största hämskon i dag är att vi inte klarar av generationsväxlingen. Det finns många unga människor som vill ta över och jobba för svensk landsbygd.

Anf. 84 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Jag ska försöka hinna med att besvara alla frågor.

Jag avslutade med den nationella livsmedelsstrategin, Staffan Daniels-son. När Stefan Löfven tillträdde som statsminister den 3 oktober 2014 läste han upp regeringsförklaringen i kammaren. Han sa då att Sverige ska ha en nationell livsmedelsstrategi. Det är en jättebra och viktig grej.

När det gäller lånegarantierna jobbade vi mycket intensivt, på förslag från branschen, med att försöka hitta en modell som skulle kunnat fungera. Men EU-regelverket och solvensreglerna satte stopp för det. Vi ville därför inte sjösätta den. Vi var helt och hållet överens med banken och branschen om att det inte gick.

När det gäller Konkurrenskraftsutredningen och dieselskatten var det förtjänstfullt att Eskil tillsatte Konkurrenskraftsutredningen. Men den avslöjade också att det alliansregeringen gjorde var förödande för svenskt jordbruk, att göra så stora skillnader på dieselskattekostnader. Det är det som vi har börjat beta av nu.

Staffan Danielsson säger sedan att jag måste få med mig finansministern. Eskil fick inte med sig finansministern. Jag hoppas att han försökte. Men Eskils finansminister sa att han inte trodde på svenskt produktionsjordbruk. Nu har vi en finansminister som tror på det.

Läs listan som jag läste upp! Räkna ihop! Redan nu har miljarder tillsatts till svenskt jordbruk.

Jag hinner nog inte med alla Kristina Yngwes frågor. Det har blivit 19 miljoner mer till Norrlandsbönderna. Inte sedan 97–98 har Norrlandsstödet utnyttjats fullt ut. Och tre fjärdedelar av Norrlandsbönderna är vinnare. Det finns de som är förlorare. Men vi har minimerat det till högst 12 öre. Och vi ser över kartan för att göra den bättre. Men det är definitivt första gången sedan 90-talet som Norrlandsstödet utnyttjas fullt ut.

Tack för en bra debatt!

Jag tror på svenskt jordbruk och svenska mjölkbönder.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 16 Svar på interpellation 2015/16:485 om Sveriges solidaritet med de baltiska länderna

Anf. 85 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Allan Widman har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att propån om övningar med Patriot i Sverige ska realiseras.

Svenska myndigheter för en kontinuerlig dialog med sina amerikanska motsvarigheter om utformningen av övningar och annat samarbete samt om hur vi kan utveckla dessa verksamheter ytterligare. Regeringen beslutar om Försvarsmaktens deltagande i övningar efter framställning från myndigheten. Någon framställning om övningsverksamhet kopplad till luftvärnssystemet Patriot på svenskt territorium har inte inkommit.

Anf. 86 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Tack, statsrådet Hultqvist, för svaret på min interpellation!

Bakgrunden till interpellationen är ett uttalande av chefen för USA:s arméstridskrafter i Europa, general Ben Hodges. För ett par veckor sedan uttalade han i svenska medier att han inom kort gärna skulle se övningar där luftvärnssystemet Patriot tillfördes och utplacerades på svenskt territorium. Avsikten med övningen skulle vara att därmed förbereda ett för-svar av de baltiska länderna i händelse av en väpnad konflikt i vårt närom-råde.

Fru talman! Ben Hodges uttalande hänger naturligtvis samman med det scenario som institutet Rand i USA kom ut med för ett par månader sedan. De hade skissat på hur ett möjligt försvar av de baltiska länderna skulle kunna se ut. I det exempel som Rand tog fram var, hör och häpna, fyra amerikanska stridsflygsdivisioner baserade på svensk mark.

Det råder nog stor samsyn kring det faktum att Sverige har stor betyd-else när det gäller möjligheterna att försvara Estland, Lettland och Litauen. Och det erbjudande som general Ben Hodges framförde ligger i linje med det samförståndsavtal med Nato om värdlandsstöd som just nu ligger på riksdagens bord och som regeringen har föreslagit. Det är också helt i över-ensstämmelse med den ensidiga svenska solidaritetsförklaring som vi har gjort, inte bara mot EU utan också mot de nordiska länderna. Jag vill hävda att det är en logisk följd av den säkerhetspolitik – att säkerhet byggs till-sammans med andra – som såväl alliansregeringen som den nuvarande re-geringen bedrivit.

Nu säger försvarsministern att det inte har kommit någon formell fram-ställan från USA eller Nato om någon övning med Patriot baserad i Sver-ige. Jag tror att även försvarsministern inser att den typen av framställan aldrig kommer att göras såvida inte den som gör den känner sig helt över-tygad om att få ett positivt svar.

Fru talman! När ministern nu konstaterar att framställan inte har in-kommit blir min logiska följdfråga: Hur kommer regeringen att ställa sig om en sådan formell framställan faktiskt inkommer?

Anf. 87 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Jag brukar inte spekulera om olika typer av möjliga öv-ningar eller olika typer av möjliga scenarier. Jag brukar försöka utgå från de faktarealiteter som föreligger. Om en övning ska genomföras bör vi be-reda det på departementet i förväg och sedan vara beredda att stå för det.

Nu har vi fått information via ett tv-program. Jag har också i olika sam-manhang fått frågor om hur jag ska kommentera detta. Jag konstaterar bara att det inte har kommit någon sådan förfrågan till Sverige.

När det gäller den transatlantiska länken har vi ett riksdagsbeslut som pekar på att vi bör samverka när det gäller interoperabilitet, internationella operationer, materiel, övningsverksamhet och forskning. Det är de fem punkterna vi har sagt. Vi har klarat ut att den transatlantiska länken är vikt-ig för balansen i Europa och i förhållande till Ryssland. Vi har konstaterat att vi utvecklar vår militära samarbetsförmåga. Vi har också konstaterat att vi har ett nytt säkerhetspolitiskt förhållande genom att Ryssland har an-nekerat Krim och på det sättet rubbat den europeiska säkerhetsordningen.

Prot. 2015/16:86

5 april

Svar på
interpellationer

Allt det ligger till grund för den förändrade strategin när det gäller svenskt försvars utveckling. Vi ska höja den militära förmågan och fördjupa våra samarbeten. Det handlar också om våra grannländer. Det handlar om Finland. Det handlar om de baltiska länderna, Polen och Norden. Det handlar om ett europeiskt perspektiv, ett transatlantiskt perspektiv och partnerskapet med Nato.

Det är väl i stort sett så vi arbetar. Det är den politiken som har majoritet i riksdagen, och det är den vi verkställer.

Att utifrån tv-uppgifter kommentera en tilltänkt övning som inte har beretts i departementet gör jag dock inte.

Anf. 88 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Nu är chefen för USA:s arméstridskrafter i Europa inte vilken underofficer som helst. Man får nog förmoda att detta var väl välgenomtänkt och antagligen också politiskt förankrat från USA:s sida, så det är nog inte direkt något infall. När detta framförs publikt pekar på det en stark vilja hos USA och Nato, och det pekar också på ett väldigt stort behov.

Som försvarsministern var inne på lever vi nu i en tid som präglas av ökade spänningar i vårt närområde. Jag tycker att försvarsministern gjorde en bra genomgång av vad det är som bör oroa oss. Det är alldeles uppenbart att en sådan här övning skulle stärka våra bilaterala relationer med USA, vår transatlantiska länk. Det skulle också på olika sätt utveckla Sveriges stridskrafter och förmågor.

När man lyssnar på det som försvarsministern säger i fråga om att bygga säkerhet tillsammans med andra är det i det närmaste som en bekräftelse, som en extrapolering, av det som jag säger. En svensk positiv hållning till en sådan här propå ligger helt i linje med den politik som den nuvarande regeringen bedriver och som den förra regeringen också bedrev. Den är i full överensstämmelse både med samförståndsavtalet med Nato och med solidaritetsförklaringen mellan EU och de nordiska länderna.

När försvarsministern formulerar sig på det sätt som han gör känner jag att han i grunden är positiv till ökad samövning med Nato och med USA, som vi ju har särskilda bilaterala relationer med. Jag hoppas att de som lyssnar på den här debatten drar precis samma slutsats som jag. En sådan propå skulle naturligtvis hälsas varmt välkommen av den svenska regeringen.

Med det vill jag tacka för debatten.

Anf. 89 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Jag kan bara konstatera att i försvarsbeslutet sa vi att det ska byggas upp en verksamhet på Gotland med ungefär 300 soldater. Det ska också genomföras luftvärnsövningar i det området, och det genomfördes under förra hösten. Det är en prioriterad åtgärd enligt försvarsbeslutet, och det kommer vi att fortsätta att jobba med. Den positionering som görs på Gotland har också bäring på de baltiska staterna. Kontroll av sjö- och luftrum i det området är naturligtvis något som direkt påverkar Baltikum.

När det gäller den aktuella övningen har jag sagt vad jag har att säga. Därmed tackar jag för debatten.

Anf. 90 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Allan Widman har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att informera riksdagen om de närmare förutsättningarna för anskaffning av NGU samt vilka åtgärder jag avser att vidta för att säkra anskaffningen av NGU till Sverige för det fall att någon export av ubåten inte kommer till stånd.

Regeringen har informerat riksdagen om den svenska anskaffningen av nästa generations ubåtar i bland annat vårtilläggsbudgeten 2010. Med hänsyn till att statens avtal med industrin omfattas av såväl försvarssekretess som kommersiell sekretess kan jag inte kommentera förutsättningarna för anskaffningen i ytterligare detalj här.

Den samlade undervattensförmågan är ett väsentligt säkerhetsintresse för Sverige, vilket den tidigare regeringen uttalade redan i vårandringsbudgeten 2014. Denna bedömning låg sedan till grund för upphandlingen av nästa generations ubåt och Saabs köp av Kockumsvarvet från Thyssen Krupp i juni 2014. Det ligger nu i vårt gemensamma intresse att vi kan säkra en nationell undervattenskapacitet på lång sikt. Undervattensförmågan är en viktig strategisk förmåga för att skydda Sverige och kunna upprätthålla vår militära förmåga och våra försörjningslinjer under både freds- och kristid.

Jag förutsätter att myndigheter och industri gör sitt yttersta för att hålla den ekonomiska ram som regeringen beslutade om förra sommaren och att nästa generations ubåtar levereras i tid.

Anf. 91 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret på interpellationen!

För ungefär tolv år sedan befann sig Sverige i en situation där vi hade beställt sex korvetter av typen Visby. Men vid den tidpunkten blev det uppenbart att de ekonomiska ramarna för det projektet hade sprängts med råge. Resultatet blev att i stället för att beställa sex korvetter beställde Sverige fem korvetter och utrustning till en sjätte korvett.

Fru talman! Jag nämnde detta som ett exempel på hur det fungerar med materielanskaffning. Om de ekonomiska ramarna inte hålls riskeras anskaffningen i sig.

Nu säger statsrådet att statens avtal med industrin omfattas av såväl försvarssekretess som kommersiell sekretess och att han inte ytterligare kan kommentera förutsättningarna för anskaffning i detalj här. Det är en formulering som antyder att försvarsministern ändå kanske kan tänka sig att informera försvarsutskottet om de reservationer och villkor som gäller för den svenska anskaffningen av två ubåtar av nästa generation.

Om Peter Hultqvist kan tänka sig att informera försvarsutskottet, eventuellt under tystnadsplikt, blir min fråga: Varför har försvarsministern minst ett halvt dussin gånger varit hos försvarsutskottet – sedan regeringen fattade beslut om anskaffning av de två ubåtarna i somras – utan att berätta om de villkor och reservationer som gäller för anskaffning?

*Svar på
interpellationer*

Fru talman! Jag är också lite förvånad över hänvisningen till försvarsssekretess och kommersiell sekretess. Nu fick försvarsutskottet denna information av Försvarsmakten som tydligen hade gjort den egna bedömningen att det inte fanns några skäl för sekretess.

Till sist blev jag lite förundrad över de formuleringar som ministern har i slutet av sitt svar. Han skriver att han förutsätter att myndigheter och industrin gör sitt yttersta för att hålla den ekonomiska ram som regeringen beslutade om förra sommaren. Att man utgår från att svenska myndigheter ska göra sitt allra bästa för att hålla den ekonomiska ramen är väl helt normalt. Men industrin kan väl inte bindas av den typen av förhoppningar. När vi har slutit avtal med industrin om anskaffning av två ubåtar utgår jag ifrån att vi har fastslagit sättet för hur detta ska gå till och vilka ramar som gäller i ett avtal. Då handlar det bara om att vara affärsmässig och hävda att ingångna avtal gäller.

Jag förstår inte vad försvarsministern menar med sin vädjan till den svenska industrin. Den består av aktiebolag, och de är ansvariga inför sina ägare att maximera sin vinst. De har inte något annat ändamål.

Anf. 92 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Riksdagen beslutade 2010 om vad som kan kallas för ett grundbemyndigande. Det handlade då om anskaffning av två ubåtar som ersättning för två ubåtar av Sörmlandsklass och halvtidsmodifiering av två ubåtar i Gotlandsklass.

Den ekonomiska ramen är inte riksdagsbunden. Däremot måste regeringen hålla sig inom den ekonomiska bemyndiganderam som finns angiven för samtliga investeringar. Genom åren har man också redogjort för processen i de budgetpropositioner som är framlagda.

Den 19 mars 2015 beslutade regeringen om en beställning av två ubåtar för högst 8,2 miljarder. Det var regeringen som fastställde ramen, inte riksdagen.

I regeringsbeslutet står det:

”Försvarsmakten ska i samband med halvårsredovisning och helårsredovisning redovisa en uppföljning av anskaffningen. Redovisningen ska inkludera eventuella väsentliga avvikelser, exempelvis kvalitet, kvantitet och leveransläge jämfört med den planering som låg till grund för regeringens anskaffningsbeslut. Vidare ska vidtagna åtgärder för att omhänderta eventuella förseningar och kostnadsfördyringar redovisas. Kostnadsfördyringar ska kompenseras med ambitionssänkningar så att den totala ekonomiska ramen kan hållas.”

Eftersom Widman i andra sammanhang talar om hur försvarsmateriel kan utvecklas när det gäller kostnadsbilden – och det är väl också så att industrin kan vara en part i det sammanhanget – tror jag att det är viktigt att den här typen av markeringar gjorts i det regeringsbeslut som fattats. Den ram som ligger är den som vi anser ska gälla, och det är det som avtalet handlar om. Min bestämda uppfattning är att regeringen har agerat inom ramen för de bemyndiganden som riksdagen gett, och det är utifrån den positionen vi har informerat i olika sammanhang.

Anf. 93 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Min fråga kvarstår. Avser regeringen att informera riksdagen om de reservationer och villkor som gäller för anskaffningen av de två

svenska ubåtar? Den frågan har inte på något sätt fått något svar så här långt, tycker jag.

Det är viktigt att erinra om att i det inriktningsbeslut som riksdagen fattade förra sommaren står det rakt av att vi ska anskaffa två exemplar av nästa generations ubåt, NGU – A26, som den också kallas. Där finns inga reservationer över huvud taget. Men den allmänna regel som gäller och som försvarsministern nyss läste upp är att kostnadsökningar måste tas inom ram, det vill säga genom att man sänker kraven kvalitativt eller kvantitativt. Det är just det som gör mig så orolig.

Det går starka rykten på stan om att de kostnadsramar som gäller för det här projektet inte alls kommer att hålla. Vi får väl återkomma till det och se hur det ser ut. Men när man i en anskaffning gör sig beroende av export finns det naturligtvis risker som kan utfalla på så sätt att vi inte får två nya svenska ubåtar till det svenska försvaret.

När det gäller förväntningarna om export av ubåtar till andra länder, fru talman, är det nog så att den typen av anskaffningar i andra länder tar väldigt lång tid. Om vi inte nu kan se några tecken på att parlament i Europa eller annorstädes håller på att behandla frågan om anskaffning av svenska ubåtar är det nog mycket som talar för att någon sådan export kanske inte kommer att kunna komma till stånd. Då står vi plötsligt, fru talman, i en situation där utvecklingskostnaderna för denna synnerligen avancerade undervattensplattform inte kan delas med något annat land utan måste bäras av Sverige och dess skattebetalare själva. Är det då så som försvarsministern säger, att man i så fall får minska på kvantitet eller kvalitet, riskerar slutresultatet att bli att Sverige inte anskaffar två ubåtar utan 1,5 eller 1,3 ubåtar. Och det vore givet tillståndet i vår nära omvärld just nu mycket olyckligt.

Anf. 94 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Det finns inte något villkor för anskaffningen av de här ubåtarna. När det gäller JAS Gripen E var den svenska anskaffningen riksdagsbunden till att ytterligare ett land skulle anskaffa Gripen. Något sådant villkor finns inte för anskaffning av ubåtar.

Regeringen har rört sig inom ramen för de bemyndiganden vi har, det vill säga det bemyndigande jag har redogjort för när det gäller 2010.

Sedan är det självklart så att vi söker efter partner när det gäller både den här produktionen och andra produktioner. Export är i grunden något positivt. Det är i grunden positivt att kunna utveckla olika typer av försvarsmateriel tillsammans med andra länder. Vi jobbar aktivt för att hitta partner.

Men det är inte detsamma som att man behöver lyssna på rykten på stan. Jag tänker inte heller ge mig in i någon diskussion om 1,2, 1,5 eller 1,8 ubåtar, utan jag utgår från de beslut som är fattade och förväntar mig leverans enligt dem. Det är det som är inriktningen. Sedan är det alltid så i den här typen av stora affärer och stora produktioner att man kommer i situationer som man möjligen måste hantera på olika sätt, men det får man ta ställning till då. Väljer man att spekulera, lyssna på rykten och fundera kring sådana saker kan man till slut nysta in sig själv i en djupt konspiratorisk värld. Man kan till och med delvis ha fel.

Prot. 2015/16:86

5 april

Svar på
interpellationer

Anf. 95 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Nu är det inte bara rykten på stan. Utskottet har fått regelrätt information i den här frågan av höga företrädare för Försvarsmakten.

Nu säger försvarsministern att vår anskaffning inte är villkorad av export. Det får mig, fru talman, att ställa frågan: Om någon export inte blir av, hur kommer det att påverka priset på de ubåtar som Sverige avser att anskaffa?

Fru talman! Jag vill uppmärksamma ministern på att den här anskaffningen av ubåtar tas upp i Försvarsmaktens budgetunderlag, som kom den 28 februari nu i år. Där skriver myndigheten: "Försvarsmakten hemställde om anskaffningen av JAS 39E mot en finansieringskalkyl där flera av de ingående parametrarna ligger utanför Försvarsmaktens påverkan. Det finns därmed en stor risk att andra nödvändiga materielanskaffningar påverkas om stora förändringar sker i kalkylen. — — Motsvarande förhållanden gäller även för en del andra större eller strategiska materielprojekt samt projekt relaterade till väsentliga säkerhetsintressen. Försvarsmakten hemställer därför även att regeringen fattar beslut om särskild pris- och löneomräkning för anskaffning av nytt ubåtssystem."

Fru talman! Det här visar att Försvarsmakten är uppenbart oroad över kostnadsutvecklingen i den anskaffning av ubåtar som Sverige har gjort. Min fråga på den här punkten till försvarsministern blir: Kommer Försvarsmakten att tillmötesgå med en särskild pris- och löneomräkning när det gäller till exempel anskaffning av ett nytt ubåtssystem, så att den övriga verksamheten kan hållas skadeslös?

Anf. 96 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Jag vill påminna om att formuleringen "rykten på stan" ursprungligen var Allan Widmans egen. Den ska han inte försöka pådyvla mig. Jag sa bara att man inte ska lyssna för mycket på rykten på stan.

För att verkligen bringa klarhet i det här: Anskaffningen av ubåtar kan inte likställas med anskaffningen av JAS 39 Gripen E, där den svenska anskaffningen var riksdagsbunden till att ytterligare ett land skulle anskaffa Gripen. Något sådant villkor finns inte för anskaffningen av ubåtar. Så ser det ut.

Jag tänker inte gå in på något som närmar sig ett konkret avtals utformning, då detta omfattas av sekretessen. Widmans frågeställningar närmar sig dock den punkten. Det ligger i mitt ansvar att kunna skilja på vad som är öppen information och vad som inte är det. Därför tänker jag inte heller bekräfta uppgifter som har nämnts i olika sammanhang.

Vi kommer att få arbeta med den här frågan under de år som kommer. Jag har tidigare i olika sammanhang sagt att vi säkert kan förvänta oss förändringar, fördyringar och andra händelser när det gäller våra materielprojekt. Det kommer inte att vara någon stor nyhet att så kan ske, då det är någonting vi har upplevt genom åren i många olika typer av projekt. Jag ser också framför mig att vi behöver jobba med det här projektet, och då tror jag att det är lika bra att säga att det är mycket viktigt att alla inblandade drar åt samma håll. I det här fallet handlar det om att inte försätta sig i en situation där de uppgörelser som är gjorda om kostnadsramarna spricker.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 97 Förvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Allan Widman har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta med avseende på försvarsanslaget för att det svenska militära försvaret ska kunna bemannas under försvarsbeslutsperioden.

Det enskilt viktigaste under försvarsinriktningsperioden till och med 2020 är att öka den operativa förmågan i krigsförbanden och att säkerställa den samlade förmågan i totalförsvaret.

Som regeringen uttalade i samband med det försvarspolitiska inriktningsbeslutet 2015 finns utmaningar i fråga om Försvarmaktens personalförsörjningssystem som föranleder ett fortsatt reformbehov. Försvarmaktens underlag indikerar bland annat att det finns betydande utmaningar och osäkerheter avseende möjligheterna att fullt ut bemanna krigsförbanden med anställd personal.

Mot denna bakgrund har regeringen vidtagit en rad åtgärder. Bland annat har regeringen beslutat att en ny personalkategori ska införas i personalförsörjningssystemet, bestående av icke anställd personal som krigsplaceras med stöd av lagen om totalförsvarsplikt. En ny längre grundutbildning införs under 2016 för att de som genomgått utbildningen ska kunna krigsplaceras. Regeringen har även beslutat om att Försvarmakten får kalla in totalförsvarspliktig personal till repetitionsutbildning samt att Försvarmakten under 2016 ska säkerställa att krigsförbanden är fullt bemannade med krigsplacerad personal.

Vidare har regeringen tillsatt en utredning som ska föreslå en långsiktigt hållbar personalförsörjning av det militära försvaret. Utredaren ska utgå från krigsorganisationens behov och Försvarmaktens rekryteringskraft och bland annat föreslå en lämplig balans mellan plikt och frivillighet, samt hur Försvarmaktens och övriga berörda myndigheters produktionskapacitet bör anpassas. En ökad användning av totalförsvarsplikten bör komplettera frivilligheten när krigsorganisationens behov inte kan tryggas enbart genom frivillig rekrytering. Uppdraget ska redovisas senast den 30 september 2016.

Försvarmakten föreslog i myndighetens budgetunderlag som inkom den 1 mars 2016 en överföring från anslaget för förbandsverksamhet och beredskap till anslaget för anskaffning respektive vidmakthållande av materiel och anläggningar.

I en komplettering till budgetunderlaget den 31 mars 2016 har myndigheten dragit tillbaka förslaget i den del som avsåg en överföring till anslaget för anskaffning av materiel och anläggningar. Underlaget analyseras nu i Regeringskansliet. Regeringen kommer att ta ställning till Försvarmaktens budgetunderlag i samband med budgetpropositionen för 2017.

Anf. 98 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Bakgrunden till interpellationen är att det enligt Försvarmaktens budgetunderlag för 2015 skulle ha genomförts grundläggande militär utbildning med 4 650 rekryter. Den nyligen utkomna årsredovisningen för 2015

visar på ett utfall av 2 214 sådana utbildningar. Resultatet blev således något mindre än hälften av det uppsatta målet. Följaktligen minskade också antalet anställda officerare och soldater i arméstridskrafterna förra året för första gången på mycket lång tid.

Trots att den grundläggande utbildningsverksamheten minskade kraftigt kom likväl Försvarmakten att göra ett mindre anslagsöverskridande. Det blir, för en utomstående betraktare, tämligen uppenbart att Försvarmakten inte kommer att kunna fylla upp med anställda soldater till 2020 och att myndighetens ekonomiska planering kanske inte heller är inriktad på detta.

Jag tycker mig få visst stöd från försvarsministern när han noterar att Försvarmaktens underlag ”indikerar bland annat att det finns betydande utmaningar och osäkerheter avseende möjligheterna att fullt ut bemanna krigsförbanden med anställd personal”.

Försvarsministern hänvisar bland annat till en pågående utredning av personalförsörjningen som nu finns inom försvarssektorn och som handlar om att titta på hur man ska väga av ett så kallat blandsystem där frivillighet kombineras med någon form av plikt. Det är alldeles riktigt att uppdraget ska redovisas den 30 september i år, men såvitt jag förstår har utredningen inte fått något mandat att titta på eventuella lagändringar.

Samtidigt hör jag både försvarsministern och hans partikollegor tala inte om den gamla totalförsvarsplikten utan om en ny modern plikt. Då är min fråga: Är det försvarsministerns bedömning att man också kommer att behöva se över lagstiftningen i en särskild utredning efter det att den nu pågående utredningen har slutfört sitt arbete?

Som försvarsministern påpekade har Försvarmakten, som så sent som för en månad sedan föreslog att man skulle få föra över pengar från förbandsverksamheten till bland annat materielanskaffningen, nu dragit tillbaka förslaget. Det är lite överraskande.

Fru talman! När man granskar det kompletterande budgetunderlag som kom den 31 mars ser man att tillbakadragandet är villkorat av att ett annat anslag på försvarsområdet, nämligen 1:4, upplöses och att pengar därifrån kan föras över till bland annat materielanslaget, där vi ju vet att riskerna ligger de kommande åren.

Med andra ord kan det sägas att den effekt man ville åstadkomma med det förslag som man lade fram från Försvarmaktens sida för en månad sedan nu uppnås om man i stället upplöser anslag 1:4 och för över pengar därifrån till materielanskaffningen. I myndighetens ekonomiska planering kan vi se att materielanskaffningen efter upplösandet av anslag 1:4 förstärks med nästan 2 miljarder 2017.

Anf. 99 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! När det gäller den utredning som regeringen har tillsatt handlar det enligt direktiven om en ökad användning av totalförsvarsplikten och hur plikt kan användas för att säkerställa rekryteringen när frivilligheten inte räcker. Det är det ingångsvärde som utredningen har att utgå från.

Det parti jag företräder har haft kritik mot det nuvarande personalförsörjningssystemet ända sedan det infördes. Vi har pekat på en lång rad brister, och många av de problem vi har pekat på har också fallit ut. Sedan

vi kom till regeringsmakten har en ny personalkategori införts i personalförsörjningssystemet bestående av icke anställd personal som krigsplaceras med stöd av lagen om totalförsvarsplikt, så kallad GSS/P.

En ny längre grundutbildning införs under 2016 för att de som har genomgått utbildningen ska kunna krigsplaceras. Regeringen har också beslutat att Försvarsmakten får kalla in totalförsvarspliktig personal till repetitionsutbildning, vilket också har genomförts.

Regeringen har beslutat om att Försvarsmakten under 2016 ska säkerställa att krigsförband är fullt bemannade med krigsplacerad personal. Det handlar om konkreta placeringar och att enskilda får besked om sina krigsplaceringsorder.

Utöver detta har vi den översyn eller utredning som genomförs under Annika Nordgren Christensens ledning och som ska presenteras i slutet av augusti. Den bygger på att vi anser att det nuvarande systemet inte håller enligt de kalkyler som var ursprungliga.

Vi anser inte att förbandsuppfyllnaden blir den rätta, och vi anser inte att stabiliteten i systemet är som den ska vara. Vi drar därför slutsatsen att någonting måste ske, varför vi har gett direktiv om att man ska titta på de norska och danska blandsystemen, som är särskilt intressanta och där en professionell organisation kombineras med en plikt. Jag ska inte föregripa utredningen, utan vi får återkomma efter augusti då vi har fått utredarens resultat och utgå från det.

När det gäller budgetunderlaget och de korrigeringar som har skett i det från Försvarsmaktens sida och de beslut som Försvarsmakten har fattat kan jag bara säga att det är sådant som bereds i Regeringskansliet. Vi kommer att värdera de förslag som finns och återkomma i budgetpropositionen. Det är så vi kommer att jobba vidare med detta.

Jag kan bara konstatera att det är intressant att Allan Widman väldigt tydligt i debatten, även i tidigare debatter, är mån om att uttradera den typ av beslut som den förra borgerliga regeringen stod bakom och att han vill vara med och bana vägen för ett nytt, stabilt personalförsörjningssystem. Det tackar jag särskilt för, som en inriktning i sammanhanget.

Jag hoppas, utan att föregripa något nu, att vi så småningom ska kunna ha en bred majoritet i riksdagen för en stabilisering av systemet. Jag tror att det är nödvändigt. Det handlar framför allt om den grundläggande militära förmågan.

Anf. 100 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Jag tycker att Peter Hultqvists svar är tillfredsställande på det viset att inriktningen när det gäller en reformerad personalförsörjning tycks vara logisk och korrekt.

Jag vill dock påpeka att det enligt min mening är vad man på juridikens område brukar kalla "fara i dröjsmål". När jag lyssnar till representanter för Försvarsmakten – och högt uppsatta företrädare för den myndigheten – hör jag hur man har en inriktning mot att kunna sätta igång ett komplett pliktssystem någonstans kring 2020, det vill säga efter det att den nuvarande försvarsbeslutsperioden har löpt ut. Det är det som får mig att ställa frågan om det kommer att krävas ytterligare utredningar efter att Annika Nordgren Christensen är färdig. Hon har inte fått mandat att föreslå några lagändringar. Likväl hör jag både försvarsministern och hans partikollegor tala om en ny, modern pliktlagstiftning.

Detta sammantaget gör att jag känner en stor oro för att vi under många år framåt inte kommer att kunna ha ett fullt ut användbart och bemannat försvar.

För mig, fru talman, är det också uppenbart att om man inte når upp till mer än hälften av den grundläggande militära utbildning som man har tänkt sig i Försvarsmakten men ändå gör ett anslagsöverskridande, då ryms inte ett fullt ut bemannat, på frivillig väg rekryterat försvar inom den försvarsekonomi som nu finns. Det är därför jag frågar försvarsministern, med avseende på försvarsanslagen, vilka åtgärder han är beredd att vidta för att säkra en fullständig bemanning av det militära försvaret.

Liberalerna, fru talman, fattade på landsmötet, vårt högsta beslutande organ, i november månad 2015 beslut om att på sikt verka för att försvarsanslaget i Sverige uppgår till minst 2 procent av bnp. Vi tror att det är inget mindre än det som behövs om vi ska kunna få vårt försvar bemannat och om vi långsiktigt ska kunna öka vår operativa förmåga.

Försvarsministern förvaltar nu en försvarsuppgörelse för sitt eget parti och fyra andra, och jag kan konstatera att de ekonomiska förstärkningar som skedde i samband med det beslutet mycket snabbt äts upp av fördyringar på till exempel materielområdet. När man gör dessa rockader med Försvarsmaktens anslag – upplöser ett anslag för vidmakthållande av materiel och för över pengar till materielanskaffning respektive förbandsverksamhet – uppnår man precis samma resultat som man ville uppnå med att föra pengar direkt från förbandsverksamheten till materielanskaffningen, men det såg naturligtvis illa ut att man föreslog det från myndighetens sida bara några veckor in i den nya försvarsbeslutsperioden.

Sanningen är som den alltid brukar vara: Vi har i försvaret, herr talman, att leva med det faktum att när vi anskaffar materiel ingår vi bindande avtal med tredje part. Det är avtal som man inte kan komma ur. Fullgör inte staten dem får företagen gå till domstol för att se till att fullgörelse sker från statens sida. Detta förhållande gör att besparingar alltid, när man ska spara, sker på det som just nu påstås prioriteras från regeringens sida, nämligen grundläggande övningsverksamhet och grundutbildning av soldater. Så har det varit historiskt, och att döma av de svar som jag får i dag kommer det att förbli så även framgent.

Anf. 101 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! När det gäller pliktinstrumentet vill jag bara erinra om att det är regeringen som förfogar över beslutet – inte riksdagen.

När det gäller fara i dröjsmål har jag ett antal gånger debatterat frågan om takten i ett eventuellt införande av ett nytt system med Widman. Nu var det år 2020 som någon hade en uppfattning om. När utredningen presenteras i augusti är det i så fall dags att diskutera de praktiska omständigheterna och eventuella tidsplaner. Då får vi återkomma till den frågan.

Viktigt för mig är att när man genomför den här typen av förändringar ska det fungera – det ska inte vara några hastverk, och det ska inte vara några glädjekalkyler. Det var det när det gällde det nuvarande personalförsörjningssystemet, och det är därför vi står här i dag. Så ska vi inte göra en gång till, utan vi ska göra detta grundligt och nogsamt och se till att det fungerar.

Jag gör inga utfästelser om några exakta datum eller någon exakt transportsträcka för att förändra detta, utan vi återkommer till det när vi har alla fakta på bordet. Men jag är väl medveten om att vi måste göra detta i en sådan takt att vi verkligen får stabilitet i systemet. Då går det inte att vänta hur länge som helst eller dra ut på detta i onödan, utan då måste man orka med att komma till beslut. Jag upprepar att jag hoppas på ett brett stöd när vi väl kommer till den punkten.

När det gäller den framtida ekonomin för ett eventuellt sådant system får vi väl diskutera även detta när vi har kommit fram med alla fakta på bordet och när vi kan göra beräkningar, se olika omfattningar och börja diskutera numerärer och system, hur det ska se ut. Vi får ta det då och återkomma.

I fråga om att gå upp till 2 procent av bnp kan jag bara konstatera att det kräver 40–50 miljarder. Det är oerhört mycket pengar, och de måste tas fram på något sätt. Jag bara säger att det är en oerhört stor ambition som är svår att realisera. Sedan gäller det också att lägga upp saker och ting så att man verkligen klarar av att leverera – det är minst lika viktigt som att få in pengar i systemet.

När det gäller de olika försvarsmaktsanalyserna av deras pengar, kon-ton och anslag kan jag bara säga: Myndigheten har lagt sina förslag. Vi kommer att bedöma dem och återkomma senare i budgetpropositionen.

Anf. 102 ALLAN WIDMAN (L):

Herr talman! Jag är glad att försvarsministern inser att den osäkerhet som vi nu lever med gör att det faktiskt är bråttom att få bemanningen av försvaret på plats. Jag ska också säga som ordförande i försvarsutskottet att det är med tillfredsställelse som jag läser att regeringen nu avkräver myndigheten att göra krigsplacering fullt ut av krigsorganisationen under 2016. Det finns de facto fortfarande rätt mycket resurser kvar i det som kallas värnpliktsmagasinet. Jag är övertygad om att jag kommer att få med mig det övriga försvarsutskottet på en uppföljning av det som försvarsmi-nistern nu utlovar, nämligen full bemanning av den svenska krigsorgani-sationen 2016.

Försvarsministern vill uppenbarligen inte svara på en fråga. Det är helt riktigt, herr talman, att det är regeringen, fem statsråd, som ensamma kan fatta beslut om att återaktivera den svenska totalförsvarsplikten. Mer än så krävs egentligen inte. Men nu talar Peter Hultqvist och hans kollegor om en annan sorts plikt, en modern plikt. Jag uppfattar det som något annat än den totalförsvarsplikt som i dag finns i den vilande lagstiftningen.

Det är därför jag återkommer till om Annika Nordgren Christensens utredning måste följas upp med en ny utredning som också tittar på änd-ringar av totalförsvarspliktslagen. Om det ska ske, herr talman, ser jag framför mig att vi inte har ett blandsystem i det svenska försvaret förrän någonstans bortom 2020, och det bedömer jag vara ett risktagande i den rådande omvärldssituationen.

Jag tackar försvarsministern för debatten.

Anf. 103 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Jag har svarat tidigare på detta med totalförsvarsplikt, men jag upprepar: Vi har tillsatt en utredning om en ökad användning av totalförsvarsplikten – det sa jag tidigare – och utgår från den och hur plikt

kan användas för att säkerställa rekryteringen när frivilligheten inte räcker. Vi utgår alltså från totalförsvarsplikten.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 19 Svar på interpellation 2015/16:489 om högkonjunktur och skuldsättning

Anf. 104 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Fredrik Schulte har frågat mig hur jag ser på att resursutnyttjandet i ekonomin ökar påtagligt under kommande tre år men att underskotten biter sig fast. Dessutom har han frågat mig om jag ser en fara i att genom en underskottspolitik i högkonjunktur försätta Sverige i en sådan situation att statsskulden riskerar att öka kraftigt när lågkonjunkturen väl slår till.

När denna regering tillträdde fanns betydande underskott i de offentliga finanserna. Den offentliga sektorn uppvisade 2014 ett underskott på 61 miljarder kronor, vilket var det största underskottet sedan 90-talskrisen. De ofinansierade skattesänkningar som den tidigare regeringen genomförde var en starkt bidragande faktor till detta förhållande. Sedan regeringen tillträdde har finanspolitiken lagts om i en mer ansvarsfull riktning, vilket har bidragit till att underskottet har minskat kraftigt.

Samtidigt står Sverige mitt i situationen att ge det stora antalet människor som flydde från krig, förföljelse och förtryck till Sverige under 2015 en trygg tillvaro. Det innebär oförutsedda och på kort sikt ofrånkomliga utgiftsökningar som temporärt försämrar de offentliga finanserna. Regeringen har, genom den kraftiga minskningen av underskottet 2015, väsentligt förbättrat förutsättningarna för att Sverige ska kunna möta utgiftsökningarna utan nedskärningar eller skattehöjningar.

Utgiftsökningarna ställer krav på fortsatt ordning och reda i de offentliga finanserna. Det finansiella sparandet ska tillbaka till balans och överskott. Det är viktigt att det finns marginaler för att möta en kraftigt försämrad ekonomisk utveckling. Regeringen avser därför att under resten av mandatperioden fortsätta bedriva en finanspolitik som bidrar till att sparandet stärks i en takt som värnar samhällsekonomisk balans utan att hållbarheten eller förtroendet för de offentliga finanserna äventyras.

Anf. 105 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Det går ganska bra för Sverige, får man lov att säga. Det är mycket positivt för svenska folket som i stor utsträckning är i arbete och som känner sig trygga i sin privatekonomi. Men det är också ett positivt styrkebesked för Alliansen efter nio år med alliansbudgetar. Det var nämligen så att även om Alliansen förlorade valet 2014 fick vi faktiskt igenom vår budget för 2015. Det var först i höstas som finansministern fick igenom en skattehöjning och en bidragshöjning. Och framför allt är det först nu efter årsskiftet, under de senaste tre månaderna, som Socialdemokraternas politik har fått gälla.

Att det går bra för Sverige och att Sveriges ekonomi är stark är alltså positivt för svenska folket och ett styrkebesked för Alliansen.

Men med det sagt finns det fortfarande mycket som talar för att vi bör vara oroliga inför framtiden. Sverige är nämligen tyvärr på väg åt fel håll. Vi har en regering som för en politik som gör att vi kommer att stå väsentligt sämre rustade än vad vi har gjort under tidigare decennier när lågkonjunkturen väl slår till.

För att man ska ha resurser att stimulera ekonomin i lågkonjunktur måste man spara i högkonjunktur. Gör man inte det kommer man att öka på statsskulden. Om man spenderar i goda tider och spenderar i dåliga tider kommer man till slut att systematiskt leva över sina tillgångar. Det är detta som har drabbat stora delar av Europa och som har förlöst den statsskuldskris som vi hade för några år sedan, då framför allt Grekland men även andra europeiska länder var på randen till konkurs.

Denna typ av ansvarslöshet börjar vi nu se hos Sveriges regering. Vi har under decennier haft ett regelverk med ett så kallat överskottsmål, som innebär att det ställs krav på att man ska spara i goda tider. Detta regelverk finns fortfarande kvar, men regeringen och Magdalena Andersson struntar i att upprätthålla det. Trots att hon under valrörelsen lovade att behålla det har hon ändrat sig och ska nu arbeta för att avveckla överskottsmålet, även om vi precis fick höra från finansministern här att hon eventuellt vill att vi ska tillbaka till överskott. Det vore i så fall ett positivt besked, och det får finansministern gärna utveckla. Men det är ett nytt besked från finansministern. Detta gör att Sverige kommer att stå sämre rustat inför framtiden, eftersom regeringen inte håller koll på offentliga finanser.

Ovanpå det har vi någonting som är mycket oroväckande. Vid sidan av finanspolitiken, att man från riksdag och regering fattar beslut om att stimulera ekonomin i lågkonjunktur, har man också penningpolitiken, alltså att Riksbanken i dåliga tider kan sänka räntan så att människor får lägre boendekostnader och därmed mer pengar och mer utrymme i sin hushållskassa. Denna möjlighet kommer Riksbanken antagligen inte att ha i nästa lågkonjunktur därför att vi redan nu, i en högkonjunktur, har en minusränta. Detta ställer ytterligare krav på att finansministern måste ta ansvar. Det gör hon inte, utan hon gör det precis motsatta. Detta gör att även om det går bra för Sverige finns det mycket som talar för att vi bör vara mycket oroliga för framtiden. Anledningen till det är mycket tydlig, det är den ansvarslösa politik som Magdalena Andersson för.

Anf. 106 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Efter åtta år med en moderatledd regering, då vi såg hur underskotten ökade för varje år som man satt på Finansdepartementet, har vi nu fått en vändning. Vi har en regering som återigen för en ansvarsfull ekonomisk politik och ser till att vi har ordning och reda i statsfinanserna och inte lånar till stora skattesänkningar. Det gör att vi har skaffat oss ett handlingsutrymme. Det är just för att kunna möta oväntade utgifter och oväntade händelser som det har varit så viktigt för mig som finansminister att föra en stram och ansvarsfull ekonomisk politik.

I ett läge när många människor har sökt asyl i Sverige ska vi naturligtvis använda detta handlingsutrymme, så att detta faktum inte ska leda till att vi behöver genomföra drastiska nedskärningar i välfärden eller genomföra mycket drastiska skattehöjningar. Det är inte heller någonting som jag hör att ekonomkåren efterfrågar.

Min fråga till Fredrik Schulte är naturligtvis om Moderaterna avser att föreslå omfattande nedskärningar eller omfattande skattehöjningar för att hantera de ökade utgifter som det faktum att många människor har sökt asyl i Sverige har bidragit till.

När det gäller statsfinanserna har regeringen tillsatt en parlamentarisk utredning som nu kommer att se över hur man ska utforma överskottsmålet i statsfinanserna i framtiden. Det ska bli spännande att se vad den utredningen kommer fram till.

Min bedömning är att det är dags att göra en förändring av det mål som fastslogs under 1990-talet i ett läge då vi hade en statsskuld på över 80 procent av bnp. Men även med ett förändrat överskottsmål ska vi naturligtvis tillbaka till både balans och överskott i de offentliga finanserna. Även om denna kommitté skulle komma fram till ett balansmål ska man naturligtvis även med ett balansmål ha överskott.

Anf. 107 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Under finansministerns två senaste inlägg har hon, för att vara finansminister, kommit med några ganska häpnadsväckande faktafel. Hon sa alldeles nyss att det under Alliansens tid vid makten var underskott varje år. Nej, finansministern, det var det inte.

Hon sa i sitt första inlägg att underskottet 2014 var det största sedan 90-talskrisen.

Då måste jag fråga finansministern om hon inte är medveten om att vi hade en finanskris och att vi 2009 hade ett underskott som var nästan tre gånger så stort som 2014. Också 2013 hade vi ett underskott på 131 miljarder, alltså mer än dubbelt så mycket som vi hade 2014.

Att finansministern inte har koll på dessa siffror är ganska häpnadsväckande.

Vi hade också en lågkonjunktur 2004 som, om man justerar för inflation, innebar ett underskott som var nästan precis i nivå med det som vi hade 2014.

Hur vi kan ha en finansminister som så flagrant inte har koll på hur situationen ser ut och har sett ut i Sveriges offentliga finanser är minst sagt upprörande.

Det är också upprörande att finansministern står här i talarstolen och försöker påskina att hon minsann har halverat budgetunderskottet. Som jag sa i mitt inledningsanförande, och som finansministern rimligen också borde känna till, fick hon inte igenom sin budget för 2015 i riksdagen när denna så kallade halvering genomfördes.

Det är kul att finansministern vill ta åt sig äran för Alliansens politik och för Alliansens budget. Det är positivt. Men att hon påstår att det skulle vara hennes egen politik är minst sagt att tänja på sanningen.

Ovanpå detta, herr talman, om vi räknar på hur Sveriges offentliga finanser hade sett ut 2014 om Mona Sahlin hade styrt Sverige och om Magdalena Andersson hade varit finansminister under förra mandatperioden,

om vi summerar de åtta åren av oppositionspolitik, ville Socialdemokraterna att vi skulle låna ännu mer. Skillnaden var att i stället för att prioritera de lånade pengarna och stimulanserna på det sättet alliansregeringen gjorde ville Magdalena Andersson höja bidragen kraftigt. Det är något som hade permanentat utanförskapet och gjort det olönsamt att arbeta.

Bilden som Magdalena Andersson försöker måla av historien stämmer inte, och hon gör sig skyldig till allvarliga faktafel i talarstolen.

När Alliansen klev av regeringsmakten hade Sverige Europas starkaste offentliga finanser. Nu gick regeringen ut för några dagar sedan och sa att det skulle ges 10 miljarder mer till kommunerna. Vi har sett att när detta har skett tidigare är det inte alltid till välfärden pengarna går. Alla politiker vill satsa på välfärden och kommunerna, men Magdalena Andersson struntar fullständigt i att se till att hålla ordning i de offentliga finanserna. Om det blir en lågkonjunktur kommer det inte att finnas muskler att parera den, och Magdalena Andersson kommer därmed att föra en politik som inte tar ansvar för Sverige i framtiden.

Anf. 108 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Fredrik Schulte är upprörd i vanlig ordning.

Den här regeringen för en ansvarsfull ekonomisk politik. Vi tar ansvar för statsfinanserna på samma sätt som socialdemokratiska regeringar alltid har gjort.

Precis som Fredrik Schulte har sagt var det en finanskris under det moderatledda regeringsinnehavet, och den socialdemokratiska kritiken riktar sig inte i huvudsak mot den politik som fördes under finanskrisen. Det är inte fråga om storleken på finanspolitiken, även om vi tror att det hade varit bättre att i kristider göra andra insatser än att sänka skatten mest för dem som tjänar mest. Vår kritik handlar inte om omfattningen av finanspolitiken utan om det faktum att man fortsatte att låna till stora skattesänkningar i slutet av förra mandatperioden trots att konjunkturen vände uppåt. Det är inte ett ansvarsfullt sätt att bedriva ekonomisk politik.

För tredje gången gillt i modern ekonomisk historia lämnade en borgerlig regering efter sig stora underskott i de offentliga finanserna. Där är det bra att vi nu har kunnat se en omläggning av politiken och att den här regeringen tar ansvar för statsfinanserna. Vi ser också i prognoserna hur finanserna stärks allteftersom.

Självklart finns en tillfällig kostnadspuckel i och med att många människor sökte asyl. Givet Fredrik Schultes ingång i debatten undrar jag om Fredrik Schulte och Moderaterna avser att finansiera den tillfälliga ökningen av kostnaderna på grund av asylinvandringen via drastiska nedskärningar eller mycket kraftiga skattehöjningar.

Anf. 109 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Finansministern är låst i att prata om vad som har hänt och att försöka skjuta över ansvar på Alliansen. Vid varje tillfälle hon får påpekar hon att här och här gjorde Alliansen fel.

Nu styr Magdalena Andersson. Nu sitter hon vid rodret på Finansdepartementet, och nu är hon ansvarig för Sveriges ekonomi. Faktum kvarstår att vi är inne i en högkonjunktur, och Magdalena Andersson väljer att inte spara i dessa goda tider. Det är ingenting som jag eller Moderaterna

ska stå till svars för utan det ska Magdalena Andersson stå till svars för. Det är den politik hon för.

När det är dags att lägga fram budgetar kommer vi från Moderaterna att presentera vårt alternativ för svenska folket och för riksdagen. Men redan i den budget som vi lade fram i höstas för 2016 var vi från Moderaternas sida mer restriktiva. Vi kommer inte att föreslå något annat än satsningar när det kommer till välfärdsfrågorna.

Den stora skillnaden mellan höger och vänster i kammaren, mellan Socialdemokraterna och Moderaterna, är inte frågan om välfärden utan frågan om bidragen. Magdalena Anderssons stora politiska gärning kommer att ha varit de största bidragshöjningarna på åtminstone tre decennier. Hon gör det systematiskt mindre lönsamt att arbeta, det vill säga höjer skatterna för dem som arbetar för att göra det mer lönsamt att inte arbeta. Det är där den stora politiska skillnaden ligger och i synen på att ta ansvar för Sverige i framtiden. Det gör inte Magdalena Andersson när hon väljer att slösa i goda tider.

Anf. 110 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Det är ett faktum att historiskt många människor är på flykt i världen och historiskt många människor sökte sig till Sverige i höstas för att söka asyl. Man kan naturligtvis diskutera om det innebär en finansminister som slösar pengar eller om det innebär att Sverige har tagit ett stort ansvar för flyktingkrisen i världen. Själv tycker jag att det ansvar som Sverige tog i höstas är något som vi ska vara stolta över, även om det naturligtvis kommer att påverka de offentliga finanserna i närtid.

Det var här jag ställde min fråga till Fredrik Schulte. I vilken dager Fredrik Schultes kritik hamnar beror naturligtvis på vilka förslag Moderaterna själva avser att lägga fram för riksdagen. Om Fredrik Schulte kritiserar mig för att jag inte genomför stora nedskärningar och mycket stora skattehöjningar på grund av att många människor söker asyl, och om Moderaterna kommer att föreslå en helt annan politik, finns det relevans i Fredrik Schultes kritik. Men om Moderaterna inte heller kommer att föreslå mycket omfattande skattehöjningar eller nedskärningar på 30 miljarder kronor faller naturligtvis Fredrik Schultes kritik platt till marken.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 20 Svar på interpellation 2015/16:492 om sämre ekonomi för ålderspensionärer

Anf. 111 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Lars-Arne Staxäng har frågat mig vilket besked jag har till landets ålderspensionärer som lovats sänkt skatt samt om jag räknar med fler liknande reformer i kommande budget.

Regeringen anser att den orättvisa skillnaden mellan beskattningen av arbetsinkomster och beskattningen av pension som infördes av den moderatledda alliansregeringen bör avskaffas. I ett första steg har regeringen förstärkt det förhöjda grundavdraget för äldre så att pensionärer som är

över 65 år inte beskattas högre än löntagare yngre än 65 år vid inkomster upp till ca 120 000 kronor per år. Det förhöjda grundavdraget förstärktes även för dem med pensioner upp till 240 000 kronor per år. Regeringens reform innebär att de med de lägsta pensionerna betalar lägre skatt i år än vad de skulle ha gjort om regeringen inte gjort förändringen.

Regeringens ambition är att ta ytterligare steg för att minska skatte-skillnaderna mellan arbetsinkomster och pension.

Anf. 112 LARS-ARNE STAXÅNG (M):

Herr talman! Jag börjar med att tacka för svaret. Jag är inte en man som använder hårda ord i onödan, men om jag ska vara ärlig och rak var det inte mycket till svar.

I valet 2014 var polemiken hård. Det lovades många saker från de flesta partier. Så brukar valrörelser vara. Inte minst Magdalena Andersson använde en ganska hård retorik om Sveriges ekonomi i allmänhet, och hon gav bilden av att ladorna var tomma och Sverige nästan bankrutt – detta trots att OECD i många jämförande ekonomiska tal just prisat Sverige som ett föredöme. Det är bara att konstatera att detta nu ett halvår senare har rätat upp sig ganska bra, åtminstone ekonomiskt, enligt regeringen.

Ett av de löften som gavs i valrörelsen var att situationen för pensionärerna skulle bli bättre. Ett tydligt löfte var att pensionärer med en pension upp till 20 000 i månaden, 240 000 om året, skulle få en skattelättnad. Men nu har Skattebetalarnas förening, SBF, konstaterat att det inte riktigt blev så. Skatten minskade bara för dem med pension upp till 17 000 i månaden medan alla som låg däröver fick höjd skatt. Men huvudfrågan i min interpellation var inte denna utan hur pensionärernas totalekonomi ser ut efter alla plus och minus.

Enligt riksdagens utredningstjänst påverkas våra pensionärer och seniorer av att regeringen har höjt maxtaxan, minskat jobbskatteavdraget, sänkt uppräkningsen för brytpunkten för statlig skatt, sänkt RUT- och ROT-avdragen, gjort det dyrare att anställa personer över 65 och sist men inte minst det som slår mot många pensionärer, höjt bensin- och dieselskatten. Dessutom har många kommuner och landsting höjt skatten, vilket slår direkt mot alla pensionärsekonomier. Kommunalskattehöjningen tänker jag inte beskylla regeringen för, men den drabbar ändå de äldre med full kraft.

Allt detta tillsammans gör att både pensionärer och för den skull många löntagare får en sämre nettopension eller lön än tidigare. Då är min grundfråga: Vad tänker finansministern och statsrådet Magdalena Andersson göra åt just detta?

Anf. 113 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag vill börja med att påpeka att takförändringen i RUT-avdraget inte påverkar personer över 65 år.

Den här regeringen har tydligt prioriterat pensionärerna i sin politik. När Moderaterna började tala om pensionärsskatten och det faktum att de tyckte att det var viktigt att pensionärer skulle betala högre skatt än löntagare har vi socialdemokrater hela tiden varit väldigt skeptiska till idén att pensionärer som har jobbat ett helt långt liv och får gå ned i inkomst när de får pension ska betala högre skatt. Tanken från Moderaterna var från början att det skulle ge väldigt många nya jobb. Eller var det något annat motiv till att man skulle genomföra den särskilda pensionärsskatten? Jag

har aldrig förstått tanken bakom det. Jag tycker också att det är principiellt tveksamt.

Därför har vi hela vägen velat ta bort denna orättvisa skatteflyfta, den orättvisa pensionärsskatten. Jag är glad att vi kunde ta ett första sådant steg i samband med höstens budget. Tyvärr stoppades ju förra årets budget med denna skattesänkning av moderater och sverigedemokrater.

Men det är inte bara sänkt skatt som regeringen har genomfört för att förstärka och förbättra för pensionärerna. Vi har också höjt bostadstillägget för de pensionärer som har låga inkomster. Vi har gjort en särskild satsning på höjd kvalitet i äldreomsorgen på 2 miljarder kronor som innebär att fler pensionärer kommer att kunna få lite mer tid med hemtjänstpersonalen. Vi kommer också att införa avgiftsfri sjukvård för pensionärer äldre än 85 år. Vi har alltså en rad satsningar för pensionärer, och det tycker jag är något som är viktigt.

Jag ser naturligtvis framför mig att vi kommer att kunna ta ytterligare steg för att sänka pensionärsskatten när ekonomin så tillåter.

Anf. 114 LARS-ARNE STAXÄNG (M):

Herr talman! Tack så mycket för svaret, Magdalena Andersson!

Nu är man tillbaka i den gamla retoriken där man försöker kasta fram att alliansregeringen har höjt skatten för pensionärer. Sanningen är att 2006, när den gamla socialdemokratiska regeringen lämnade över till alliansregeringen, var skatten för pensionärer 16,45 miljarder högre än när Alliansen lämnade 2014. Eftersom jag har suttit med hela vägen i socialförsäkringsutskottet och i riksdagen har jag ganska bra koll på detta. Skatten var 16,45 miljarder högre 2006. Det var den skatt som gällde då.

Sedan har mycket hänt. Vi har haft jobbskatteavdrag, som naturligtvis har gynnat löntagarna. Men skatten var inte högre under alliansregeringen. Den var 16,45 miljarder lägre.

Jag har använt riksdagens utredningstjänst för att utröna om det blir plus eller minus i pensionärernas ekonomi – och det är det som är grunden till min interpellation – efter den nya rödgröna regeringens förslag för 2016. Jag ska läsa innantill om de fall där pensionärer som ska betala hemtjänst eller särskilt boende, och det är ett antal. Det är framför allt de som behöver hjälp hemma men också de som behöver hjälp på boenden och så vidare.

Jag börjar med en ogift kvinna som har medelpension för hela riket på brutto drygt 16 000, netto 12 800. Hon får ett bostadstillägg, men även om hon får en liten skattesänkning på 43 kronor är avgiften för hemtjänsten 220 kronor. Hon går med minus 77 kronor.

Den gifta kvinnan som vi ofta pratar om som är garantipensionär och har jobbat halvtid är också ett vanligt typfall i Sverige. Hon har en pension som gift på 7 800 brutto, 6 700 netto. Bostadstillägg får hon bara till 50 procent eftersom hon är gift. Skatten 164 plus är vad det blir i verkligheten. Avgiften för hemtjänsten, 220 kronor, är densamma som för de andra. Inte ens denna kvinna går plus.

Sedan har vi då en ganska vanlig gift man som arbetat i 40 år och har brutto 17 600 i pension, netto 13 500. Bostadstillägget är naturligtvis noll när man kommer upp i sådana tal. Skatten blir – hör och häpna och det är det man skryter om – 11 kronor plus. Med avgift för hemtjänst, om den här personen behöver det, blir det minus 220 kronor.

I alla de här tre fallen är det minus, och så ser det väldigt ofta ut. Och nu har jag inte räknat med bensinskattenhöjningen, sänkningen av ROT- och RUT-avdrag eller andra kostnadshöjningar. Jag har heller inte tagit med landstings- eller kommunalskattenhöjningar, som jag i och för sig inte beskyller regeringen för. Men så ser verkligheten ut för många pensionärer. Därför kvarstår jag vid min uppfattning.

Tyvärr har SPF, riksdagens utredningstjänst och Skattebetalarnas förening rätt: Pensionärerna går i de flesta fall minus om man räknar med alla variabler som påverkar pensionärernas ekonomi. Det är något annat än vad regeringen retoriskt lovade i valrörelsen 2014.

Anf. 115 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag vill återigen påpeka att RUT-förändringen inte påverkar personer över 65 år utan bara personer under 65 år. Taket är kvar för dem som är över 65 år.

Jag tycker att det är viktigt att ha koll på storlekarna det handlar om här. Den pensionärsskattesänkning som vi gör kostar ungefär 2 miljarder kronor, 2 000 miljoner kronor, och förändringen av maxtaxan ökar intäkterna med ungefär 200 miljoner kronor. Vi minskar skatteintäkterna på pensionärskollektivet med 2 000 miljoner kronor men ökar sedan intäkterna med 200 miljoner på hemtjänsten och på maxtaxan i äldreomsorgen. Då ska man veta att vi därutöver lägger 2 000 miljoner på höjd kvalitet i just hemtjänsten. Det är alltså en ökad taxa som ger ungefär 200 miljoner i intäkter, men de ökade utgifterna för äldreomsorgen är 2 000 miljoner kronor. Det är naturligtvis många pensionärer som kommer att märka att den hemtjänstpersonal som kommer hem till en kanske har lite mer möjlighet att stanna kvar och dricka en kopp kaffe och få höra hur det går för barnbarnen efter att man har städlat, tvättat, duschat och allt det andra som man behöver göra.

Det är också viktigt att påpeka att pensionärerna i år har fått en ganska rejäl höjning av pensionen. En genomsnittlig pensionär har fått en förbättring på i genomsnitt 500 kronor i månaden, och det tror jag att många pensionärer tycker är ett bra tillskott i kassan.

Anf. 116 LARS-ARNE STAXÅNG (M):

Herr talman! Efter denna debatt kan jag konstatera att vi tyvärr har hamnat i klassisk retorik där man som vanligt inte svarar på interpellantens frågor. Jag kan förstå det då organisationer som Skattebetalarna och SPF och även riksdagens utredningstjänst har räknat ut att många pensionärer hamnar på minus med regeringens politik. Jag beklagar detta då det i många fall drabbar de allra svagaste människorna för vilka varje krona har betydelse.

Finansministern för fram att pensionärerna har gått med vinst. Men räknar man på vad regeringen totalt lägger på pensionärerna och tar från pensionärerna så tar regeringen 3 miljarder eller 3 000 miljoner, för att använda samma siffror som finansministern, och betalar tillbaka 2 miljarder eller 2 000 miljoner. Det är enligt mig en minusekvation för pensionärerna.

Jag beklagar även att jag inte har fått något svar på frågorna om nya satsningar eller utgifter för pensionärerna i årets budgetproposition. Det hade varit ett ypperligt tillfälle för ett sådant svar.

Att pensionerna har höjts är jätteviktigt. Jag som sitter med i Pensionsgruppen tycker att det är glädjande. Men finansministern borde veta att det inte beror på dagens regering utan på en fördröjning på två år. Den svenska ekonomin för två år sedan ger nu utslag. Den gamla alliansregeringen gjorde alltså ett ganska gott jobb.

Tack för debatten!

Anf. 117 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag är väl medveten om att det finns en bred politisk överenskommelse bakom pensionssystemet. Ett exempel på styrkan i svensk politik är när breda blocköverskridande samarbeten kan skapa trygghet och stabilitet för ekonomin och för pensionärskollektivet. Det kan både interpellanten och jag vara stolta över.

Vi har högre skatt för pensionärer än för löntagare. Precis som Lars-Arne Staxäng sa höjde man inte aktivt skatten för pensionärerna, men man valde att sänka skatten för dem som arbetar och ofta har betydligt högre inkomst än pensionärerna. Man tyckte att det var viktigare att sänka skatten för dem med höga inkomster än för pensionärer med lägre pension. Det var ett tydligt val som Moderaterna gjorde.

Varför man gjorde det har jag inte fått svar på. Jag inledde med att fråga det. Jag har förstått att man trodde att det skulle ge många jobb om pensionärerna betalade högre skatt än löntagare. Så blev det dock inte eftersom arbetslösheten steg, långtidsarbetslösheten steg och ungdomsarbetslösheten steg som ett resultat av åtta år med denna skattekllyfta mellan pensionärer och löntagare.

Frågar vi svenska folket om de tycker att det är rätt att pensionärer betalar högre skatt än löntagare svarar de allra flesta att det är fel. De tycker tvärtom att pensionärer borde ha lägre skatt.

Jag tycker att det är helt fel att pensionärer betalar högre skatt. Alla våra gamla har slitit, jobbat hårt och byggt upp det samhälle vi alla är så stolta över. Att Moderaterna då önskar att de ska straffas med högre skatt när de går i pension tycker jag är svårt att förstå.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 21 Svar på interpellation 2015/16:460 om öppna data

Anf. 118 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Erik Ottoson har frågat mig vilka åtgärder jag har vidtagit och vilka åtgärder jag avser att vidta för att inkludera Kommunsverige i arbetet med öppna data samt om jag upplever att kommunsektorn och SKL är mottagliga för det arbete som behöver göras för att uppnå de fulla möjligheterna med öppna data.

Inledningsvis vill jag säga att jag delar Erik Ottosons utgångspunkter om potentialen i öppna data. Jag ser gärna en fördjupad dialog om detta.

Det ska vara enkelt att få tillgång till och kunna vidareutnyttja offentlig information. Öppna data kan särskilt bidra till lösningar på samhällsutmaningar. Ytterst kan det leda till att entreprenörer och företag skapar innovativa lösningar som ger nya jobb.

Kommunsektorn är en viktig del av arbetet med öppna data, och där pågår en hel del aktiviteter. För att kunna ta till vara den potential som finns i öppna data behöver vi bli bättre på att samordna arbetet inom offentlig sektor.

I höstas tog regeringen beslut om att samverka med SKL och kommunsektorn, vilket Erik Ottoson hört min kollega Mehmet Kaplan berätta om. Avsikten är att skapa en innovativ offentlig förvaltning. Bland annat ska vi tillsammans med SKL och i samverkan med privat och ideell sektor samarbeta kring utvecklingen av morgondagens mobila e-tjänster. Öppna innovationsprocesser, öppna data och agil utveckling är grundläggande utgångspunkter för det samarbetet.

Regeringen har också inrättat ett råd för digitalisering av det offentliga Sverige där SKL deltar. Rådet fungerar som ett forum för samordning mellan myndigheter på både statlig och kommunal nivå.

Statlig verksamhet behöver understödja den digitala utvecklingen för svensk tillväxt och välfärd. Regeringen har mot den bakgrunden beslutat att ett antal myndigheter ska vara utvecklingsmyndigheter inom givna områden, till exempel för en enklare samhällsbyggnadsprocess.

I dessa uppdrag kommer kommunala erfarenheter av öppna data att spela in. Det kan också leda till en ökad samordning av arbetet med öppna data mellan berörda myndigheter och kommuner.

Lantmäteriet har i årets regleringsbrev fått i uppdrag att kartlägga nyttor och kostnader som uppstår i samhället till följd av myndighetens genomförda och kommande satsningar på öppna data. Detta arbete har stor bäring också på kommunerna då de i hög utsträckning använder Lantmäteriets data i sina egna tjänster.

Vidare har Riksarkivet i sitt regleringsbrev fått i uppdrag att redovisa vidtagna åtgärder i samband med den föreskriftsrätt myndigheten har fått för så kallade PSI-förteckningar.

Avsikten med förteckningarna är att det ska bli enklare att hitta vilka data som myndigheterna kan tillhandahålla. Riksarkivets föreskrifter kan bli vägledande också för kommuner även om de inte är skyldiga att följa dem. Det har vi tidigare sett på arkivområdet. På så sätt bidrar arbetet till högre samordning och standardisering även mellan stat och kommun.

Sammanfattningsvis har regeringen växlat upp arbetet med att främja digitaliseringen och öppna data. Nämnade insatser vittnar om att det finns en stor mottaglighet hos SKL att samverka för att uppnå möjligheterna med digitaliseringen av det offentliga Sverige och kring öppna data.

Anf. 119 ERIK OTTOSON (M):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Det är ett bra svar som beskriver att regeringen arbetar med dessa frågor.

Låt mig utveckla det hela lite. Öppna data är offentliga uppgifter som ska tillhandahållas i ett maskinavläsbart skick för att snabbt kunna bearbetas, sökas och användas. Därför är standardisering mycket viktigt. Då blir det komplicerat när man har att göra med så många olika myndigheter, framför allt i Kommunsverige. Sveriges 290 kommuner har alla rådgivet över sina offentliga handlingar och i vilket format de tillhandahålls.

I sitt svar beskriver statsrådet delvis hur man arbetar med detta, och det är självfallet välkommet. Han beskriver också det råd som har tillsatts av hans kollega Mehmet Kaplan i syfte att jobba med just digitalisering av det offentliga Sverige. Även det är ett lovvärt initiativ.

När jag talar med dem som är aktiva i denna fråga ute på fältet efterlyser de ledarskap. Regeringen har visat att man har intentionen att visa ledarskap i detta, men låt mig uppmuntra statsrådet att utnyttja ytterligare instrument för att visa ett ännu tydligare ledarskap.

Jag har i tidigare interpellationsdebatter med dels statsrådet, dels hans kollega Mehmet Kaplan efterlyst en tydlig, ledande exekutiv central funktion som har till uppgift att mer handfast samordna detta.

Ett råd för samordning kan absolut ha sina fördelar, framför allt när man ska lirka med 290 bångstyriga kommuner. Det finns också inom ramen för statsförvaltningen, där det finns en tydligare kommandostruktur, möjligheter att på ett väldigt tydligt sätt leda arbetet med detta och ställa tydliga krav på standardiseringar, i vilka dataformat det ska tillhandahållas eller åtminstone krav för interoperabilitet mellan olika system för att skapa dessa förutsättningar.

Jag skulle vilja trycka på någonting ytterligare i detta sammanhang. Det handlar inte bara om vad privata företag kan skapa för nya tjänster, som jag och statsrådet har diskuterat tidigare. Det handlar också om vilka ytterligare effektiviseringar utan kvalitetsförsämringar och snarare med kvalitetsförbättringar för den offentliga förvaltningen som det skulle kunna innebära.

För att exemplifiera detta har vi i dagsläget en situation där myndigheter byter information med varandra på ett väldigt omständligt vis. Det ska begäras från den enda myndigheten av den andra. Det ska sedan plockas fram, skickas över, och sedan ska det avläsas. Var det inte precis det man hade tänkt sig ska det skickas ytterligare en ny begäran. Det tar väldigt mycket arbetstid, tar väldigt mycket kraft och kostar väldigt mycket pengar.

Med standardiserad dataåtkomst och med interoperabilitet mellan fler system förenklas det avsevärt. För att det ska komma till stånd krävs en mer exekutiv ledning av arbetet. I den digitala tidsåldern när den digitala processen går väldigt mycket snabbare än den politiska och den byråkratiska behöver vi anpassa oss till hastigheten och inte digitaliseringen.

Anf. 120 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Erik Ottoson lyfter upp flera viktiga aspekter. Standardisering är en sådan viktig aspekt. Ska vi klara av att bli världsledande på detta område som handlar om öppna data och vidareutnyttjande av offentlig information måste vi jobba med standardisering. Vi har nu ett arbete som pågår i Regeringskansliet och ett uppdrag som Riksarkivet fått. Vi kommer att behöva jobba vidare. Jag välkomnar de synpunkter som finns.

Det är också viktigt att inte se det kommunala självstyret som ett problem. Jag uppfattar att det finns ett jättestort intresse hos de kommunala företrädarna att jobba med digitalisering. Vi har en nära dialog med Sveriges Kommuner och Landsting. Avsiktsförklaringen mellan regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting är ett bevis på att Sveriges Kommuner och Landsting tar digitaliseringsfrågan på allvar. De jobbar aktivt

för att hitta samarbeten med regeringen där vi kan hjälpa varandra. Det är också exakt den inställningen som regeringen har.

Här är myndigheterna viktiga. Vi måste i större utsträckning använda de statliga myndigheterna i digitaliseringsarbetet. Vi måste standardisera det statliga tillgänglighetsförordningen av öppna data. Jag är övertygad om att det uppdrag som Riksarkivet har fått är ett viktigt steg, och vi kommer att behöva gå vidare.

Här är det värt att säga att vi också har gett uppdrag till Statens servicecenter att jobba med effektivisering genom digitala metoder. Det visar att det finns en effektiviseringspotential i statlig sektor om vi använder oss av digitala lösningar. Det är nära kopplat till de frågor som rör öppna data.

Vi har vidtagit de rättsliga åtgärderna. Nu finns de rättsliga förutsättningarna att jobba vidare med öppna data. De aspekter som interpellanten lyfter fram är aspekter som är viktiga och som vi kommer att beakta i det fortsatta arbetet.

Anf. 121 ERIK OTTOSON (M):

Herr talman! Tack, statsrådet, för följdsvaret! Jag upplever att vi i sak i grunden ser på detta väldigt likartat. Det jag snarare skjuter in mig på är: Vilka strukturer bygger vi upp för att hantera de hastiga förändringar som sker inom ett sådant område som digitalisering, och hur tillgodogör sig statsapparaten dem på ett så bra sätt som möjligt?

Det är lite grann här vi menar att vi kommer att behöva utveckla våra arbetsmetoder. Det statsrådet beskriver är metoder för att implementera detta i god statsbyråkratisk anda. Själv har jag en faiblesse för byråkrati. Men det är kanske inte alltid det mest flexibla sättet att bedriva verksamhet på.

Det är därför jag eftersöker en något mer exekutiv funktion så att man utan att behöva invänta nästa gång det ska skrivas ett regleringsbrev har möjlighet att ta initiativ i olika frågor för att skapa standardisering, samsyn och samordning inom digitaliseringens område. Det gäller exempelvis öppna data.

Det är inte så att bara vi har gjort det som statsrådet nu beskriver, om det nu går i lås, är hemma på något sätt i frågan om öppna data. Datamängder, datasorter och sättet att använda informationen på förändras över tid väldigt fort.

Om vi ska vara riktigt uppriktiga med oss själva är det inte så att Sverige ligger i framkant gentemot många andra länder på detta område. I vissa delar gör vi det. Men det finns många andra länder som ligger avsevärt mycket längre fram än vad vi gör i dag.

När man skrapar lite grann på ytan på vad som har varit framgångskonceptet i de länderna är det tydliga snabba besked som inte behöver tröskas genom för många maskinerier men utan att för den sakens skull inskränka någon form av demokratisk styrning. Det måste man vara väldigt försiktig med att göra i ett sådant läge.

Det är därför jag möjligen eftersöker en mer exekutiv funktion som har möjlighet att hantera nya frågor när de kommer upp. Det ska göras samtidigt som man lite grann försöker se runt hörn och förutspå vad som är på väg att komma. Vad det offentliga Sverige här måste göra är att hålla jämna steg med näringslivet. Näringslivet är avsevärt mycket duktigare på

Prot. 2015/16:86

5 april

Svar på
interpellationer

att se runt hörn, vilket den svenska statliga strukturen kanske inte riktigt är världskänd för.

Det är någonstans där vi måste försöka komma i kapp inte bara här och nu om detta utan också om hur vi arbetar med frågor som ännu inte finns på bordet men som möjligen kan skönjas eller kanske inte ännu ens kan skönjas.

Anf. 122 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Erik Ottoson lyfter återigen upp viktiga aspekter som handlar om hur vi ska få den offentliga förvaltningen och inte minst den statliga förvaltningen att exekutivt och operativt arbeta med digitaliseringsfrågorna.

Den ordning som regeringen valt är att ha det digitala rådet som bistår regeringen med kunskap och strategiska underlag. Det innebär att regeringen har förutsättningar att få de ordinarie strukturerna i statlig förvaltning att arbeta med digitalisering och öppna data.

Det som måste vara målsättningen är att vi ska få alla statens myndigheter att jobba kontinuerligt med de frågor som rör digitaliseringen. Digitaliseringen kan inte längre vara en fråga som är utanför de ordinarie strukturerna och de ordinarie verksamheterna.

Digitaliseringen är egentligen en metod för att effektivisera och utveckla statliga och kommunala verksamheter. Den måste därmed inkluderas i de ordinarie myndigheterna. Regeringen har valt metoden att ta hjälp av experter på detta område och sedan genom myndighetsstyrningen helt enkelt få rörelse i den statliga förvaltningen.

Det är klart att vi har en del utmaningar. Vi måste vara ärliga och erkänna detta. Den modell vi har med den kommunala självstyrelsen innebär att vi i ännu större utsträckning måste arbeta med samordning med kommunsektorn, eftersom kommunerna har ett självstyre på detta område och på alla andra områden när det gäller förvaltningen.

Jag uppfattar att kommunsektorn har ett stort intresse här. Jag möter inte ett motstånd från kommunerna vad gäller digitalisering och arbete med öppna data. Nu träffar vi samtliga kommuner och landsting i landet och ställer frågan: Vilka strukturer behöver vi jobba med tillsammans för att utveckla?

Det är inte så att kommunerna anger att de ser regeringens åtgärder på detta område som ett hot mot det kommunala självstyret. Det finns till och med ett tryck underifrån för att nu jobba tillsammans med oss. Det välkomnar jag, och det är exakt det vi ska göra.

Vi ligger inte i framkant tillräckligt mycket. En del forskare menar att vi låg i framkant någonstans i mitten av 00-talet. Vi ska inte spekulera i vad som hände då 2006, men vi har definitivt tappat i fart vad gäller digitaliseringen under de senaste tio åren. Det är dags att ta tag i detta, och det är exakt vad regeringen gör.

Anf. 123 ERIK OTTOSON (M):

Herr talman! Tack, statsrådet, för engagemanget i den här frågan! Vi delar både två uppfattningen att den är väldigt viktig. Det handlar om vilka effektiviseringar man kan göra och vilken utveckling som kan ske inom i princip vartenda politikområde.

Finansministern var här alldeles nyss. Hon brukar leta efter pengar där man kan finna dem; det ligger lite grann i rollen. Det här tror jag är ett ställe där man med små medel inledningsvis kan få stora resultat i effektivitet och bättre hantering långsiktigt.

Det gläder mig att höra statsrådet beskriva trycket från Kommunsverige. Det är lite grann här någonstans det finns både fördelar och vissa faror. Trycket från Kommunsverige innebär att man försöker hitta lösningar på kommunal nivå. Om det inte möts upp från central nivå med motsvarande samordningsåtgärder finns det en risk att man börjar gå in i allt fler enskilda lösningar.

I statsrådets svar tar han till exempel upp samhällsbyggnadsprocessen, där kommunerna har ett stort ansvar vad gäller just planmonopol, detaljplaneläggning, bygglovshantering och så vidare. En standardisering av en sådan process skulle sannolikt ha stor effekt på bostadsbyggandet i Sverige. Detta är någonting där vi redan nu ser att flera kommuner går i lite olika riktningar eftersom det inte finns någon tydlig kraft som har samordnat det hela. Det här har hänt under de senaste ett eller två åren, då det verkligen har börjat ta fart.

Detta är ett konkret exempel på var vi behöver ta ett ganska tydligt ledarskap från central nivå för att visa vart någonstans vi är på väg så att inte byggherrar som opererar i hela landet ska behöva förhålla sig till 290 stycken olika datasystem för att skicka in begäran om bygglov. Det skulle skapa oerhört mycket större effektivitet och förmodligen också fler bostäder om man bara kunde förhålla sig till ett system och lösa allt där.

Anf. 124 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Erik Ottoson har helt rätt; det ska sägas. Detta är exakt det vi behöver göra, och det är i linje med den politik som vi har på området. Vi behöver jobba mer tillsammans med kommunerna, med myndigheterna och med riksdagen för att hitta rätt lösningar här. Vi ska ligga i framkant vad gäller digitalisering. Vi ska ligga i framkant vad gäller öppna data.

Vi har fantastiska förutsättningar. Det är få länder i världen som har dessa förutsättningar. Vi har mycket offentlig information. Vi kvalitets-säkrar offentlig information. Det är dags nu att tillgängliggöra och vidareutnyttja offentlig information i syfte att både utveckla den offentliga sektorn och skapa bättre förutsättningar för näringslivet att utveckla produkter och tjänster kring den information som finns tillgänglig genom det offentliga systemet. Det här är en viktig resa.

Vi för en dialog också med näringslivet. Jag har för närvarande samtal med många svenska företag som är verksamma på it-området. Det finns en stor potential här, men då måste vi våga arbeta med standardisering i större utsträckning. Det är också det som är inriktningen på regeringens politik.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2015/16:86
5 april

Svar på
interpellationer

§ 22 Svar på interpellationerna 2015/16:465 och 477 om effekter på demokratin av ny regionindelning

Anf. 125 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Michael Svensson har mot bakgrund av tillsättandet av Indelningskommittén frågat mig om vilka bevekelsegrunder som ligger bakom tillsättandet av kommittén, vilka fakta och vilken statistik regeringen stöder sig på avseende fördelar respektive nackdelar när det gäller att gå mot färre och betydligt större regioner samt på vilket sätt demokratin förbättras och utvecklas genom att det bildas större regioner.

Edward Riedl har frågat mig om det är statsrådets ställningstagande att Umeå ska bli den norrländska storregionens regionhuvudstad.

Jag besvarar interpellationerna i ett gemensamt svar.

Regionfrågan har utretts ett flertal gånger, senast av Ansvarskommittén och Utredningen om den statliga regionala förvaltningen. Det är bland annat utifrån dessa utredningar tydligt att den nuvarande läns- och landstingsindelningen till stora delar inte längre är ändamålsenlig. Även det nyligen presenterade betänkandet av Utredningen om högspecialiserad vård föreslår färre sjukvårdshuvudmän. Flera av landstingen är för små för att klara av sina uppgifter både på kort och på lång sikt. Även länsstyrelserna har motsvarande problem.

Syftet med att tillsätta Indelningskommittén är att skapa en ändamålsenlig indelning och effektiva organisationer som medför bestående fördelar bland annat genom en bättre anpassning till demografiska, näringsgeografiska och miljömässiga förhållanden. Indelningen ska också ge stabila ekonomiska förhållanden i de nybildade landstingen, bättre överensstämmelse mellan medborgarnas behov och deras möjligheter att utöva demokratiskt inflytande samt ökade möjligheter till ansvarsutkrävande.

En viktig del i detta är att ge de ansvariga en grundläggande stabil struktur. Likaså är det av största betydelse att se denna fråga ur ett långsiktigt perspektiv. De utredningar som genomförts har pekat på vikten av att vidta dessa åtgärder innan det blir alltför svårt för de ansvariga att hantera olika utmaningar. Staten måste därför ta sitt ansvar för att se till att Sverige har en fungerande samhällsorganisation.

En ny indelning innebär att det skapas landsting med en bättre ekonomisk bas för nödvändiga investeringar och landsting som kommer att ha bättre förutsättningar att ge medborgarna en jämlik vård. Dessutom främjas en modern kunskapsutveckling i landstingen. Indelningen kommer också att medföra att goda förutsättningar skapas i hela landet och inte bara i storstadslänen. En ny indelning innebär därmed större möjligheter att hålla ihop hela Sverige genom att man ger landstingen och länsstyrelserna mer likartade grundförutsättningar.

Det finns flera goda argument för att större landsting också medför en stärkt regional demokrati. En tydligare koppling kan uppnås mellan medborgarnas behov och dem som ansvarar för verksamheterna jämfört med den omfattande samverkan som finns i dag. Beslutsprocesserna kan bli mer effektiva och transparenta. Erfarenheterna från Skåne och Västra Götaland, som bland annat har belysts i de ovan nämnda utredningarna, visar att medborgarnas inflytande kan öka i stora regioner.

När det sedan gäller var landstingsfullmäktige ska ha sitt säte är detta formellt en fråga för landstinget att bestämma utifrån det kommunala

självstyret. Även om Indelningskommittén inte har i uppdrag att lämna ett förslag i denna fråga har den uppdrag i direktivet som kan komma att få betydelse för frågan.

Kommittén ska göra den utredning som behövs enligt indelningslagen. Detta innebär att kommittén ska beakta de omständigheter som inverkar på frågan, till exempel befolkningsutvecklingen, de näringsgeografiska frågorna, indelningsändringens inverkan på kommunal service och de kommunalekonomiska och kommunaldemokratiska frågorna.

Enligt direktiven ska kommittén särskilt analysera aspekter som bör beaktas vid val av residensstad och, om lämpligt, föreslå residensstäder för de nya länen. Vidare anges att kommitténs förslag bör vara väl förankrade hos berörda parter och att det är av särskild vikt att kommittén för dialog med och inhämtar synpunkter från bland annat berörda kommuner och landsting. Detta innebär att Indelningskommittén kommer att lämna ett underlag som kan få betydelse för landstingsfullmäktiges beslut om var fullmäktige kan ha sitt säte.

Jag avser därför inte att föregripa utredningens arbete i denna eller andra frågor.

Anf. 126 MICHAEL SVENSSON (M):

Herr talman! Vi kanske skulle kunna fråga oss om det är vår tids Axel Oxenstierna som står framför oss – eller möjligtvis Valdemar Atterdag, vilket jag inte hoppas på.

Bara för att en indelning är gammal innebär det inte att den är dålig. Jag håller med om att vi behöver en optimal och effektiv styrning av staten och landet. Jag tycker att vi behöver en stark, dock begränsad, stat.

De två stora kommunsammanslagningar vi har haft i landet har visat att det behövs en kritisk massa – i ännu högre grad i dag – för att kunna klara välfärdens utmaningar. Det har alltså ingenting med regionindelning att göra.

Däremot tycker jag både som riksdagsledamot och som hallänning att Sverige behöver regionaliseras. Alla regioner behöver nämligen få samma mandat som de regioner vi har i dag. Vi ska inte göra skillnad på landsting, regionförbund och regioner. Det tycker jag är en självklarhet.

Statistiken visar, tvärt emot vad statsrådet anför, att vissa medelstora landsting och regioner klarar sig alldeles utmärkt. Det gäller Halland, Jönköping, Östergötland och Kalmar, för att ta de fyra bästa exemplen.

Jag ska naturligtvis också passa på att tacka statsrådet för svaret. Om vi inte hade stått i denna kammare skulle jag kanske ha kallat det för något som inte lämpar sig att nämna här. Jag tycker inte att jag fick så väldigt mycket svar på mina frågor, om jag ska vara ärlig.

Vad händer med medborgarperspektivet? Hur ska något politiskt parti förmå en fritidspolitiker att åka 120 mil i Norrland? Ja, det kan bli så långt ungefär. Vad finns det för samband, för släktskap, mellan Laholm i söder och Torsby i norr i en ny Västra Götalandsregion? Jag tycker att utredningen väcker betydligt fler frågor än vad den besvarar.

Västra Götaland skulle gå från att bestå av 49 kommuner till 70 kommuner. Jag tror att det är en chimär att säga att det skulle bli en ökad folklig förankring.

Jag vill ge ett historiskt perspektiv med ett exempel. Skolan kommunaliserades 1989–1990, och den decentraliserades inte, därför att många

av besluten som tidigare hade fattats på skolan centraliserades till kommunen. Så tror jag att det kommer att bli i detta fall också.

Jag tycker att det är viktigt att också fundera på en annan sak, och det är om statsrådet i all sin klokskap har funderat på om Sverige verkligen ska gå från att vara en enhetsstat, en nationalstat, till att bli en förbundsstat. Vad händer med kommande regeringar och riksdagar om man lämnar över ännu mer makt till regionerna? Jag tycker att vi är ute på ett sluttande plan då.

Jag skulle också gärna vilja ha svar på en annan fråga. Ska det här förslaget genomföras frivilligt, eller avser regeringen att tvinga igenom förändringen över hela landet?

Anf. 127 EDWARD RIEDL (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Även om jag själv har svårt att se hur större landsting som kallas regioner kommer att kunna vara svaret på framtidens utmaningar inom hälso- och sjukvården tänker jag för min del egentligen bara beröra regionhuvudstäder i framtida eventuella storregioner. Jag har kollegor som säkert kommer att fortsätta att beröra andra aspekter av detta.

Ett bildande av en eventuell storregion i norra Sverige kommer att möta en hel del utmaningar. En av dem är att det handlar om en stor geografisk yta. Halva Sverige med en befolkning under 1 miljon ska sammanfogas. Det kommer att ställa en hel del utmaningar på sin spets. Det kommer att vara av stor vikt var man väljer att lägga en eventuell regionhuvudstad i ett sådant område av det självklara skälet att man ska ha relativt god tillgänglighet från hela regionen till regionhuvudstaden. Det ska också finnas goda möjligheter till rekrytering av personal. I norra Sverige har vi en hel del avstånd som ger utmaningar. Det finns inte stora arbetsmarknadsregioner, och pendlingsmöjligheterna är relativt begränsade.

Om regeringen då har bestämt sig för att driva igenom den här storregionreformen uppifrån, utan frivillighet och utan att söka väljarnas stöd för reformen, kan man med samma logik ställa frågan till statsrådet om inte regeringen då också borde peka ut regionhuvudstäder, inte minst i norra delen av vårt land där det kommer att ha stor betydelse var en sådan hamnar.

Jag tänker lyfta fram Umeå som ligger geografiskt relativt centralt i den här eventuella storregionen i norra Sverige. Umeå är den största staden i Norrland och är också en av de snabbast växande städerna i Sverige och har så varit över lång tid. Umeå har ett stort universitet. Universitetssjukhuset för norra Sverige, Norrlands universitetssjukhus, finns också där.

Allt det här sammantaget säkerställer att vi har hög kompetens och goda rekryteringsmöjligheter. Dessutom finns det relativt sett bra möjligheter att ta sig till och från Umeå inom en sådan eventuell storregion.

Herr talman! Om regeringen ritar kartor uppifrån borde regeringen också orka peka ut regionhuvudstäder. För norra Sveriges del borde ministern peka ut Umeå om man nu väljer att fullfölja den här reformen.

Jag skulle gärna vilja veta vad ministern har för argument emot att välja just Umeå som regionhuvudstad.

Herr talman! Tack, ministern, för det spontana svaret! Jag kan ibland känna att de här diskussionerna om regionfrågor och storregioner som kommer upp med viss regelbundenhet nästan gränsar till väljarförakt. Om vi ska vara ärliga – och det ska man ju vara – kan vi fråga oss: Vilka väljare har någonsin lyft fram storregionsfrågan som svaret på Sveriges utmaningar?

Vi har utmaningar vad gäller migration, vi har utmaningar vad gäller utanförskap, vi har utmaningar vad gäller bostadsmarknaden och vi har utmaningar vad gäller sjukvården med mera. Inte någon gång har jag hört någon väljare ta upp storregioner som svaret på detta.

I den situation som vi har i Sverige i dag med ett antal stora utmaningar kan jag tycka att det är lite egendomligt och dessutom ganska anmärkningsvärt att det är den här frågan som regeringen väljer att prioritera. När det gäller de teoretiska argumenten – för det är bara teoretiska argument som används för storregionerna – handlar de framför allt om tre saker. Det är sjukvården, infrastrukturen och tillväxten.

Jag skulle vilja få svar från ministern vad gäller detta. Vi kan börja med sjukvården. Som Michael Svensson konstaterade är det definitivt fel att påstå i debatten att storregioner behövs för en mer ändamålsenlig sjukvård. Min valkrets Region Jönköpings län tillsammans med Hallands län kommer undantagslöst i alla jämförelser som görs först när det gäller kvaliteten i den offentliga sjukvården. Det är jag fantastiskt stolt över.

Skulle ministerns argument ha stämt hade det varit våra storregioner som stått för den bästa sjukvården i Sverige. Så är det bevisligen inte. Storregioner leder undantagslöst till sämre tillgänglighet, mindre valfrihet och framför allt mindre nöjda medborgare.

Jag skulle vilja ha verkliga argument för storregioner ur ett sjukvårdsperspektiv. Hallands län och Jönköpings län är bevis på motsatsen, och det är inte bara så att man har lika bra sjukvård som storregionerna, utan man har ordentligt mycket bättre sjukvård än storregionerna.

Herr talman! Jag går in på det andra argumentet för storregioner, nämligen infrastrukturen. Man kan ibland tro av den allmänna debatten att vi genom storregioner kommer att kunna satsa massivt på infrastruktur i alla delar av Sverige. Men vi ska komma ihåg att det inte blir mer pengar till infrastruktur bara för att man bildar storregioner. Det är bara att det är andra men inte färre som ska dela på den totala kakan. Jag skulle vilja ha en kommentar från statsrådet när det gäller just infrastrukturen.

Herr talman! Det tredje och sista argumentet är tillväxten. Det finns ingen evidens över huvud taget som säger att befolkningsmängd ger en högre tillväxt. Jönköpings län tillsammans med Hallands län är som sagt beviset på motsatsen vad gäller det här.

Kan vi lämna de teoretiska argumenten för det här och gå in på verkliga, faktabaserade argument för varför invånarna och mina väljare i Jönköpings län skulle tjäna på en storregion? Det är inte så att de övriga landstingen i den storregionen absolut skulle vara en garant för att Jönköpings läns sjukvård skulle bli bättre. Vi rankas redan i dag som det landsting som har den absolut bästa sjukvården.

Återigen: Jag vill höra riktiga argument.

Anf. 129 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Herr talman! Civilministern! Vi debatterar frågan om storregioner. Jag är inte först ut i debatten. Det är tydligt att vi är många, inte minst från Moderaterna, som är engagerade i frågan.

Storregioner och gigantiska sammanslagningar av byråkratisk karaktär har debatterats politiskt under lång tid. Det är en fråga av politiker, för politiker och för vilken det finns minimalt intresse och dålig förankring bland allmänheten.

Tyvärr missar regeringen målet och lägger fokus på att i det här läget ge två personer i uppdrag att snabbutreda, rita nya kartbilder över Sverige och lite hafsverksmässigt rita om den svenska geografin utan en tydlig strategi. Det är geografi och inte innehåll som har stått i fokus i diskussionen. Eftersom det egentligen är landstingspolitiken och sjukvårdspolitiken som är huvudsaken borde fokus snarare ha varit på hur vi ska ge svenska folket en bättre sjukvård. Hur når vi större och bättre tillväxt i hela Sverige? Infrastrukturförbättringar kan vara en del av det och även kollektivtrafik. Hur förbättrar vi då det?

Men de här diskussionerna besvarar inte det. Vi moderater anser inte att storregionerna löser de utmaningar som finns på regional nivå, i alla fall inte i det här skedet. Det kan säkert ske i något enstaka fall. Men vi kan inte se hur det som nu har framkommit skulle leda till förbättringar.

Vi behöver samarbeta. Jag kommer från Värmland. Vi behöver samarbeta i alla riktningar. Östra Värmland kommer definitivt att behöva samarbeta österut mot Örebro, mot Västmanland, till och med mot Gävleborg. Södra Värmland kommer att ha ett naturligt samarbete, vilket vi har i dag, med Västra Götalandsregionen. Våra västra delar behöver tveklöst samarbeta över nationsgränsen vid Norge. Och våra norra delar angränsar till Dalarna.

Jag tror att vi behöver samarbeta åt alla håll. Vi behöver mer samarbete. Vi behöver mer valfrihet. Vi behöver mer tillväxt. På det sättet ska vi förbättra situationen.

Tyvärr har man inte fokuserat på hur verksamheten ska bli bättre.

Det gick också snett rent geografiskt, med de kartor som presenterades över Sverige. Mina kollegor har varit inne på det. Om man vill knyta samman, som Michael Svensson sa, knyter man här samman Långflon i norra Torsby med Laholm i södra Halland. Det är en sträcka som ungefär motsvarar den mellan Stockholm och Stavanger i Norge. Det finns ingen historisk koppling. Det finns ingen geografisk koppling. Hur gärna Miljöpartiet än vill kommer vi aldrig att ha snabbtåg mellan Långflon och Laholm. Det finns inte heller några som helst bevis för hur sjukvården, tillväxten eller demokratin skulle bli bättre av att man flyttar landstingshuset i Karlstad till Vänersborg eller var man nu lägger det. Detsamma gäller för Halland.

Hur blir den folkliga förankringen bättre? Hur förbättras sjukvården? Hur förbättras tillväxten? Och hur förbättrar det här över huvud taget situationen för våra medborgare?

Som Mats Green sa blir regionerna större, men det blir inte mer pengar. Vad är statsrådets svar till väljarna? Hur ger det mer sjukvård i Torsby genom att man flyttar besluten längre bort från väljarna?

Anf. 130 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Civilminister Ardalan Shekarabi står här likt en Sven Duva och möter en plötslig moderat anstormning. Jag ilar till hans undsättning för att ge eldunderstöd.

Jag vill till och med berömma civilministern som gör ett bra jobb i regionfrågan och i fråga om offentlig upphandling av mat i våra kommuner. I Östergötland säger vi när vi vill berömma någon att han kunde ha lyckats mycket sämre.

Jag är 68 år. Jag har diskuterat regionfrågan i 10–15 år nu, i olika konstellationer. Det har varit regionkommittéer och så vidare. Jag vill inte diskutera den i tio år till utan att komma till ett avslut. Jag tror att frågan är mogen för att landa.

Jag tror inte att det här är någon stor och djup, folklig fråga för folkomröstningar om exakt vilken region man ska ingå i. Det är en fråga vi behöver diskutera politiskt och hitta bra lösningar på.

Axel Oxenstierna fixade i slutet av 1600-talet någon gång så att vi fick 22 län. Det har varit på det sättet i mer än 300 år. Det behövs en förändring. Vi har släppt fram några regioner, som är stora och kraftfulla: Skåne, Västra Götaland och Stockholm. Men sedan har det stannat av.

Michael Svensson tog Östergötland som exempel och sa att ni klarar er alldeles utmärkt själva. Vi har bra sjukvård, tillsammans med Kalmar och Jönköping. Och det hoppas jag verkligen att vi kommer att fortsätta ha. Men min uppfattning som östgöte är att vi halkar efter Skåne och Västra Götaland. Den uppfattningen har även andra partier och politiker i Östergötland. Skåne och Västra Götaland äger sina infrastrukturfrågor och kan dra makt från staten och hantera frågor bättre än vi klarar av i det splittrade området mellan Skåne och Mälardalen som har Vättern i väster.

Om den här ordningen skulle bestå är vi oroliga för att några starka regioner drar makt från Stockholm och alltmer hanterar sina angelägenheter medan länsregionerna är för små.

Moderaterna vill börja om på nytt. Det är tydligt att de inte gillar starka och färre regioner som kan dra makt från Stockholm och lindra trycket på kommunsammanslagningar. Visst är det långt från Torsby till Halland. Men utan regioner hamnar det på riksnivå. Och det är ännu längre mellan Haparanda och Skåne. Det kan jag försäkra er om.

Jag ser regioner som ett viktigt fortsatt instrument för att förvalta regionala frågor, sjukvårdsfrågor och så vidare.

Det är som sagt uppenbart att Alliansen inte lyckades med detta. Vi var inte helt överens i frågan.

Jag tror att det är dags för en regionindelning. Jag hoppas att riksdagen kan samla sig bakom detta. Det vore trist att fortsätta diskutera detta i en ny alliansregering. Vi behöver lägga energi på annat. Jag har uppfattat det som att det finns en ganska bred uppslutning över landet och i riksdagen kring frågan. Jag hoppas alltså att den landar där och att mina hedervärda moderata kollegor på sikt kanske inser storheten i det som är på gång.

Anf. 131 SOTIRIS DELIS (M):

Herr talman! Medan Staffan Danielsson skyndar för att hjälpa statsrådet blir blåsten kring frågan inte bara starkare utan också kallare.

Jag ser inte stora regioner som panacea för den rådande problematiken. Jag skulle vilja likna statsrådet vid Alexander den store. När han inte

Prot. 2015/16:86

5 april

Svar på
interpellationer

kunde lösa upp den gordiska knuten tog han fram sitt svärd och med det berömda alexanderhugget avslutade han och stod för lösningen. Med ett alexanderhugg planerar regeringen att dela upp Sverige i sex regioner från att ha varit indelat i 21 län. De sex nya regionerna innebär rationaliseringar, nedlagda sjukhus, mindre personal, längre avstånd för patienterna och sämre kommunikationsservice.

Ska en sådan grannlaga uppgift skötas centralt, med ett alexanderhugg? Eller ska man, för att visa respekt för medborgarna, låta nuvarande verksamhet förbättras genom initiativ som kommer från golvet?

Jag vill reflektera kring detta genom att här och nu säga rent ut att regeringens planer präglas av demokratiunderskott. Man visar inte den respekt som krävs gentemot de medborgare som kommer att beröras av regeringens planer.

Varför så pass tajt tid för remisser, inspel och konsekvensanalyser när det gäller ett så grannlaga projekt? Det undrar jag och många med mig.

Precis som min kollega Mats Green kommer jag från Jönköping, som är en alldeles utomordentlig region och som inte minst inom sjukvården gör de bästa insatser som finns. Den uppmärksammas ständigt i landet. Jönköpingsborna gillar sin region. Varför ska vi tvingas att slås ihop med andra? Varför kan vi inte styra vår egen framtid? Vi har bevisat att vi är kapabla att göra det i den existerande organisationsskissen, om uttrycket tillåts.

Kan statsrådet här i kammaren redovisa de egentliga orsakerna till detta framhastade agerande? Är det demokratiska motiv, ekonomiska motiv, effektivitetsmotiv, samhällsdrivna motiv eller är det kanske regeringens maktmotiv? Vilka motiv utgör bränsle till att förändra Sveriges bild till det sämre? Det är inte bara jag som tycker det, utan det är väldigt många som gör det. Till och med statsrådets partivänner ute i landet reagerar.

Det vore intressant om statsrådet belyste motiven till demokratiunderskottet.

Anf. 132 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Tack alla, riksdagsledamöter, för denna debatt!

Flera av våra län är för små för att kunna vara ur alla synpunkter funktionsdugliga. Det är inte min åsikt; det är en slutsats från 1959 års länsutredning. Den här frågan har utretts genom 1963 års länsindelningsutredning, 1974 års länsutredning, 1992 års regionutredning, 1995 års regionberedning, 2007 års ansvarskommitté och 2012 års utredning om den statliga regionindelningen.

Mycket kan man säga, herr talman, om regionfrågan, men att det skulle vara ett hafsverk, en snabb process, är lite överdrivet. Den här frågan har diskuterats sedan 1958 när arbetet med 1959 års utredning sattes igång.

Vi har haft en gedigen diskussion under de senaste 10–15 åren om hur man ska garantera likvärdigheten och effektiviteten i den svenska förvaltningen. Det är inte så att det inte finns utmaningar i svensk förvaltning. Vi har bland de högsta urbaniseringstakterna i Europa med enorma effekter för den offentliga sektorn. Det skapar regionala klyftor som vi borde vara väldigt bekymrade för, som utgör ett hot mot likvärdigheten i den svenska välfärden, som i grunden utgör ett hot mot sammanhållningen i vårt samhälle.

Vi har en demografisk utveckling som vi delar med resten av västvärlden. Allt färre ska försörja allt fler samtidigt som konsumtionen av välfärdstjänster ökar, samtidigt som medborgarna kräver mer och mer av sjukvården – detta för att vi blir rikare och för att välståndet ökar. Då kräver vi också mer av välfärden.

Detta sker samtidigt som sjukvårdens teknologi utvecklas för varje dag som går. Det som är högspecialiserad sjukvård i dag kommer inte att vara det om tio år, för då har den tekniska utvecklingen gått ännu längre.

Herr talman! Jag lägger en ganska stor del av min tid på att åka runt för att träffa landets kommuner och landsting. Vi är överens om en sak, och det är att vi har allvarliga utmaningar i den svenska offentliga sektorn. Svaret på dessa utmaningar kan inte bara vara skattehöjningar och privatiseringar. Vi har också en skyldighet gentemot medborgarna att ständigt jobba med modernisering och utveckling av den offentliga sektorn. Vi borde ju vara överens, herr talman, om att det är den offentliga sektorn och systemen som ska anpassas till människorna, inte människorna som ska anpassas till systemen.

Rörelsemönstren har förändrats. Det borde innebära att staten tar ansvar för att modernisera den offentliga sektorn så att dess struktur motsvarar de behov som finns i dagens samhälle. Det är alltså inte utan anledning som en enig styrelse i Sveriges Kommuner och Landsting uppvaktade denna regering efter maktskiftet och sa: Snälla, gör någonting åt den här frågan. Vi har diskuterat den för länge.

Det är inte utan anledning som denna regering bestämde sig för att välja en modell där vi har dialog med alla berörda landsting och kommuner. Det är ingen process som drivs uppifrån. Två förhandlingspersoner, en med ett statligt perspektiv och en med ett landstingskommunalt perspektiv, har satt sig ned för att jobba tillsammans med alla berörda aktörer.

Sverige ska regionaliseras. Vi ska decentralisera. Jag är stolt över att jag tillhör en regering där vi har sagt att det regionala utvecklingsansvaret ska ut till regionerna. Jag är stolt över att tillhöra en regering som har sagt att regionalisering inte är ett hot mot likvärdighet, tvärtom. Det är den decentraliserade välfärdsmodellen som håller ihop vårt samhälle. Då är det dags att också stå upp för den.

Anf. 133 MICHAEL SVENSSON (M):

Herr talman! Jag tycker att genomgången av alla utredningar från 1958 visar att den här indelningen – som Axel Oxenstierna med flera åstadkom på 1630- eller 1640-talet – stod sig ganska bra, men den historiken kan vi lämna därhän.

Jag undrar varför man vill genomföra detta nu. Jag tycker att landet och regeringen borde se de andra problem och utmaningar som finns i landet och som måste lösas. De löses inte med en ny regionindelning.

Den kritiska massan finns ju i kommuner. Däremot borde vi diskutera på ett helt annat sätt hur många små kommuner med 3 000–10 000 invånare som ska klara utmaningarna. I dag sker det en del samverkan mellan små kommuner, men jag tror inte att det räcker. Det är den stora reformen som vi i stället borde diskutera.

Det vore intressant om statsrådet skulle kunna förklara en sak för mig. Bara för att man slår ihop fyra Norrlandslän med röda siffror, hur ska det

helt plötsligt kunna förvandlas till svarta siffror? Vad är den gordiska knuten som statsrådet avser att lösa med ett alexanderhugg?

Det är väldigt allvarligt om vi befinner oss på ett sluttande plan. Staffan Danielsson tillhör ett parti som är för decentralisering, men jag tror inte att detta leder till decentralisering. Medborgarna, som vi är satta att tjäna och få förtroende från, och kommunerna kommer att uppleva det som en centralisering.

Det kan finnas frivilliga samarbeten. Jag kan tänka mig att exempelvis Blekinge skulle vilja ingå i en annan region. Det må vara hänt, men det perspektiv som jag hittills har tagit del av väcker väldigt många frågor och farhågor.

Jag skulle vilja be en stilla bön att regeringen, precis som den förra regeringen gjorde, stoppade den här utredningen i papperskorgen, för det är där den hör hemma.

Jag har ställt ett antal frågor, och det är många som är uppe i debatten. Jag kanske tillhör de politiker som inte är de allra bästa på att svara på alla frågor rakt och enkelt. Jag har med talmannens tillstånd, hoppas jag, tagit en kopia på mina frågor, och jag tänkte överlämna den till statsrådet, så att han kanske kan fundera på dem till nästa anförande.

Anf. 134 EDWARD RIEDL (M):

Herr talman! Tre minuter har ministern på sig att avge svar. Inte en enda gång nämner han Umeå. Det tycker jag är svagt. Under de tre minuter ministern har till sitt förfogande nämns inte Umeå med en enda stavelse.

Om ministern inte vill peka ut var en eventuell regionhuvudstad ska ligga i ett eventuellt Stornorrland skulle man åtminstone kunna avkräva av ministern att han svarar på frågorna kring vad som skulle vara viktigt i en sådan framtida regionhuvudstad. Har storleken på den stad man väljer ut någon betydelse? Är det viktigt med utbildning och med den sjukvårdsstruktur som redan finns? Spelar kompetens och rekryteringsmöjligheter någon roll i en framtida regionhuvudstad? Är det viktigt med geografisk tillgänglighet? Det rör sig om en yta som omfattar halva Sverige. Är det viktigt att alla medborgare har rimlig tillgång till regionhuvudstaden?

Herr talman! Jag skulle väldigt gärna vilja veta vad ministern tycker. Sedan får han mycket gärna också nämna Umeå i sitt nästa anförande. Jag hoppas mycket starkt på det. Jag stannar kvar en liten stund för att höra om det är på det sättet.

Anf. 135 MATS GREEN (M):

Herr talman! Jag har frågor från mina väljare i Jönköpings län, och även jag efterlyser riktiga svar. När det gäller de fortfarande tämligen teoretiska argumenten: På vilket sätt blir det fler invånare i Aneby kommun för att man flyttar regionhuvudstaden till Kalmar? Det är en fråga man måste ställa sig.

Jag vill spinna vidare på Michael Svenssons fråga om den föreslagna Norrlandsregionen. På vilket sätt blir de röda siffrorna i de ingående lands- tingen svarta bara för att man ritar andra kartor och slår ihop regioner? Det enda sättet att se till att det ska kunna bli så, herr talman, är att man lägger ned sjukhus, centraliserar sjukhusen och lägger ned vårdcentraler. Det enda sätt som man skulle kunna uppnå ekonomiska vinster på med stor-

regioner är i ärlighetens namn att man minskar antalet sjukhus och vårdcentraler och minskar tillgängligheten. Annars får man inte ihop den kalkylen.

Återigen: Börja komma med riktiga och viktiga argument! Om man nu har diskuterat den här frågan sedan 1959 finns det nog en speciell poäng, herr talman, med att ingen regering slutligen har sagt att det här kanske inte riktigt är den stora framtidsfrågan.

Slutligen vill jag kommentera statsrådets argument att detta är oundvikligt. Jag misstänker, om jag ska ta en liknelse, herr talman, att det på något sätt var oundvikligt att Titanic skulle segla. Därmed inte sagt att det var en bra idé att vara ombord på henne.

Anf. 136 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Herr talman! Civilministern! Vi har debatterat den här frågan under många år, som jag sa tidigare. I grunden hoppas jag att vi inte kommer att debattera den i så många år till. Men när diskussionen återigen kommer upp hoppas jag att det statsråd som är för att bilda storregioner kommer att säga: När vi debatterade det här 1959 och alla andra år, även 2016, sa vi det här, men kom ändå inte till skott.

Jag håller med Staffan Danielsson från Centerpartiet om att det är trist att vi kommer att ha en fortsatt debatt också om vi får en framtida alliansregering. Vi satte punkt för den förra gången för att detta inte var lösningen på nutidens problem. Att skapa storregioner skulle inte ha löst sjukvårdens utmaningar, tillväxtfrågorna och utmaningen med urbaniseringen.

Som Staffan Danielsson sa är det självklart längre mellan Kiruna och Ystad än det är mellan Laholm och Långflon i Värmland. Men nu är det inte så att jag står här och förespråkar att vi ska göra hela sjukvården nationell. Vi har landsting i dag, och det sköts på länsnivå. Framöver vill man från vissa håll att detta ska ske på nivån av gigantiska regioner.

Jag tror att Staffan Danielsson har en god intention. Jag tror att det handlar om en strävan efter att vi ska flytta ned makten, decentralisera Sverige och överföra mer makt från central nivå till regional nivå. Det är detta min fråga till statsrådet gäller. Jag tror nämligen inte på det. Jag tror inte att vi kommer att flytta arbetsmarknadspolitik, utbildningspolitik, tillväxtpolitik och annan politik från regeringsnivå till regional nivå. Är det statsrådets uppfattning att kommande regeringar kommer att vräka ut ansvar och avsäga sig makt och beslutsamhet till regionernas förmån? Jag tror inte det, och därför tror jag att det här är en dålig idé.

Anf. 137 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Att diskutera är härligt! Ibland är man inte helt överens. Christian Holm Barenfeld menade att Värmland ska samarbeta åt alla håll, som man gjort i 300 år, med olika län hit och dit, Norge och så vidare. Visst kunde länen fortsätta att göra det. Då behövs det ju ingen förändring. Men nej, jag tror att tiden har gått ifrån detta. Det blir för lite, för splittrat och för ostrukturerat. Vi har släppt fram Skåne och Västra Götaland. De regionerna bildades snabbt och okomplicerat, och de finns. Vem vill återgå till de tidigare länen? Om vi sätter stopp nu blockerar vi övriga Sveriges möjligheter till lika rationell indelning. Det håller inte.

Utan reform finns det risk för att regionnivån försvinner, att makt koncentreras hos staten och att kommunerna blir färre och större. Det är det

Prot. 2015/16:86
5 april

Svar på
interpellationer

Moderaterna syftar till, och det vore betydligt sämre, enligt min uppfattning. Jag slår vakt om regionnivån, men det måste ske en modernisering. Jag instämmer helt och fullt i statsrådets engagerade anförande och argumentation.

Jag vet att Moderaterna för att uppnå sina syften använder Centerpartiets positiva värdeord: underifrånperspektiv, decentralisering, den lilla skalan. Det gläder mig i och för sig. Men det finns en bockfot dold i argumentationen. Syftet är att få en starkare och mer centraliserad stat och färre och större kommuner. Jag vill ha starka regioner som kan dra makt från Stockholm och göra att vi kan behålla de allra flesta av dagens kommuner under lång tid framåt. Därför hoppas jag att statsrådet och regeringen i samarbete med riksdagen lyckas landa i ett beslut före Alliansens nästa maktövertagande. Jag hoppas att en alliansregering kommer att ta över och samarbeta väldigt bra när vi har klarat av den här frågan.

Anf. 138 SOTIRIS DELIS (M):

Herr talman! Stordriften präglar statsrådets narrativ. Det känner jag igen. Jag ägnar mig åt den politiska uppgiften i tro att en demokrati startar och grundar sig på plats och ställe. Det vill jag kommunicera till min valkrets. Det sker inte genom centralproducerade kartor, utan det är de lokala krafterna som avgör om planerna lyckas. Man måste ha människorna med sig när man planerar sådana förändringar. Det stödet saknar regeringen.

Jag återkommer till de historiska markerna. Om reformen genomförs kan statsrådet gå till historien på samma sätt som den gamle generalen Pyrrhus, som vann en seger men offrade hela sin armé. Det tycker jag är ett stort offer, samtidigt som demokratiunderskottet kommer att präglå regeringens handling.

Anf. 139 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Vi har förmodligen bland Europas mest decentraliserade välfärdsmodeller. Driften och den direkta beslutandemakten över välfärdsverksamheterna har flyttats till kommunerna och landstingen. Man måste ställa sig frågan hur det kommer sig att Sverige har lyckats med detta. Hur kommer det sig att vi har lyckats ha en effektiv välfärd som beslutas nära människorna? Jo, för att man orkade, vågade och lyckades driva igenom en kommunreform i början av 70-talet, vilket skapade kommuner som hade brukarunderlag som möjliggjorde en decentralisering av välfärden. När välfärden byggdes ut under 70-talet kunde det göras ute i kommunerna i en decentraliserad modell.

Sedan kompletterades detta med nationell reglering och utjämning mellan kommunerna, vilket gjorde att vi kunde säkerställa likvärdighet. Det är förmodligen en av de starkaste sidor som vi har i vår modell, att vi kan garantera likvärdighet i de offentliga välfärdsverksamheterna.

Det är inte så att denna förändring inte genomförs på landstingskommunal nivå. Det har hänt saker sedan 1959. Problemet är att det bara har hänt runt storstäderna, som Staffan Danielsson var inne på. Det har hänt runt Stockholm, när Stockholms läns landsting bildades, det har hänt runt Göteborg, när Västra Götaland bildades, och det har hänt runt Malmö, när Skåne bildades.

Frågan är: Ska vi tillåta att storstäderna drar i väg, eller ska vi vidta förvaltningspolitiska åtgärder i syfte att garantera likvärdig tillväxt och utveckling i hela vårt land? Frågan är: Kan vi vända oss till medborgarna och säga att det kommer att spela roll var i landet man bor vad gäller kvaliteten och tillgängligheten i sjukvården? Eller ska vi ha enheter som klarar av att utveckla sjukvården och behålla och höja kvaliteten där?

Om vi nu hamnar i slutsatsen att vi måste säkerställa likvärdigheten måste vi gå till den kunskap som finns. Det är inte tyckande från min sida att vi behöver ha ett visst brukarunderlag, utan det är en slutsats som har tagits fram efter ett noggrant utredningsarbete i flera utredningar. Det är också kunskap som vi kan inhämta från erfarenheterna från Danmark, Norge och andra europeiska länder.

Hur stort brukarunderlaget ska vara för att vi ska kunna säkerställa en likvärdig och effektiv sjukvård har vi kunskap om. Frågan är: Ska vi klara av att basera politiska beslut på kunskap, eller ska vi låta det gå? Om vi låter det gå, som vi har gjort under de senaste tio åren, kommer den regionala klyftan att växa i vårt land.

Det finns de i svensk politik som inte ser den regionala klyftan som ett problem, men denna regering ser den regionala klyftan som ett stort problem. Vi ska vidta de åtgärder som vi kan vidta för att minska den regionala klyftan. Det gör vi när det gäller lokaliseringen av statliga jobb, det gör vi när det gäller stöden till de svenska kommunerna och det ska vi också göra vad gäller moderniseringen av den offentliga sektorn.

Den decentraliserade välfärdsmodellen ska vi försvara, men för att kunna försvara den måste den ha en modern struktur som motsvarar de behov som dagens samhälle har. Det är regeringen och riksdagen som har skyldighet att verkställa detta.

Anf. 140 MICHAEL SVENSSON (M):

Herr talman! Jag misstänker att statsrådet känner sig smickrad över alla liknelser – Alexander den store och Axel Oxenstierna, även om Valdemar Atterdag kanske inte var menat som smicker. Men det tror jag inte att statsrådet uppfattade heller.

När jag läste i Lund för många år sedan kom det ut en bok som hette *Lögn, djävla lögn och statistik*. Förlåt svordomen! Det innebär att man kan visa precis vad man vill med statistik som passar ens syfte. Man kan också i denna fråga hävda att Sverige går åt totalt fel håll om vi inte gör exakt som kommittén föreslår. Jag tror inte det.

Vi är ett litet land, ungefär 10 miljoner. Jag tycker att det är en sak att Tyskland, som har 90 miljoner invånare, har sina förbundsstater. Någonstans tycker jag att vi måste diskutera storleksfördelar. Det finns inget samband mellan stora regioner, utveckling och goda resultat. Det handlar om annat, om att administrera Sverige och se till att det blir bra processer och samarbeten.

Flera av de frågor som statsrådet har fått kvarstår att besvara. Hur ska vi få fritidspolitiker att ställa upp i dessa gigantiska regioner? Ska det bli två- eller tredagarsmöten? Ska man åka 100 mil från Laholm till Torsby, eller om det nu ska vara Göteborg? Om nu inte Umeå blir regionhuvudstad, var ska den då hamna någonstans?

Jag vill gärna ha svar på ett par frågor. Det är frivilligheten respektive att driva igenom det med tvång. Socialdemokraterna i Halland har pratat

om en folkomröstning. Hur ställer sig ministern till det? Kommer resultatet, oavsett vad det blir, att respekteras? Sedan tycker jag att det är viktigt att fundera på detta med enhetsstat till förbundsstat – då tror jag att vi är på ett sluttande plan.

Anf. 141 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Jag vill tacka debattörerna för en mycket intressant diskussion. Detta visar att det finns ett otroligt engagemang i denna fråga, och det är något i grunden positivt att vi faktiskt bryr oss om strukturen för den offentliga förvaltningen. Denna struktur påverkar också verksamheternas kvalitet och utveckling. Inte minst effektiviteten påverkar demokratin i de offentliga verksamheterna.

Den process som vi haft bakom oss och som vi har framfört oss är en process där två förhandlingspersoner utsedda av regeringen för en dialog främst med landstingen i fråga. Man har också en dialog med kommuner och andra aktörer som verkar lokalt och regionalt. Man kan beskriva denna process som en mellanväg mellan den förra regeringens förhållningssätt, där man uppmanade landstingen att själva sköta detta, och den modell där man ritar kartan i huvudstaden. Vi har en dialog där vi tillsammans jobbar med att ta fram en lösning som tillgodoser de behov vi har.

En aspekt har inte berörts här i dag, herr talman, och det är att den statliga regionala indelningen är unik för varje myndighet. Det är en effekt av att vi inte har tagit tag i denna fråga. Att ha en ordning där alla statliga myndigheter har sin unika regionala indelning och där vi har landstingsgränser som inte motsvarar de statliga indelningarna är inte en bra lösning om man ska ha en bra samordning och ett bra samarbete mellan de statliga myndigheterna och mellan staten och kommunerna. Det är ännu ett skäl till att vi måste ta tag i detta, och hittills har jag inte hört något argument mot den aspekten.

För övrigt älskar jag Umeå, men jag kommer inte att lägga mig i debatten om regionhuvudstad. Vi har den decentraliserade modell vi har, och det gäller också i denna process. Jag ser fram emot att ta del av de samtal som landstingen i Norrland för närvarande för.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 23 Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

Propositioner

2015/16:120 Tillsyn över att EU:s marknadsmissbruksförordning följs

2015/16:143 Läkemedel för särskilda behov

2015/16:155 Utökade möjligheter till förverkande

Redogörelse

2015/16:RR3 Riksrevisionens redogörelse om revisionsberättelsen över
Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds årsredovisning 2015

Motioner
med anledning av prop. 2015/16:95 Vissa begravningsfrågor
2015/16:3338 av Mathias Sundin m.fl. (L)
2015/16:3349 av Anders Åkesson m.fl. (C)

Prot. 2015/16:86
5 april

med anledning av prop. 2015/16:96 Informationsutbyte med USA
2015/16:3347 av Linda Snecker m.fl. (V)

med anledning av prop. 2015/16:97 Uppföljning av smittskyddsläkemedel
2015/16:3345 av Per Ramhorn m.fl. (SD)

med anledning av prop. 2015/16:110 Staten och kapitalet – struktur för
finansiering av innovation och hållbar tillväxt
2015/16:3355 av Lars Hjalmered m.fl. (M)
2015/16:3356 av Josef Fransson m.fl. (SD)
2015/16:3357 av Penilla Gunther (KD)

med anledning av prop. 2015/16:119 Svenskt deltagande i Förenta nation-
ernas stabiliseringsinsats i Mali
2015/16:3352 av Julia Kronlid m.fl. (SD)
2015/16:3362 av Karin Enström m.fl. (M, C, L, KD)

med anledning av prop. 2015/16:122 Deltagande med väpnad styrka i ut-
bildning utomlands
2015/16:3343 av Allan Widman m.fl. (L, M, C, KD)
2015/16:3350 av Stig Henriksson m.fl. (V)
2015/16:3351 av Mikael Jansson och Roger Richtoff (SD)

med anledning av prop. 2015/16:125 Skuldsanering – förbättrade möjlig-
heter för överskuldsatta att starta om på nytt
2015/16:3339 av Robert Hannah m.fl. (L)
2015/16:3340 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD)
2015/16:3342 av Caroline Szyber och Ola Johansson (KD, C)
2015/16:3344 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M)
2015/16:3348 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V)

med anledning av prop. 2015/16:128 Ett särskilt skydd mot repressalier
för arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden
2015/16:3341 av Magnus Persson och Sven-Olof Sällström (SD)
2015/16:3353 av Ali Esbati m.fl. (V)
2015/16:3359 av Fredrik Malm m.fl. (L)

med anledning av prop. 2015/16:129 Interimistiska beslut vid överpröv-
ning av upphandlingar
2015/16:3346 av Oscar Sjöstedt och Dennis Dioukarev (SD)
2015/16:3358 av Ulf Kristersson m.fl. (M)

med anledning av skr. 2015/16:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2015

2015/16:3360 av Julia Kronlid m.fl. (SD)

med anledning av redog. 2015/16:ER1 Från Sveriges delegation vid Europarådets parlamentariska församling

2015/16:3361 av Julia Kronlid och Johan Nissinen (SD)

§ 24 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 23 mars

2015/16:496 Villkoren för svenska mjölkbönder

av *Edward Riedl* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2015/16:497 Lagstiftning om jakt i fjällmiljö

av *Edward Riedl* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2015/16:498 ROT-avdragets påverkan på svartjobb

av *Anette Åkesson* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:499 Öresundspendlares möjlighet till bolån

av *Rasmus Ling* (MP)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2015/16:500 Fortsatta satsningar på Umeå universitet

av *Edward Riedl* (M)

till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

2015/16:501 Sjöfartsverkets räddningshelikoptrar

av *Edward Riedl* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:502 Bärgning av bussar

av *Edward Riedl* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:503 Svenskt förarbevis för snöskoter i Norge

av *Edward Riedl* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:504 Åtgärder för fler elbilar

av *Edward Riedl* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:505 Ny anläggning för skyddscentrum i Umeå

av *Edward Riedl* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2015/16:506 Kommunala naturreservat

av *Edward Riedl* (M)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2015/16:507 Antalet riksintressen vid bostadsbyggande

av *Edward Riedl* (M)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2015/16:508 Öresundspendlares lånemöjligheter

av *Leif Jakobsson* (S)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2015/16:509 Konkurrensförutsättningarna för svenska bönder

av *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

Prot. 2015/16:86

5 april

den 24 mars

2015/16:510 Åtgärder efter terrordåden i Paris och Bryssel

av *Roger Haddad* (L)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:511 Förtroendet för Arbetsförmedlingen

av *Christian Holm Barenfeld* (M)

till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

2015/16:512 Arbetsförmedlingens uppdrag

av *Boriana Åberg* (M)

till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

2015/16:513 Drönare som hotar den allmänna säkerheten

av *Erik Ottoson* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:514 Högskolebehörighet från alla nationella gymnasieprogram

av *Daniel Riazat* (V)

till statsrådet Aida Hadzialic (S)

2015/16:515 Jämställdhet bland utrikes födda

av *Erik Andersson* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

den 30 mars

2015/16:516 Farliga bekämpningsmedel i frukt och grönt

av *Lars Tysklind* (L)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2015/16:517 Oljepåslaget på Tjörn

av *Johan Hultberg* (M)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2015/16:518 Åtgärder mot mjölkkrisen

av *Daniel Bäckström* (C)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2015/16:519 Åtgärder för minskad sårbarhet inom livsmedelsförsörjning

av *Daniel Bäckström* (C)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:520 Stångådalsbanan

av *Anders Åkesson* (C)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:521 Skogskonto

av *Ulf Berg* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:522 Effektskatten
av *Cecilie Tenfjord-Toftby* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)
2015/16:523 Skattehöjning för pensionärer
av *Niklas Wykman* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

den 31 mars

2015/16:524 Ökad konkurrenskraft genom livsmedelsstrategin
av *Staffan Danielsson* (C)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)
2015/16:525 Det svenska jordbruket
av *Staffan Danielsson* (C)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)
2015/16:526 Den svenska mjölknäringen
av *Staffan Danielsson* (C)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

den 4 april

2015/16:527 Krisberedskap och livsmedelsförsörjning vid stängda gränser och naturkatastrofer
av *Daniel Bäckström* (C)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

§ 25 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 23 mars

2015/16:1018 Kvotering av vab
av *Tina Ghasemi* (M)
till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)
2015/16:1019 Samordning av flyktinghanteringen
av *Mikael Cederbratt* (M)
till statsminister Stefan Löfven (S)
2015/16:1020 Löfte om förbättrad sanitet till 60 miljoner människor
av *Kristina Yngwe* (C)
till statsminister Stefan Löfven (S)
2015/16:1021 Enhet för informationskrigföring
av *Sotiris Delis* (M)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)
2015/16:1022 Statligt stöd till kommuner med många nyanlända elever
av *Anette Åkesson* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:1023 Statligt stöd till kommuner med många nyanlända elever

av *Anette Åkesson* (M)

till utbildningsminister *Gustav Fridolin* (MP)

Prot. 2015/16:86
5 april

den 24 mars

2015/16:1024 Konsumentskydd vid köp på exekutiv auktion

av *Hillevi Larsson* (S)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2015/16:1025 Enhetligt avgiftssystem för kollektivtrafik

av *Adnan Dibrani* (S)

till statsrådet *Anna Johansson* (S)

2015/16:1026 Antisemitismen i Europa

av *Birgitta Ohlsson* (L)

till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

2015/16:1027 Sysselsättningen bland utrikes födda kvinnor

av *Elisabeth Svantesson* (M)

till arbetsmarknadsminister *Ylva Johansson* (S)

2015/16:1028 Parkeringstillstånd för rörelsehindrade

av *Emma Wallrup* (V)

till statsrådet *Anna Johansson* (S)

2015/16:1029 Normer för kök i äldreboenden

av *Caroline Szyber* (KD)

till statsrådet *Mehmet Kaplan* (MP)

2015/16:1030 Ersättning för förstörda byggnader och infrastruktur i Palestina

av *Hans Linde* (V)

till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

2015/16:1031 Övergrepp på MR-försvarare i Colombia

av *Jens Holm* (V)

till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

2015/16:1032 Markbaserad sjömålsbekämpning

av *Allan Widman* (L)

till försvarsminister *Peter Hultqvist* (S)

2015/16:1033 Skydd för yrkestiteln fysioterapeut inom djursjukvården

av *Kristina Yngwe* (C)

till statsrådet *Sven-Erik Bucht* (S)

den 30 mars

2015/16:1034 Tidig kompetenskartläggning av asylsökande

av *Elisabeth Svantesson* (M)

till arbetsmarknadsminister *Ylva Johansson* (S)

2015/16:1035 Översyn av Arbetsförmedlingen

av *Christian Holm Barenfeld* (M)

till arbetsmarknadsminister *Ylva Johansson* (S)

2015/16:1036 Det säkerhetspolitiska rådet och it-angreppen mot Sverige

av *Hans Wallmark* (M)
till statsminister Stefan Löfven (S)

2015/16:1037 Förskottering av infrastrukturinvesteringar

av *Kristina Yngwe* (C)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:1038 Förbjudna kemikalier i importerade frukter och grönsaker

av *Kristina Yngwe* (C)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2015/16:1039 Alkoholskatten

av *Larry Söder* (KD)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:1040 Arbetsgivarnas ansvar för rehabilitering

av *Lotta Finstorp* (M)
till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2015/16:1041 Utfärdande av sjuksköterskelegitimation

av *Cecilia Widegren* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2015/16:1042 Hög examensålder och pensionerna

av *Lotta Finstorp* (M)
till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2015/16:1043 Asylsökandes akuttandvård

av *Mikael Cederbratt* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2015/16:1044 SKL:s kravlista på migrationsområdet

av *Mikael Cederbratt* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

den 31 mars

2015/16:1045 Åtgärder mot diskriminering på bostadsmarknaden

av *Ewa Thalén Finné* (M)
till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)

2015/16:1046 Tomträtter

av *Caroline Szyber* (KD)
till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)

2015/16:1047 Effektiviserade vårdkedjor för utskrivningsklara patienter

av *Cecilia Widegren* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2015/16:1048 Föräldraförsäkringen vid familjehemsplaceringar

av *Thomas Finnborg* (M)
till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2015/16:1049 Sverige som fristad för nazikrigsförbrytare

av *Birgitta Ohlsson* (L)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

den 1 april

Prot. 2015/16:86

5 april

2015/16:1050 Översyn av strandskyddet

av *Ewa Thalén Finné* (M)

till klimat- och miljöminister *Åsa Romson* (MP)

den 4 april

2015/16:1051 Brist på äldreboenden

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet *Åsa Regnér* (S)

2015/16:1052 Skev konkurrens som drabbar svenska lantbrukare

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet *Sven-Erik Bucht* (S)

2015/16:1053 Hantverksfusk

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till statsrådet *Per Bolund* (MP)

§ 26 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 23 mars

2015/16:961 Beskattningen av biodrivmedel

av *Johan Hultberg* (M)

till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2015/16:960 Minskade utsläpp från transportsektorn genom ökad användning av biodrivmedel

av *Johan Hultberg* (M)

till klimat- och miljöminister *Åsa Romson* (MP)

2015/16:967 Snabbare vårdnadsöverflyttning av placerade barn

av *Thomas Finnborg* (M)

till statsrådet *Åsa Regnér* (S)

2015/16:970 Konsekvenser för svenskt jordbruk av Kemikalieinspektionens beslut

av *Betty Malmberg* (M)

till klimat- och miljöminister *Åsa Romson* (MP)

2015/16:957 Kontanterna och landsbygden

av *Peter Persson* (S)

till statsrådet *Per Bolund* (MP)

2015/16:958 Staten och kontanthanteringen

av *Peter Persson* (S)

till statsrådet *Per Bolund* (MP)

2015/16:969 Samarbete för att bekämpa Daish

av *Markus Wiechel* (SD)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2015/16:956 Återgång till Europas liberalaste migrationspolitik

av *Markus Wiechel* (SD)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2015/16:955 Kontrollstation för insamling och återvinning av förpackningar och tidningar

av *Kristina Yngwe* (C)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2015/16:968 Ändrat insamlingsansvar för förpackningsavfall och returpapper från hushållen

av *Gunilla Nordgren* (M)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2015/16:954 Skogskonto

av *Ulf Berg* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:974 Försvarets användning av brandskum med giftiga kemikalier

av *Kristina Yngwe* (C)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2015/16:972 Säkerställande av Syrienstrategin

av *Sofia Arkelsten* (M)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2015/16:953 Utveckling och stärkande av hemtjänstens kompetens

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2015/16:964 Lista över medlemmar i IS

av *Andreas Carlson* (KD)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:977 Ungdomspoliser i Göteborgsområdet

av *Robert Hannah* (L)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:978 700-megahertzbandet

av *Per Åsling* (C)

till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)

2015/16:987 Osäkerhet beträffande regeringens riktning

av *Jessica Polfjärd* (M)

till statsminister Stefan Löfven (S)

2015/16:982 Befrielse från bränsleskatt

av *Per Lodenius* (C)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:983 Pengar till nya företag i Skåne-regionen

av *Annika Qarlsson* (C)

till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

2015/16:980 Biståndet till Afghanistan

av *Boriana Åberg* (M)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2015/16:988 Tiggeriförbud

av *Johan Forssell* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:989 Utlovade skattesänkningar på pensioner

av *Lotta Finstorp* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:990 Nyproduktion av förnybara ersättningsdrivmedel

av *Saila Quicklund* (M)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2015/16:991 Grödbaserad råvara i biodrivmedelsframställningen

av *Saila Quicklund* (M)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2015/16:992 Testbana för tåg mellan Arvidsjaur och Jörn

av *Birger Lahti* (V)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2015/16:995 Kostnaden för investeringar i nya vatten- och avlopps-system

av *Larry Söder* (KD)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2015/16:994 YA-jobb utan krav på kollektivavtal

av *Katarina Brännström* (M)

till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

2015/16:997 Avsaknad av propositioner

av *Katarina Brännström* (M)

till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

den 29 mars

2015/16:984 Irans behandling av politiska fångar

av *Amineh Kakabaveh* (V)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2015/16:966 Mord på urfolksledare i Honduras

av *Hans Linde* (V)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2015/16:963 Landspecifika rapporter om mänskliga rättigheter

av *Karin Enström* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2015/16:976 Erkännande av seyfo

av *Robert Hannah* (L)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

den 30 mars

2015/16:998 Nedrustningen av trafikövervakningen

av *Lars-Axel Nordell* (KD)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:1001 Svensk förmåga till luftburen sjömålsbekämpning

av *Allan Widman* (L)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2015/16:1000 Totalförsvarsövning

av *Allan Widman* (L)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2015/16:999 AP-fondernas investeringar i tobaksindustriföretag

av *Barbro Westerholm* (L)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2015/16:1004 Strategiska forskningsområden

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

Prot. 2015/16:86

5 april

2015/16:1006 Utökad jaktvapengarderob
av *Sten Bergheden* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:1008 Licensplikten för ljuddämpare
av *Sten Bergheden* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:1007 Skuldsatta personer som ägare av många bilar
av *Hans Hoff* (S)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2015/16:1012 Jakthundsträning på varg
av *Jens Holm* (V)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2015/16:1013 Höghastighetstågens finansiering
av *Anette Åkesson* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:1015 Poliser som slutar i förtid
av *Roger Haddad* (L)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:1016 Den svenska insatsen i Grekland
av *Mikael Cederbratt* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:1018 Kvotering av vab
av *Tina Ghasemi* (M)
till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2015/16:1014 Förlängning av förtidspensionen för yngre människor
av *Lars-Arne Staxäng* (M)
till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2015/16:1021 Enhet för informationskrigföring
av *Sotiris Delis* (M)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2015/16:1025 Enhetligt avgiftssystem för kollektivtrafik
av *Adnan Dibrani* (S)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:1028 Parkeringstillstånd för rörelsehindrade
av *Emma Wallrup* (V)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:1032 Markbaserad sjömålsbekämpning
av *Allan Widman* (L)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2015/16:1010 Behovsstyrd hindersbelysning vid vindkraftverk
av *Anders Åkesson* (C)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2015/16:1022 Statligt stöd till kommuner med många nyanlända elever
av *Anette Åkesson* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:1023 Statligt stöd till kommuner med många nyanlända elever
av *Anette Åkesson* (M)
till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

den 31 mars

Prot. 2015/16:86

5 april

2015/16:1011 Socialt utsatta barns tandhälsa

av *Amir Adan* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2015/16:1017 Lägre schablonersättning till följd av lägre krav

av *Cecilia Widegren* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:1002 Framtiden för häktet i Västerås

av *Roger Haddad* (L)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

den 4 april

2015/16:1009 Latinamerikanska kvinnors rätt till fri abort och säkra preventivmedel

av *Birgitta Ohlsson* (L)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2015/16:1029 Normer för kök i äldreboenden

av *Caroline Szyber* (KD)

till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)

2015/16:1041 Utfärdande av sjuksköterskelegitimation

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2015/16:1043 Asylsökandes akuttandvård

av *Mikael Cederbratt* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

§ 27 Kammaren åtskildes kl. 21.58.

Förhandlingarna leddes

av tredje vice talmannen från sammanträdets början till och med § 12 anf. 38 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.50,

av tredje vice talmannen därefter till och med § 18 anf. 100 (delvis) och

av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Avsägelse.....	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 4 Anmälan om subsidiaritetsprövning	1
§ 5 Anmälan om faktapromemorior	2
§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 7 Ärenden för bordläggning	2
§ 8 Svar på interpellation 2015/16:491 om giftiga kemikalier från brandskum i dricksvatten	3
Anf. 1 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	3
Anf. 2 KRISTINA YNGWE (C).....	4
Anf. 3 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	5
Anf. 4 KRISTINA YNGWE (C).....	6
Anf. 5 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	7
Anf. 6 KRISTINA YNGWE (C).....	8
Anf. 7 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	9
§ 9 Svar på interpellationerna 2015/16:484 och 522 om effektskatten	9
Anf. 8 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	9
Anf. 9 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M)	10
Anf. 10 PER-ARNE HÅKANSSON (S).....	11
Anf. 11 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	11
Anf. 12 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M)	12
Anf. 13 PER-ARNE HÅKANSSON (S).....	13
Anf. 14 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	14
Anf. 15 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M)	15
Anf. 16 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	15
§ 10 Svar på interpellation 2015/16:483 om de föreslagna ändringarna i vapendirektivet.....	16
Anf. 17 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	16
Anf. 18 STEN BERGHEDEN (M)	16
Anf. 19 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	17
Anf. 20 STEN BERGHEDEN (M)	18
Anf. 21 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	18
Anf. 22 STEN BERGHEDEN (M)	18
Anf. 23 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	19
§ 11 Svar på interpellation 2015/16:478 om kostnaderna för att slopa den bortre tidsgränsen	19
Anf. 24 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	19
Anf. 25 JOHAN FORSSELL (M).....	20
Anf. 26 HILLEVI LARSSON (S).....	22
Anf. 27 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	23
Anf. 28 JOHAN FORSSELL (M).....	24
Anf. 29 HILLEVI LARSSON (S).....	25
Anf. 30 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	25

Anf. 31 JOHAN FORSSELL (M)	26	Prot. 2015/16:86
Anf. 32 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	27	5 april
§ 12 Svar på interpellationerna 2015/16:409, 439 och 443 om förändring i jaktförordningen	27	
Anf. 33 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	27	
Anf. 34 STEN BERGHEDEN (M).....	28	
Anf. 35 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M).....	29	
Anf. 36 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	30	
Anf. 37 LARS-AXEL NORDELL (KD).....	31	
Anf. 38 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	31	
Anf. 39 STEN BERGHEDEN (M).....	32	
Anf. 40 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M).....	33	
Anf. 41 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	34	
Anf. 42 LARS-AXEL NORDELL (KD).....	35	
Anf. 43 EMMA NOHRÉN (MP)	35	
Anf. 44 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	36	
Anf. 45 STEN BERGHEDEN (M).....	37	
Anf. 46 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M).....	38	
Anf. 47 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	38	
Anf. 48 EMMA NOHRÉN (MP)	39	
Anf. 49 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	39	
§ 13 Svar på interpellation 2015/16:455 om en ny myndighet för jakt och viltförvaltning	40	
Anf. 50 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	40	
Anf. 51 STEN BERGHEDEN (M).....	40	
Anf. 52 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	41	
Anf. 53 STEN BERGHEDEN (M).....	41	
Anf. 54 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	42	
Anf. 55 STEN BERGHEDEN (M).....	42	
Anf. 56 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	43	
Ajournering.....	43	
Återupptagna förhandlingar	43	
§ 14 Svar på interpellation 2015/16:472 om jägarnas finansiering av det allmänna uppdraget om viltvård.....	43	
Anf. 57 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	43	
Anf. 58 STEN BERGHEDEN (M).....	44	
Anf. 59 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	45	
Anf. 60 STEN BERGHEDEN (M).....	45	
Anf. 61 ISAK FROM (S)	45	
Anf. 62 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	46	
Anf. 63 STEN BERGHEDEN (M).....	46	
Anf. 64 ISAK FROM (S)	47	
Anf. 65 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	47	
§ 15 Svar på interpellationerna 2015/16:427, 496 och 518 om villkoren för svenska mjölkbönder	48	
Anf. 66 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	48	
Anf. 67 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	49	
Anf. 68 EDWARD RIEDL (M)	50	
Anf. 69 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	50	
Anf. 70 STAFFAN DANIELSSON (C).....	51	

Anf. 71 KRISTINA YNGWE (C).....	52
Anf. 72 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	53
Anf. 73 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	54
Anf. 74 EDWARD RIEDL (M)	55
Anf. 75 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	56
Anf. 76 STAFFAN DANIELSSON (C).....	56
Anf. 77 KRISTINA YNGWE (C).....	57
Anf. 78 ISAK FROM (S)	58
Anf. 79 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	59
Anf. 80 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	60
Anf. 81 EDWARD RIEDL (M)	60
Anf. 82 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	61
Anf. 83 ISAK FROM (S)	61
Anf. 84 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	62
§ 16 Svar på interpellation 2015/16:485 om Sveriges	
solidaritet med de baltiska länderna	62
Anf. 85 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	62
Anf. 86 ALLAN WIDMAN (L).....	63
Anf. 87 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	63
Anf. 88 ALLAN WIDMAN (L).....	64
Anf. 89 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	64
§ 17 Svar på interpellation 2015/16:486 om exportvillkor för	
anskaffning av nästa generations ubåt.....	65
Anf. 90 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	65
Anf. 91 ALLAN WIDMAN (L).....	65
Anf. 92 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	66
Anf. 93 ALLAN WIDMAN (L).....	66
Anf. 94 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	67
Anf. 95 ALLAN WIDMAN (L).....	68
Anf. 96 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	68
§ 18 Svar på interpellation 2015/16:487 om bemanning av det	
svenska försvaret	69
Anf. 97 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	69
Anf. 98 ALLAN WIDMAN (L).....	69
Anf. 99 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	70
Anf. 100 ALLAN WIDMAN (L).....	71
Anf. 101 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	72
Anf. 102 ALLAN WIDMAN (L).....	73
Anf. 103 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	73
§ 19 Svar på interpellation 2015/16:489 om högkonjunktur	
och skuldsättning	74
Anf. 104 Finansminister MAGDALENA	
ANDERSSON (S).....	74
Anf. 105 FREDRIK SCHULTE (M)	74
Anf. 106 Finansminister MAGDALENA	
ANDERSSON (S).....	75
Anf. 107 FREDRIK SCHULTE (M)	76
Anf. 108 Finansminister MAGDALENA	
ANDERSSON (S).....	77
Anf. 109 FREDRIK SCHULTE (M)	77

Anf. 110 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	78
§ 20 Svar på interpellation 2015/16:492 om sämre ekonomi för ålderspensionärer	78
Anf. 111 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	78
Anf. 112 LARS-ARNE STAXÅNG (M)	79
Anf. 113 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	79
Anf. 114 LARS-ARNE STAXÅNG (M)	80
Anf. 115 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	81
Anf. 116 LARS-ARNE STAXÅNG (M)	81
Anf. 117 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	82
§ 21 Svar på interpellation 2015/16:460 om öppna data	82
Anf. 118 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	82
Anf. 119 ERIK OTTOSON (M)	83
Anf. 120 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	84
Anf. 121 ERIK OTTOSON (M)	85
Anf. 122 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	86
Anf. 123 ERIK OTTOSON (M)	86
Anf. 124 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	87
§ 22 Svar på interpellationerna 2015/16:465 och 477 om effekter på demokratin av ny regionindelning	88
Anf. 125 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	88
Anf. 126 MICHAEL SVENSSON (M)	89
Anf. 127 EDWARD RIEDL (M)	90
Anf. 128 MATS GREEN (M)	91
Anf. 129 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	92
Anf. 130 STAFFAN DANIELSSON (C)	93
Anf. 131 SOTIRIS DELIS (M)	93
Anf. 132 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	94
Anf. 133 MICHAEL SVENSSON (M)	95
Anf. 134 EDWARD RIEDL (M)	96
Anf. 135 MATS GREEN (M)	96
Anf. 136 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	97
Anf. 137 STAFFAN DANIELSSON (C)	97
Anf. 138 SOTIRIS DELIS (M)	98
Anf. 139 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	98
Anf. 140 MICHAEL SVENSSON (M)	99
Anf. 141 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	100
§ 23 Bordläggning	100
§ 24 Anmälan om interpellationer	102
§ 25 Anmälan om frågor för skriftliga svar	104
§ 26 Anmälan om skriftliga svar på frågor	107
§ 27 Kammaren åtskildes kl. 21.58	111